

ABSTRACT BOOK

SELJUK SUMMIT

5th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

Issued: 20.12. 2021

ISBN : 978-625-7341-76-9

*SELÇUK SUMMIT
5th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11 - 12, 2021
KONYA*

Edited By

*DR. GÜLTEKİN GÜRÇAY
KHORRAM MANAFİDİZAJİ*

All rights of this book belong to UBAK Publishing house.

Without permission can't be duplicate or copied.

Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

UBAK Publications – 2021 ©

Issued: 20.12.2021

ISBN: 978-625-7341-76-9

CONGRESS ID

**SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS**

DATE – PLACE

DECEMBER 11- 12, 2021
KONYA

ORGANIZATION

UBAK International Sciences Academy

CONGRESS ORGANIZING BOARD

Head of Organizing Board: Dr Gültekin Gürçay
Organizing Committee Member: Dr. Nadire Kantarcıoğlu
Organizing Committee Member: Dr. Leman Kuzu
Organizing Committee Member: Editor of the USE Journal
Organizing Committee Member: Editor of the EuroAsia Journal
Organizing Committee Member: Editor of UBAK Publishing house.
General Coordinator: Amaneh Manafidizaji

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES

Turkey –India- Azerbaijan- Pakistan – South Africa, Egypt- china- Kazakhstan-
France – Indonesia- Korea

PRESENTATION

Oral presentation

LANGUAGES

Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

Scientific & Review Committee

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV
Ufa State Petroleum Technological University

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ
Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Doç. Dr. Hülya BALKAYA
Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Fırat BARAN
Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr. Amina Salihi BAYERO
Yusuf Maitama Sule Üniversitesi

Dr. Karligash BAYTANASOVA
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Baurcan BOTAKARAEV
Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi

Dr. Ahmad Sharif FAKHEER
Ürdün Devlet Üniversitesi

Dr. Zehra FIRAT

Doç. Dr. Abbas GHAFARI
Tebriz Üniversitesi

Prof.Dr. Ariz Avaz GOZALOV
Moskova Devlet Üniversitesi

Prof. Dr. Gulzar İBRAGİMOVA
Bakü Avrasya Üniversitesi

Dr. Gültekin GÜRÇAY

Doç. Dr. Dilorom HAMROEVA
Özbekistan Bilimler Akademisi

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA
K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi

Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Mamatkuli Jurayev
Özbekistan Bilim Akademisi

Dr. Kalemkas KALIBAEVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Bouaraour Kamel
Ghardaia Üniversitesi

Dr. Nadire KANTARCIOĞLU

Prof. Dr. Ergün KOCA
Girne Amerikan Üniversitesi

Prof Dr. Bülent KURTIŞOĞLU
Ardahan Üniversitesi

Dr. Leman KUZU
İstanbul Kültür Üniversitesi

Sonali MALHOTRA
Delhi Balbahtri Academy

Dr. Alia R. MASALİMOVA
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Prof. Muntazir MEHDI
Pakistan Language Academy

Dr. Amanbay MOLDİBAEV
Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ
Munzur Üniversitesi

Dr. Aysulu B. SARSEKENOVA
Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA
Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz KINDAP TEPE
Cumhuriyet Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Özkan TİMURKAN
Atatürk Üniversitesi

Dr. K.A. TLEUBERGENOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Doç. Dr. Yıldırım İsmail TOSUN
Şırnak Üniversitesi

Dr. Botagul TURGUNBAEVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

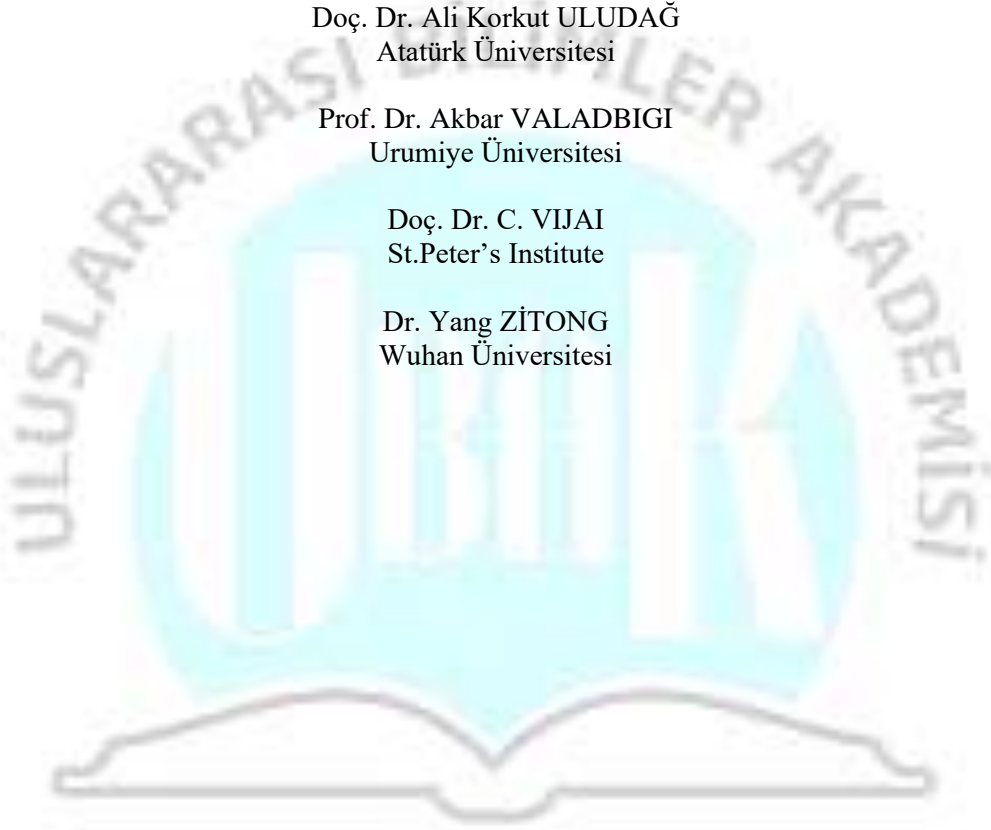
Dr. Dinarakhan TURSUNALIEVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Doç. Dr. Ali Korkut ULUDAĞ
Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Akbar VALADBİGİ
Urumiye Üniversitesi

Doç. Dr. C. VIJAI
St.Peter's Institute

Dr. Yang ZİTONG
Wuhan Üniversitesi

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286
Passcode: 121221

SELJUK SUMMIT
5th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021
KONYA

CONGRESS PROGRAM
Online and Face to Face Presentation

Meeting ID: 867 0329 1286
Passcode: 121221

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286
Passcode: 121221

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID
- or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

exp. H-..., S- ... NAME SURNAME

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286

Passcode: 121221

12. 12. 2021

10: 00 – 12: 00

Meeting ID: 867 0329 1286

Passcode: 121221

HALL: 1 SESSION: 1

MODERATOR: DR. HAYAL ÖZÇİM

DUYGU BAYSAL KURT
ŞADUMAN YILDIZ

Cari İşlemler Dengesi, Reel Efektif Döviz Kuru Ve Turizm Gelirleri
Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Türkiye İçin Analizi

ASLAN BUZLUK

Tarımsal Destekleme Politikaları: Türkiye Örneği

ELİFE ZEHRA YILDIRIM

21. Yy'da Türkiye'nin Orta Asya Politikası

DR. HAYAL ÖZÇİM

Katılım Bankalarının Ve Mevduat Bankalarının Karşılaştığı
Finansal Riskler

DR. HAYAL ÖZÇİM

Katılım Bankaları Ve Asimetrik Bilgi İlişkisi

İBRAHİM KAHRAMAN
ENGİN ÇAKIR

Sosyal Medya Fenomenlerinin Satın Alma Niyetine Etkisi; Bir
Uygulama Örneği

ABDULKADİR KOCA
DOÇ. DR. TUBA DERYA
BASKAN

İşletmeler İçin Vergi Planlamasının Avantajlarının Örnek
Uygulamalarla İrdelenmesi

TURGUT SAĞLAM

Türkiye'nin Askeri İnsansız Hava Araçlarının Çatışma Bölgelerinde
Kullanımı : Suriye Ve Libya Örneği

MAMADOU OURY DIALLO

Kamusal Alan Ve Gine'deki Kamu Pratiğinin Yeniden
Yapılandırılması

ERKAN UZUN

Lojistik İşletme Maliyetleri Ve Maliyetleri Azaltma Yolları

ERKAN UZUN

Lojistik İşletmelerde Faaliyetler Ve Bu Faaliyetlere İlişkin
Maliyetlerin Analizi: Şırnak İli Örneği

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286
Passcode: 121221

12. 12. 2021	10: 00 – 12: 00
Meeting ID: 867 0329 1286	Passcode: 121221
HALL: 2 SESSION: 1	MODERATOR: DOÇ. DR. SERPİL DURĞUN
DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİNE KEF	Cam Tabutlar: İlham Etmekten İfşa Etmeye Müzelerin Düşüşü
DR. ÖĞR. ÜYESİ KUBİLAY ÇELİK	Yapay Zekâ Gazetecilerin Medyaya Katkıları, Oluşan Sorunlar Ve Çözümleri!
HASAN YAZICI	Kadın Ve Giyim
DR. GÜLSÜN EBİRİ	Artuklu Dönemi Mardin Türbelerindeki Kitabeler
DR. GÜLSÜN EBİRİ	Anadolu Selçuklu Sultan Türbelerindeki Farsça Şiirler Ve Beyitlerden Oluşan Kitabeler
DOÇ. DR. SERPİL DURĞUN	Aristoteles'in Ruh Teorisinin Feminist Cephedeki Tezahürü
DOÇ. DR. SERPİL DURĞUN	Marx'ın Ve Foucault'nun Düşünceleri Üzerinden Emek Kavramına Dair Bir İrdeleme
NURİYE HANDE KUTBAY H. GÜÇLÜ YAVUZCAN SİNAN AKTAŞ	Sürdürülebilirlik Terimlerinin Sınıflandırılması Ve Tanımlanması
NURİYE HANDE KUTBAY H. GÜÇLÜ YAVUZCAN SİNAN AKTAŞ	Examination Of Current Practices Of Mycelium Based Materials In Design And Architecture

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286

Passcode: 121221

12. 12. 2021

10: 00 – 12: 00

Meeting ID: 867 0329 1286

Passcode: 121221

HALL: 3 SESSION: 1

MODERATOR: PROF. HACER HUSEYNOVA

ARŞ. GÖR. DR. YUSUF ÖZCAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ ERTUĞRUL
DÖNER

Türkçe Sözcükleri Açısından Yemen-Osmanlı Münasebetleri

F.Ü.F.D YEGANƏ QÜRBƏT
QIZI QƏHRƏMANOVA

“Qorqud” Adının Etimoloji İzahı

ARŞ. GÖR. DR. YUSUF ÖZCAN
ARŞ. GÖR. DR. AHMET RIFAT
GEÇİOĞLU

Öğrenci Profili Ve Yabancı Dil Öğrenme Çabası İlişkisi (Ç.Ü. İlahiyat
Fakültesi Örneği)

PROF. HACER HUSEYNOVA

Monoloq Və Dialoqların Üslubi Xüsusiyyətləri

DR. ÖĞR. ÜYESİ RAMAZAN
SÖNMEZ

خير الدين شمسى باشا وكتابه معجم الأمثال العربية

GÖKÇE ULUS

“Şair Evlenmesi”nden Önceki İlk Türkçe Oyunlar” Ve Bu Oyunların
Ortak Özellikleri

NURAY GÜNEŞ

Osmanlı’da Farsça Beyitlerle Hıfzısıhha Tavsiyeleri

F.Ü.F.D. DOSENT RƏHİLƏ
HÜMMƏTOVA

Müasir Ədəbi Dil Səviyyəsində Arxaikləşmiş Bəzi Leksik
Vahidlərin Tarixi-Linqvistik Təhlili

DOSENT, DOKTOR
ALLAHVERDİ HACIYEV

Türkiyə Türkçəsi ilə Azərbaycan Türkçəsi Arasında Fərqli Fonetik
Xüsusiyyətlər.

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286
 Passcode: 121221

12. 12. 2021		10: 00 – 12: 00	
Meeting ID: 867 0329 1286		Passcode: 121221	
HALL: 4 SESSION: 1		MODERATOR: HEMANT KUMAR	
BHIM KUMAR DAHAL	Methodology: A Review in Modelling and Predictability of Embankment in Soft Ground		
HEMANT KUMAR	Spatial Variability of Brahmaputra River Flow Characteristics		
ZENAB NASEEM SADIA IMRAN	Assessing the Viability of Solar Water Pumps Economically, Socially and Environmentally in Soan Valley, Punjab		
U. KAIROV T. KARPENYUK, E. RAMANCULOV A. ZINOVYEV	Categorization and Estimation of Relative Connectivity of Genes from Meta-OFTEN Network		
NOVI KHILA FIRANI ELISA NESDYANINGTYAS	The Lymphocytes Number in the Blood of Kwashiorkor Rat Model Induced by Oral Immunization with 38-kDa Mycobacterium tuberculosis Protein		
SEUNG PIL PACK	Analysis of DNA-Recognizing Enzyme Interaction using Deaminated Lesions		

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286

Passcode: 121221

12. 12. 2021

14: 00 – 16: 00

Meeting ID: 867 0329 1286

Passcode: 121221

HALL: 1 SESSION: 2

MODERATOR: DOSENT TAMAM MEHRABOVA

DOÇ. DR. BAHADIR
GÜLBAHAR
ÖĞR. ÜYESİ GÖZDE SEZEN
GÜLTEKİN
DOÇ. DR. MESUT GÜN

Öğretmenlerin İşe Bağlılıkları, Takım Çalışması Tutumları Ve Sınıftaki Farklılıklar Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Yapısal Bir Eşitlik Modellemesi

DOSENT TAMAM
MEHRABOVA

Azərbaycan Türkcəsi ilə Türkiyə Türkcəsi Arasında Fərqli Morfoloji Xüsusiyyətlər(Əsas Nitq Hissələri Əsasında)

KAAN TUNCA

Sören Kierkegaard Ve Arthur Schopenhauer'a Göre İnsanlar Neden Evlenir?

P. Ü.F. D. DOSENT
SƏFƏRƏLİYEVƏ FƏRİDƏ AKİF
QIZI

Mətnlər Üzrə İş Zamanı Leksikologiya ilə Bağlı Məsələlərin Tədrisi.

ÖĞR. GÖR. VEYSAL BATTAL
ÖĞR. GÖR. ERGİN SARI

Eğitim Öğretimde Ders Materyali Olarak Belgesel Sinema

ÖĞR. GÖR. VEYSAL BATTAL
ÖĞR. GÖR. ERGİN SARI

Sinema Ve Televizyonda Teknolojik Gelişimin Sonucu Olarak Yöndeşme Kavramı

MUHAMMET AYDIN

İslam Siyaset Düşüncesi (Kişiler-Metinler I) İbnü'l-Mukaffa` Örneği

MUHAMMET AYDIN

İslam Siyaset Düşüncesi (Kişiler-Metinler II) Necmeddin Et-Tarsûsî Örneği

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286
Passcode: 121221

12. 12. 2021

14: 00 – 16: 00

Meeting ID: 867 0329 1286

Passcode: 121221

HALL: 2 SESSION: 2

MODERATOR: BAŞ MÜƏLLİM KÖNÜL MƏMMƏDOVA

YL. ÖĞRENCİSİ REMZİYE AVCI

Kırsal Alanda Yaşayan Kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısının
Sosyolojik Olarak İncelenmesi *Adana İli Örneklemi

BAŞ MÜƏLLİM KÖNÜL
MƏMMƏDOVA

Psixi İnkişafın Biogenetik Və Sosiogenetik Amilləri

MELİS ERDENER

Amartya Sen'in Yapabilirlik Yaklaşımı Perspektifinden Yaşlı
Yoksulluğu

MELİS ERDENER

Kronik Hastalıklarda Varoluşçu Psikoloji Ve Psikoterapi

MÜZEYYEN ÇATKAFA

Cinsiyet Ayrımcılığının Temeline İnmek: Ebeveynlerin Cinsiyet
Algısı Ve Yaptığı Ayrımcılıklar Üzerine Bir İnceleme

NİSHA HARRY

Personal Factors and Career Adaptability in a Call Centre Work
Environment: The Mediating Effects of Professional Efficacy

SEVDE YILMAZ
MUSTAFA PAMUK

Ergen Ebeveyn Çatışmasında Sosyal Medya Ve Oyun
Bağımlılıklarının Rollerinin İncelenmesi

SELJUK SUMMIT
5TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
5TH INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
DECEMBER 11-12, 2021 - KONYA

Meeting ID: 867 0329 1286
Passcode: 121221

12. 12. 2021

14: 00 – 16: 00

Meeting ID: 867 0329 1286

Passcode: 121221

HALL: 3 SESSION: 2

MODERATOR: DR. LEMAN KUZU

HAVVA AHSEN ŞİMŞEK

İskeletlerin Kimliklendirilmesinde Osteopatolojilerin Rolü

MÜJGAN ELİF KAPLAN

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması Ve Tenfizi

MÜJGAN ELİF KAPLAN

Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmelerin Hukuki Niteliği Ve Benzer Sözleşmelerden Farkı

SENA VİDİNLİOĞLU

Muris Muvazaasına Dayalı Tapu İptal Ve Tescil Davalarında İspat

KÜBRA ÖZTEKİN

Tüzel Kişilerin Şahsa Sıkı Sıkıya Bağlı Hakları Kullanma Ehliyetleri

FEYZANUR SOYLU

İsimsiz Sözleşmelerin Sınıflandırılması

RANIA RUSHDY MOUSSA

A Sustainable Design that Enhance the Quality of Life and Human Behavior's

HASAN FEHMİ DEMİRCİ

Mobil Sağlık Uygulamalarının Toplum Tarafından Kullanımı

ODAY ALKAHLOUT
PROF. DR. ŞUAYYİP ÇALIŞ

Dijital Dönüşüm Ve İşletmelerin Dijital İky Uygulamalarının Araştırılması

CONTENT

CONGRESS ID	
SCIENTIFIC & REVIEW COMMITTEE	
PROGRAM	
CONTENT	
ORAL PRESENTED PAPERS IN THE CONGRESS	
Duygu BAYSAL KURT & Şaduman YILDIZ	1
CARİ İŞLEMLER DENGESİ, REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU VE TURİZM GELİRLERİ ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN TÜRKİYE İÇİN ANALİZİ	
Aslan BUZLUK	3
TARIMSAL DESTEKLEME POLİTİKALARI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	
Elife Zehra Yıldırım	4
21. YY'DA TÜRKİYE'NİN ORTA ASYA POLİTİKASI	
Hayal Özçim	6
KATILIM BANKALARI VE ASİMETRİK BİLGİ İLİŞKİSİ	
Hayal Özçim	7
KATILIM BANKALARININ VE MEVDUAT BANKALARININ KARŞILAŞTIĞI FİNANSAL RİSKLER	
Abdulkadir KOCA & Tuba DERYA BASKAN	9
İŞLETMELER İÇİN VERGİ PLANLAMASININ AVANTAJLARININ ÖRNEK UYGULAMALARLA İRDELENMESİ	
Turgut Sağlam	11
TÜRKİYE'NİN ASKERİ İNSANSIZ HAVA ARAÇLARININ ÇATIŞMA BÖLGELERİNDE KULLANIMI : SURİYE VE LİBYA ÖRNEĞİ	
Mamadou Oury Diallo	13
KAMUSAL ALAN VE GİNE'DEKİ KAMU PRATİĞİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI	
Emine KEF	15
CAM TABUTLAR: İLHAM ETMEKTEN İFŞA ETMEYE MÜZELERİN DÜŞÜŞÜ	
Oday ALKAHLOUT & Şuayyip ÇALIŞ	16
DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE İŞLETMELERİN DİJİTAL İKY UYGULAMALARININ ARAŞTIRILMASI	
Kubilay Çelik	18
YAPAY ZEKÂ GAZETECİLERİN MEDYAYA KATKILARI, OLUŞAN SORUNLAR VE ÇÖZÜMLERİ!	

Hasan Yazıcı	20
KADIN VE GİYİM	
Gülsün EBİRİ	21
ANADOLU SELÇUKLU SULTAN TÜRBELERİNDEKİ FARŞA ŞİİRLER VE BEYİTLERDEN OLUŞAN KİTABELER	
Gülsün EBİRİ	23
ARTUKLU DÖNEMİ MARDİN TÜRBELERİNDEKİ KİTABELER	
Serpil Durğun	25
ARİSTOTELES'İN RUH TEORİSİNİN FEMİNİST CEPHEDEKİ TEZAHÜRÜ	
Serpil Durğun	27
MARX'İN VE FOUCAULT'NUN DÜŞÜNCELERİ ÜZERİNDEN EMEK KAVRAMINA DAİR BİR İRDELEME	
Nuriye Hande Kutbay & H. Güçlü Yavuzcan & Sinan Aktaş	29
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK TERİMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI VE TANIMLANMASI	
Yusuf ÖZCAN & Ertuğrul DÖNER	31
TÜRKÇE SÖZVARLIĞI AÇISINDAN YEMEN-OSMANLI MÜNASEBETLERİ	
Yusuf ÖZCAN & Ahmet Rifat GEÇİOĞLU	33
ÖĞRENCİ PROFİLİ VE YABANCI DİL ÖĞRENME ÇABASI İLİŞKİSİ (Ç.Ü. İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)	
Hacer Huseynova	35
MONOLOQ VƏ DİALOQLARIN ÜSLUBİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ	
Yeganə Qürbət qızı Qəhrəmanova	37
“QORQUD” ADININ ETİMOLOJİ İZAHİ	
Gökçe ULUS	38
“ŞAİR EVLENMESİ'NDEN ÖNCEKİ İLK TÜRKÇE OYUNLAR” VE BU OYUNLARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ	
Nuray GÜNEŞ	40
OSMANLI'DA FARŞA BEYİTLERLE HIFZISİHHA TAVSİYELERİ	
Rəhilə Hümmətova	42
MÜASİR ƏDƏBİ DİL SƏVİYYƏSİNDƏ ARXAİKLƏŞMİŞ BƏZİ LEKSİK VAHİDLƏRİN TARİXİ-LİNGVİSTİK TƏHLİLİ	

Allahverdi Hacıyev	44
TÜRKİYƏ TÜRKƏSİ İLƏ AZƏRBAYCAN TÜRKƏSİ ARASINDA FƏRQLİ FONETİK XÜSUSİYYƏTLƏR.	
Bahadır GÜLBAHAR & Gözde Sezen GÜLTEKİN & Mesut GÜN	47
ÖĞRETMENLERİN İŞE BAĞLILIKLARI, TAKIM ÇALIŞMASI TUTUMLARI VE SINIFTAKİ FARKLILIKLAR YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: YAPISAL BİR EŞİTLİK MODELLEMESİ	
Tamam Mehrabova	50
AZƏRBAYCAN TÜRKƏSİ İLƏ TÜRKİYƏ TÜRKƏSİ ARASINDA FƏRQLİ MORFOLOJİ XÜSUSİYYƏTLƏR(ƏSAS NİTQ HİSSƏLƏRİ ƏSASINDA)	
KAAN TUNCA	53
SÖREN KIERKEGAARD VE ARTHUR SCHOPENHAUER'A GÖRE İNSANLAR NEDEN EVLENİR?	
Səfərəliyeva Fəridə Akif qızı	55
MƏTNLƏR ÜZRƏ İŞ ZAMANI LEKSİKOLOGİYA İLƏ BAĞLI MƏSƏLƏLƏRİN TƏDRİSİ.	
Veysal BATTAL & Ergin SARI	58
EĞİTİM ÖĞRETİMDE DERS MATERYALİ OLARAK BELGESEL SİNEMA	
Veysal BATTAL & Ergin SARI	59
SİNEMA VE TELEVİZYONDA TEKNOLOJİK GELİŞİMİN SONUCU OLARAK YÖNDEŞME KAVRAMI	
Muhammet Aydın	60
İSLAM SİYASET DÜŞÜNCESİ (KİŞİLER-METİNLER I) İBNÜ'L-MUKAFFA' ÖRNEĞİ	
Muhammet Aydın	62
İSLAM SİYASET DÜŞÜNCESİ (KİŞİLER-METİNLER II) NECMEDDİN ET-TARSÛSÎ ÖRNEĞİ	
Remziye Avcı	64
KIRSAL ALANDA YAŞAYAN KADINLARIN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISININ SOSYOLOJİK OLARAK İNCELENMESİ *ADANA İLİ ÖRNEKLEMİ	
Könül Məmmədova	67
PSİXİ İNKİŞAFIN BİOGENETİK VƏ SOSİOGENETİK AMİLLƏRİ	
Melis ERDENER	69
KRONİK HASTALIKLARDA VAROLUŞÇU PSİKOLOJİ VE PSİKOTERAPİ	
Melis ERDENER	71
AMARTYA SEN'İN YAPABİLİRLİK YAKLAŞIMI PERSPEKTİFİNDEN YAŞLI YOKSULLUĞU	

Sevde Yılmaz & Mustafa Pamuk	73
ERGEN EBEVEYN ÇATIŞMASINDA SOSYAL MEDYA VE OYUN BAĞIMLILIKLARININ ROLLERİNİN İNCELENMESİ	
Nisha Harry	76
PERSONAL FACTORS AND CAREER ADAPTABILITY IN A CALL CENTRE WORK ENVIRONMENT: THE MEDIATING EFFECTS OF PROFESSIONAL EFFICACY	
Müjgan Elif Kaplan	77
ÜÇÜNCÜ KİŞİ YARARINA SÖZLEŞMELERİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE BENZER SÖZLEŞMELERDEN FARKI	
Müjgan Elif Kaplan	78
YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ	
Sena VİDİNLİOĞLU	79
MURİS MUVAZAASINA DAYALI TAPU İPTAL VE TESCİL DAVALARINDA İSPAT	
Kübra ÖZTEKİN	81
TÜZEL KİŞİLERİN ŞAHSA SIKI SIKIYA BAĞLI HAKLARI KULLANMA EHLİYETLERİ	
Fezbanur SOYLU	84
İSİMSİZ SÖZLEŞMELERİN SINIFLANDIRILMASI	
Rania Rushdy Moussa	86
A SUSTAINABLE DESIGN THAT ENHANCE THE QUALITY OF LIFE AND HUMAN BEHAVIOR'S	
Hasan Fehmi DEMİRCİ	87
MOBİL SAĞLIK UYGULAMALARININ TOPLUM TARAFINDAN KULLANIMI	
Havva Ahsen ŞİMŞEK	88
İSKELETLERİN KİMLİKLENDİRİLMESİNDE OSTEOPATOLOJİLERİN ROLÜ	
Ramazan SÖNMEZ	90
خير الدّین شمسي باشا وكتابه معجم الأمثال العربية	
Müzeyyen ÇATKAFA	92
CİNSİYET AYRIMCILIĞININ TEMELİNE İNMEK: EBEVEYNLERİN CİNSİYET ALGISI VE YAPTIĞI AYRIMCILIKLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME	

CARİ İŞLEMLER DENGESİ, REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU VE TURİZM GELİRLERİ ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN TÜRKİYE İÇİN ANALİZİ

Duygu BAYSAL KURT

Bayburt Üniversitesi

- ORCID ID: 0000-0001-8364-0705

Şaduman YILDIZ

Bayburt Üniversitesi

- ORCID ID: 0000-0002-9990-0628

ÖZET

Günümüzde ekonomilerin büyüme ve kalkınma politikalarında hizmet sektörü önemli yer tutmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, özellikle turizm potansiyeline sahip gelişmekte olan ülkeler açısından turizm, hizmet sektörünün en temel kollarından biridir. Turizm sektörünün iyi değerlendirilmesi ekonomiye büyük katkıları beraberinde getirmektedir. Ülkede istihdam olanaklarının artırılarak işsizliğin giderilmesi, uluslararası iletişimin geliştirilerek sosyal ve kültürel etkileşimin sağlanması, turizm gelirlerinin artırılmasına yönelik politikalar ile doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına ülkenin cazip hale getirilmesi ve gayri safi yurtiçi hasılanın artırılması bu katkılardan bazılarıdır. Ayrıca turizm sektörü önemli bir döviz girdisi sağlayacağı için, turizm gelirleri cari işlemler dengesi için önemli bir unsurdur. Bundan dolayı bu çalışmada, 2005:01-2020:02 dönemi için üç aylık veriler kullanılarak, “Türkiye’de cari işlemler dengesi, reel efektif döviz kuru ve turizm gelirleri arasında bir nedensellik ilişkisi var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu soru kapsamında, öncelikle serilerin birim kök içerip içermediğini ortaya koymak amacıyla ADF (Augmented Dickey Fuller) ve PP (Phillips-Perron) birim kök testleri uygulanmış ve daha sonra değişkenler arasında nedensellik ilişkisini araştırmak için TY (Toda-Yamamoto) testinden yararlanılmıştır. TY testinin sonuçlarına göre, reel efektif döviz kurundan cari işlemler dengesine doğru, cari işlemler dengesinden turizm gelirlerine doğru, reel efektif döviz kurundan turizm gelirlerine doğru, cari işlemler dengesinden reel efektif döviz kuruna doğru ve turizm gelirlerinden reel efektif döviz kuruna doğru herhangi bir nedensellik ilişkisi bulunamamışken, turizm gelirlerinden cari işlemler dengesine doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm Gelirleri, Cari İşlemler Dengesi, Reel Efektif Döviz Kuru

THE CAUSALITY ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CURRENT ACCOUNT BALANCE, REAL EFFECTIVE EXCHANGE RATE AND TOURISM REVENUES FOR TURKEY

ABSTRACT

Today, the service sector has an important place in the growth and development policies of economies. When evaluated in this context, tourism is one of the most basic branches of the service sector, especially in terms of developing countries with tourism potential. A good evaluation of the tourism sector brings great contributions to the economy. Some of these contributions are eliminating unemployment by increasing employment opportunities in the country, providing social and cultural interaction by improving international communication, making the country attractive to foreign direct investments with policies to increase tourism revenues and increasing the gross domestic product. In addition, tourism revenues are an important element for the current account balance, as the tourism sector will provide an important foreign currency inflow. Therefore, in this study, using quarterly data for the period 2005:01-2020:02, an answer to the question “Is there a causal relationship between current account balance, real effective exchange rate and tourism revenues in Turkey?” was sought. Within the scope of this question, first of all, ADF (Augmented Dickey Fuller) and PP (Phillips-Perron) unit root tests were applied in order to reveal whether the series contain a unit root, and then the TY (Toda-Yamamoto) test was used to investigate the causality relationship between the variables. According to the results of the TY test, no causality relationship was found from the real effective exchange rate to the current account balance, from the current account balance to the tourism revenues, from the real effective exchange rate to the tourism revenues, from the current account balance to the real effective exchange rate, and from the tourism revenues to the real effective exchange rate. It has been revealed that there is a one-way causality relationship from tourism revenues to current account balance.

Keywords: Tourism Revenues, Current Account Balance, Real Effective Exchange Rate

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

TARIMSAL DESTEKLEME POLİTİKALARI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ**Aslan BUZLUK**

Kırıkkale Üniversitesi

- 0000-0002-2185-3155

ÖZET

İnsanoğlunun varoluşundan bu yana beslenme gereksinimi en temel ihtiyaçlarından birisi olmuştur. Gün geçtikçe dünya nüfusu artmış gelişen teknoloji ile birlikte ulaşım, haberleşme, bilgi alışverişi de artmıştır. Artık tarım sektörü üreticiler için günlük besin ihtiyacını karşılamanın yanında gelir kaynağı olmuştur. Fakat tarım sektörünün iklim şartlarından etkilenmesi ürün miktarlarında dalgalanmaya yol açmıştır. Bu dalgalanmalardan çiftçilerin olumsuz etkilenmemesi yada bazı ürünlerin üretimini teşvik etmek, üreticilerin refah seviyelerini yükseltmek, kırsal kalkınmayı sağlamak, üretilen ürünlerde verimlilik ve kalite artışı sağlamak amacıyla devlet tarım sektörünü destekleme politikaları geliştirmektedir. 1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresinde alınan kararlarla başlayan tarım sektörüne yön verme politikaları ilerleyen süreçlerde 1929 yılında yaşanan Büyük Buhran, ikinci Dünya Savaşı, Marshall Planı, Planlı ekonomiye geçiş, 1980 yılında alınan kararları, 1980’de yaşanan darbe, 1994 İstikrar kararları gibi ülke ekonomisini derinden etkileyen olaylarla yeniden şekillenmiş olup yaşanan olaylardan tarım sektörünün en az hasarla çıkması için devlet tarafından tarım sektörüne yönelik politikalar geliştirilmiş ve uygulanmıştır. 2000 yılından sonra ise tarım sektörüne yönelik Doğrudan Gelir Desteği ödemesi, alan bazlı destekler, fark ödemeleri, telef edici önlemler, tarım sigortaları ödemesi başlıkları adı altında çeşitli desteklemeleri yapılmıştır.

Bu tez üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tarım sektörünün önemi, özellikleri, işlevleri ve ekonomik yapıdaki yeri incelenmiştir. İkinci bölümde ise ülkemizde Cumhuriyetin İlanından başlamak üzere ülke ekonomisinde izler bırakan dönemler itibariyle tarım sektörüne yönelik destekleme politikaları ele alınmış olup tarım sektörünün neden desteklenmesi gerektiği araştırılmış, desteklemeye yön veren kurumsal yapılar ve bazı ülkelerin destekleme politikası değinilmiştir. Üçüncü bölüme gelindiği zaman destekleme politikalarının finansmanı ve destekleme politikası araçları detaylı bir biçimde ele alınıp tarım sektörüne yönelik yapılan desteklemelerin vergisel boyutu incelenip çalışmanın yeterliği olduğu düşüncesiyle esere son verilmiştir.¹

Anahtar Kelimeler: Tarım Sektörü, Destekleme Politikası, Doğrudan Gelir Desteği

¹ Bu çalışma Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalında Dr. Öğr. Üyesi M. Kemal BOSTAN tarafından yönetilen ‘‘Türkiye’de Tarım Sektörünün Desteklenmesi Ve Uygulanan Mali Politikaların Değerlendirilmesi’’ isimli tezden türetilmiştir.

21. YY'DA TÜRKİYE'NİN ORTA ASYA POLİTİKASI

Elife Zehra Yıldırım

Selçuk Üniversitesi

0000-0002-8735-8923

ÖZET

Literatürde birden fazla tanımı olan Orta Asya, Türkiye için coğrafi tanımlamadan daha farklı anlamlar barındıran önemli bir kavram olmuştur. Bölge halkıyla tarihi, dini, etnik ve kültürel bir bağı olması hasebiyle her zaman önemini korumuştur. Bölgeye ilişkin dış politika oluşturma süreci 1990'lı yıllarda SSCB'nin dağılmasıyla başlamıştır. İlk yıllarda Orta Asya'ya yönelik TDP çizgisi uzun soluklu ve planlı hedeflere yönelik olmaktan çok duygusal bir eğilim içinde olmuştur. Sürecin kısmen başarılı sayılabileceği gibi birçok eksik yönü saptanmıştır.

21. Yüzyılda Türkiye'de değişen iktidar ile birlikte TDP dinamikleri de farklılaşmıştır. Sorunsuz komşu ilişkileri geliştirme ve yakın çevrede merkez olma hedefleri doğrultusunda proaktif bir dış politika izlenmiştir. Bu dönemde dış politikaya yön veren isim olarak Ahmet Davutoğlu karşımıza çıkmaktadır. Kendi yayınlamış olduğu Stratejik Derinlik kitabında da Asya'nın Türkiye açısından önemini vurgulamıştır. Orta Asya'ya yönelik daha aktif bir politika sürecinin Türkiye açısından önemini dile getirmiştir. Bölgeye yönelik dış politika analizleri yapılarak yeni dinamikler doğrultusunda bir yol haritası belirlenmiştir.

Bu dönemde önemli bir bölgesel güç olan Rusya ile rekabetten iş birliğine uzanan bir ilişki geliştirmek Türkiye'nin Orta Asya hedefleri açısından yerinde bir adım olarak görülmüştür. Zira Orta Asya devletleri Rusya'nın öncülüğünde kurulan BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu) ve Rusya'nın içinde yer aldığı ŞİÖ (Şanghay İşbirliği Örgütü) gibi bölgesel oluşumların içinde yer almaktadırlar. Rusya'yla rekabet yorucu ve hedeften uzaklaştıran bir hamle olarak nitelendirilmiştir.

Orta Asya'ya yönelik atılan adımlarda özellikle yumuşak güç kavramı ve kamu diplomasisi sürecin önemli bir parçası haline gelmiştir. Bölge devletleriyle kurulan iletişim çok boyutlu alanlara taşınmış ve iş birliği içinde birçok kültürel faaliyete imza atılmıştır. Türkiye bölge devletlerine eğitim ve sağlık gibi önemli alanlarda büyük ölçüde destek vermiştir. Birçok alanda yatırımları destekleyen TİKA, TÜRKSOY, TÜRKPA gibi oluşumlar güçlü kamu diplomasi araçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca dönemin devlet başkanları bu süreçte uluslararası oluşumlarda da birbirlerini desteklemektedirler.

Bu çalışmada Orta Asya kavramının literatürdeki farklı tanımlarına yer verilerek bölgenin önemi ifade edilmeye çalışılmıştır. Türkiye ile bölge devletleri arasında kurulan ilişkiler tarihsel açıdan değerlendirilerek 21. yüzyıl politikası ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orta Asya, Rekabet, İşbirliği, TDP.

ABSTRACT

Central Asia, which has multiple definitions in the literature, has been an important concept for Turkey that has different meanings than geographical definitions. It has always been important to have a historical, religious, ethnic, and cultural connection with the people of the region. The process of establishing foreign policy for the region began in 1990 with the distribution of the SSCB. In the early years, the TDP line for Central Asia was more emotional than being targeted for long-term and planned targets. Many missing directions have been identified, as the process may be considered partially successful.

In the 21st century, the TDP dynamics have also changed with the changing power in Turkey. A proactive foreign policy has been followed in line to develop seamless neighbor relationships and be a center in the immediate environment. In this period, Ahmet Davutoğlu is the name that drives foreign policy. He also emphasized the importance of Asia for Turkey in his Strategic Depth book. He has expressed the importance of a more active policy process for Central Asia for Turkey. A roadmap has been established in line with new dynamics by conducting foreign policy analyzes for the region.

A relationship between competition and cooperation with Russia, a key regional power in this period, has been seen as a stand-by step for Turkey's Central Asian aspirations. The Central Asian countries are involved in regional formations, such as CIS (the Commonwealth of Independent States), which is founded by Russia, and the SIO (Shanghai Cooperation Organization), which is located within Russia. Competition with Russia has been described as a tiring and goal-driving move.

In the steps taken toward Central Asia, especially the concept of soft power and public diplomacy has become an important part of the process. Communication with regional states has been moved to multi-dimensional areas and has co-signed many cultural activities. Turkey has greatly supported regional states in important areas such as education and health. In many areas, enterprises such as TIKA, TURKSOY, and TURKPA support investments are faced as powerful public diplomacy tools. The presidents of the period also support each other in international formations during this process.

In this study, the importance of the region has been expressed by the different definitions of the concept of Central Asia in the literature. The relations established between Turkey and the countries of the region are historically evaluated and the 21st-century policy has been discussed. Key Words: Central Asia, Rivalry, Cooperation, Turkish Foreign Policy.

Key Words: Central Asia, Rivalry, Cooperation, Turkish Foreign Polity.

KATILIM BANKALARI VE ASİMETRİK BİLGİ İLİŞKİSİ¹

Dr. Hayal Özçim

- 0000-0002-8931-9135

ÖZET

Katılım bankalarının çalışma şekli mevduat bankalarından farklı olması, bu bankalarda asimetrik bilgi, ters seçim ve ahlaki tehlike sorununun mevduat bankalardakinden farklı bir şekilde görülmesine neden olmaktadır. Bu konuda literatür incelendiğinde katılım bankalarının iki finansman türü olan mudarebe ve müşarekenin asimetrik bilgi sorunu etkisi altında nasıl çalıştığı incelenebilir. Bu finansman şekillerine göre hem katılım bankaları hem de girişimcinin teşvik edilmesi, proje sonunda bu iki kesime de optimal ölçüde kar dağıtılması amaçlandığında bu amaca ulaşmak için yapılan analizlere asimetrik bilgi fonksiyonu eklenmektedir. Bu alanda yapılan literatür araştırmalarında karşılaşılan çalışma Benamraoui ve Alwardat (2018)'nin makalesidir. Bu çalışmada müşakere ve mudaraba sözleşmeleri incelenmiştir. Yapılan çalışmada müşteriler iyi müşteri ve kötü müşteri olarak ayrılmıştır. Çalışmada özellikle kısa vadeli İslami finans sözleşmelerinde müşteri ve bankanın birbirlerini tanımamasından kaynaklı olarak aralarında tam güvenin sağlanamadığı belirtilmiştir. Makroekonomik olarak değerlendirildiğinde ise ekonomide oluşan kötüye gidişat varsa bu durumdan bankacılık sektörünün olumsuz etkileneceğini bu durumda ise mevduat ve katılım bankaları arasında farklılığın göze çaptığını ifade etmiştir. Faizin, makroekonomik bir değişken olması nedeniyle katılım bankalarının faizle çalışmamasının makroekonomik kötü etkilerden daha az etkilenmesine neden olacağına dikkati çekmiştir. Yousfi (2013)'e göre mudarebe tipi finansal sözleşmelerde ahlaki tehlikenin azaltılması ve bunun için hem katılım bankalarının hem de girişimcilerin performansı araştırılmıştır. Çalışmada müşakere sözleşmelerinde girişimcinin projeye dâhil olması ve proje başarısız olduğunda ödeme yapmaması üzerine ortaya çıkmaktadır. Yousfi (2013)'nin çalışmasında mudarebe sözleşmeleri için ahlaki tehlike problemini azaltmak, katılım bankalarının performanslarının maksimum düzeyde olması ve katılım bankası ile girişimcinin proje için en iyi performansı göstermeleri gerektiğini ifade etmiştir. Fakat kar dağılımında girişimcinin risk seviyesinin de önemli olduğunu da eklemiştir. Mudaraba sözleşmelerinde girişimci performansı iyi olmasa proje başarısız kabul edilmektedir. Müşareke sözleşmelerinde ise proje finansmanına hem banka hem de girişimci katılmaktadır. Burada banka sadece girişimciyi desteklemek yerine projede aktif görev aldığı için ahlaki tehlike sorunu daha da azaldığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: asimetrik bilgi, katılım bankaları, mevduat bankaları

¹ Bu makale, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bankacılık ve Finans Anabilim Dalı'nda 19.04.2021 tarihinde tamamlanan "Asimetrik Bilgi Sorunu Çerçevesinde Katılım Bankaları ve Mevduat Bankalarının Karşılaştırmalı Analizi" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

KATILIM BANKALARININ VE MEVDUAT BANKALARININ KARŞILAŞTIĞI FİNANSAL RİSKLER¹

Dr. Hayal Özçim

[-0000-0002-8931-9135](mailto:0000-0002-8931-9135)

ÖZET

Finans alanında riskin tanımı, gerçekleşen getirinin, beklenen getiriden sapma olasılığıdır. Finansal riski oluşturan unsurlar, işletmeler açısından ve ülkeler açısından farklılık göstermektedir. Genel olarak finansal riske neden olan unsurlar ise borçların ödenememesi, alacakların tahsil edilememesi, firma bilançolarının denkleşmemesi, gelirin istenilen düzeyde olmaması, makroekonomik değişkenler açısından ise işsizlik, enflasyon ve ödemeler bilançosundaki dengesizlikler nedeniyle oluşan riskler finansal riske örnek gösterilebilir.

Bu çalışmanın içeriği açısından hem mevduat hem de katılım bankalarının karşı karşıya kaldığı riskler temelinde genel itibarıyla kredi riski, piyasa riski, kar oranı riski, kur riski ve likidite riski başlıklarında bu iki bankacılık türünün riskleri toplanmıştır.

Bankacılıktaki likidite riski, bilançodaki dengesizlikten kaynaklanmaktadır. Mevduat bankaları bu riskten korunmak için, kredilere limit uygulamaktadır. Katılım bankalarındaki likidite riski, bu bankaların sadece proje ve hizmete kredi vermelerinden dolayı bu bankaların bilanço dengesinin daha sağlam olması dolayısıyla mevduat bankalarından daha düşük oranda likidite riskine maruz kaldıkları söylenebilir.

Piyasa riski, piyasa fiyatlarının hareketliliğinden kaynaklı olarak banka bilançolarının maruz kaldığı risklilik çeşididir. Ayrıca mevduat bankalarının mevduat alım satım işlemleri yerine teknoloji ve yeniliği önceleyen risk sermayesi tarzı finansal işlemlerin bankalar tarafından fonlanması da piyasa riskine örnek teşkil etmektedir. Katılım bankalarının, yaptıkları finansal işlemler genellikle risk sermayesi varlıklarına dayandığı için piyasa riskine mevduat bankalarından daha fazla maruz kalırlar.

Faiz oranı riski ise bilançosundaki vade uyumsuzluğuna neden olmaktadır. Katılım bankaları ile mevduat bankalarının arasındaki temel farklardan biri olan kar payı- faiz oranı getirisi ile ilgili temel farklılıklar vardır. Katılım bankalarında belirsizlik daha yüksektir. Katılım bankaları kendilerine yatırılan mevduatların getiri oranını önceden belirleyemezken faiz oranı mevduat bankalarında sabittir. Bu anlamda katılım bankalarının kar payı riskinin daha fazla olduğu söylenebilir.

Döviz kuruna bağlı riskler, ödemeler bilançosundaki kalemler temelinde ulusal para birimlerinin birbirleri karşısında değerlerinin değişmesine bağlı olarak gerçekleşir. Bankacılık sektöründe yabancı para cinsinden borçlar fazla ise bankaların net pozisyonu açık vermiş olmaktadır. Yani açık pozisyonda yabancı para değer kaybederse banka zarar eder. Katılım bankalarında 1 Ocak 2020 ve sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanan yabancı para işlemlerinde mudarebe veya müşareke sözleşmelerine dayanarak yapılan yabancı para işlemleri yabancı paranın alındığı tarihte geçerli olan spot kur üzerinden finansal tablolara kaydedilerek bu riskten korunmak hedeflenmiştir. Kredi riski ise tüm borçların geri ödenmemesi ya da kredi

¹ Bu makale, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bankacılık ve Finans Anabilim Dalı'nda 19.04.2021 tarihinde tamamlanan "Asimetrik Bilgi Sorunu Çerçevesinde Katılım Bankaları ve Mevduat Bankalarının Karşılaştırmalı Analizi" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

servisinin gecikme riski ya da ödünçün geri bankaya dönmeme riskidir. Basel Komitesi tarafından hazırlanan raporlara göre mevduat bankaları bu riskten konunmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler: finansal risk, katılım bankaları, finansal risk

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

İŞLETMELER İÇİN VERGİ PLANLAMASININ AVANTAJLARININ ÖRNEK UYGULAMALARLA İRDELENMESİ

Abdulkadir KOCA

Kırıkkale Üniversitesi

Orcid No: 0000-0001-6052-0866

Doç. Dr.Tuba DERYA BASKAN

Kırıkkale Üniversitesi

Orcid No:0000-0001-8809-7043

ÖZET

Birçok ülkede yüksek vergi oranları sebebiyle vergi kavramı işletmeler için daha önemli bir hal almaktadır. İşletmelerin en önemli ödemelerinden birisi vergi ödemeleridir. Bu sebeple işletmeler ödedikleri vergi tutarını azaltmak isterler. İşletmeler sektörlerinde çok sayıda rakiplerinin olduğu ve artık neredeyse sınırların kalktığı günümüzde, varlıklarını sürdürebilmek ve güçlenebilmek için üretim maliyetlerini ve diğer gider ve harcamalarını minimize etmek ve kaynaklarını en etkin şekilde kullanmak zorundadır. Vergi türleri ve oranları göz önünde bulduğunda işletmelerin kaynaklarının önemli bir kısmı vergi ödemelerine gitmektedir. Bu durumun sonucu olarak bazı işletmelerin vergi kaçakçılığına, kayıt dışılığa yöneldiği ve kayıt dışı faaliyet gösteren işletmelerin aynı malı veya hizmeti kayıtlı faaliyette bulunan işletmeye göre daha düşük fiyata sağlayabildiği bir gerçektir. Nitekim vergi oranlarıyla kayıt dışılık arasında doğru orantı olduğu yapılan birçok çalışma ile sabittir. Yüksek vergi oranları kayıt dışılığı artırmakta birtakım işletmelerin kayıt dışı faaliyetleri ise ilgili sektördeki rekabet düzenini bozmaktadır. Vergi kaçakçılığı ve verginin kayıt dışı bırakılması işletmeler için gelecekte karşılaşması muhtemel vergi denetimlerinde ciddi riskler oluşturmaktadır. Vergi Usul Kanununun 359. Maddesinde belirtilen kaçakçılık suçlarının işlenmesi halinde ise işletmeler açısından vergisel boyutunun yanı sıra fiilleri işleyenler açısından hapis cezasına varan cezalar söz konusu olmaktadır. Bu noktada işletmeler vergi yasalarına muhalefet etmek riskini almadan, yasaların verdiği imkânları en iyi şekilde kullanarak üzerlerindeki vergi yükünü azaltmak amacıyla vergi planlaması tekniklerinden faydalanabilirler. İşletmeler vergi planlaması teknikleriyle yasaların kendilerine verdiği hakları en doğru şekilde kullanarak ödemeleri gereken vergiyi asgari düzeye indirebilirler. Bu durum işletmelerin kendi sektörlerinde rekabet gücünü artırabilir.

Ülkeler açısından konu ele alınırsa, işletmelerin vergi planlaması teknikleriyle ödemesi gereken vergileri en aza indirme veya erteleme çabaları başta vergi gelirlerinin aşınmasına sebep olduğu için olumsuz bir durum gibi görünmektedir. Ancak işletmelerin vergi yasaları çerçevesinde vergi planlaması yapmaları uzun vadede devletlerin de lehinedir. Şöyle ki işletmeler tarafından vergi planlaması teknikleriyle üzerlerindeki vergi yükünün azaltılması, işletmelerin finansal yapılarına olumlu katkı sağlayacak ve bu durum işletmelerin daha fazla yatırım yapmasına, daha fazla istihdam sağlamasına ve nihayetinde daha çok vergi ödemesine sebep olacaktır. Ayrıca artan vergi yükü işletmeleri kayıt dışılığa sevk ettiği için vergi planlaması teknikleriyle vergi yüklerini hafifleten işletmelerin kayıt dışılığın risklerini

almayacakları beklenebilecektir. Dolayısıyla vergi yasalarının sağladığı imkanlar çerçevesinde vergi planlaması teknikleriyle vergi yükünün en aza indirilmesi çabaları vergiye gönüllü uyumun artması sonucunu da doğurabilecektir.

Çalışmada vergi planlaması kavramı, vergi planlaması teknikleri ve uluslararası vergi planlaması ele alınmış, vergi planlaması teknikleriyle işletmenin kazancının önemli bir bölümünü vergi dışı bırakabileceği örnekle gösterilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Vergi Planlaması, Uluslararası Vergi Planlaması, Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları,

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

TÜRKİYE'NİN ASKERİ İNSANSIZ HAVA ARAÇLARININ ÇATIŞMA BÖLGELERİNDE KULLANIMI : SURİYE VE LİBYA ÖRNEĞİ

Turgut Sağlam

Selçuk Üniversitesi

- 0000-0002-1958-8890

ÖZET

Bu çalışmada Türk Silahlı Kuvvetleri envanterini, savunma alanında önemli bir alametifarika haline getiren İnsansız Hava Araçları'nın yerleştirilme süreci incelenecek, silahlı kuvvetlere kazandırdığı avantajlar, Suriye ve Libya hava sahasındaki somut örneklerle ele alınacaktır.

Birinci bölümde; Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine ilk İHA girişi olan 1989 yılında başlayan, günümüzde Libya ve Suriye hareketlerinde yerli İHA kullanımı ile devam eden süreci inceleyeceğiz. Tarihsel süreçte, özel yabancı şirketlerden satın alınan/kiralanan İHA'ların verimliliğinde yaşanan problemler, siyasi nedenlerden dolayı satın alma süreçlerinin üretici ülkeler tarafından askıya alınması ve nihayetinde Türk savunma şirketleri ile TSK arasında yapılan sözleşmelerle yerli İHA seferberliğinin başlatılması irdelenecektir.

İkinci bölümde; Hibrit Savaş/Dördüncü Nesil Savaş konseptinin uygulandığı çağımızda, bu konseptin önemli araçlarından olan İHA'ların önemi incelenecektir. Hibrit savaş konseptinde konvansiyonel yöntemler ortadan kalkmamakla birlikte, savaşın seyrini değiştirme yeteneğine sahip asimetrik taktikler uygulanmaktadır. Daha az maliyet ve daha az risk üreten, ölçülebilir sonuçlar veren İHA'ların, çağdaş bilişim sistemlerinin kullanıldığı hareketlerdeki etkileri incelenecektir.

Üçüncü bölümde; insansız hava araçlarının Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ve uluslararası gücüne katkıları stratejik açıdan incelenecektir. Bu incelemede, yurt içinde ve dışında terör örgütleri ile mücadelede, Suriye, Libya, Kıbrıs Adası alanlarındaki mücadelede bu araçların direk ve dolaylı olarak kazandırdığı stratejik avantajlar ele alınacaktır.

Dördüncü bölümde; Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Suriye'nin kuzeyinde düzenlemiş olduğu Bahar Kalkanı hareketinde yoğun olarak kullanılan İHA'ların etkisi incelenecektir. Bu harekatta hedef güçlere verdirilen kayıplarda silahlı insansız hava araçlarının etkileri ele alınacaktır.

Beşinci bölümde; Türk yapımı İHA'ların Libya İç Savaşı'nda Ulusal Mutabakat Hükümeti ile Libya Ulusal Ordusu arasındaki mücadeledeki etkisi incelenecektir. Türkiye Cumhuriyeti'nin UMH'ye verdiği destek ile LUO'ya karşı verilen mücadelede vurucu gücü olan insansız hava araçlarının UMH'ye kazandırdığı avantajlar ele alınacaktır.

Sonuç bölümünde; Türkiye Cumhuriyeti'nin askeri ihtiyacı olan İHA'ların üretilmesiyle elde ettiği askeri stratejik avantajlar ve küresel pazardaki rekabet gücü ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler : İnsansız Hava Aracı, İHA, SİHA, Bayraktar TB2, ANKA-S

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

KAMUSAL ALAN VE GİNE'DEKİ KAMU PRATİĞİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

Mamadou Oury Diallo

Selçuk Üniversitesi

ÖZET

Kamusal alan, toplumsal ve sosyal konularda ortak kullanılan forum veya arena kavramına işaret etmektedir. Kamusal alan medya ve iletişim yoluyla halk ile devlet arasında uygun tartışma alanı yaratmaktadır. En basit işlevsel tanımıyla medya, hükümete karşı halkın fikirlerini yansıtır ve bu nedenle kamusal alanın ortaya çıktığı en uygun arena olarak tanımlanır. Çünkü vatandaşların politikaya ilişkin deneyimlerinde medya, aktörlerin ve konuşmacıların kamu tartışmaları için girdi sağlamalarını mümkün kılan bir alandır. Özellikle haber medyası, politika ve sivil toplum aktörlerinin ve hatta vatandaşların fikir ve bakış açılarını görünür kılar.

Bu makale, Gine'deki politik uygulamalarla kamusal alanın ortaya çıkışını ilişkilendirmek amacıyla yazılmıştır. Bu sembolik konuşma alanının yapılandırmasının, Gine'de son on yıldır meydana gelen siyasi değişikliklerde kent işlerinin yönetimini yansıtmak ve karar vermek üzerine etkisinin bir yansımasıdır. Gine siyasetine geçişin çifte dinamik taşıdığına dair kanıtlar sunan, krizde hem parçalanma hem de yeniden yapılanma olarak Michel Dobry (1995) ve Georges Balandier (1989) olarak öngörülüyor..

Bu yazıda, çalışma iki ana ekleme yol açacaktır. Bunlardan ilki, 1960'dan 1990'a kadar Gine'deki siyasal ve sosyal fikirlerin evrimidir. İkinci eklem, Gine'de kamusal alanın ortaya çıkışını incelemekte ve o zamana kadar siyasi pratiği yöneten paradigma üzerindeki etkisini rapor etmektedir. Nitekim kamusal medya veya televizyon yayıncılığının düzenlemesine ilişkin kurallar ve politikalar, devlet, otoritesiz ya da siyasi iktidar tarafından değil yurttaşlar/kamu tarafından gerçekleştirilmektedir.

Bu makale aynı zamanda Gine'deki 'sanal demokrasi, belirsiz gelecek' olarak tanımlanabilecek mevcut demokratik durumun da konusunu oluşturacaktır, çünkü 1984'teki ilk darbeden bu yana Gine'nin siyasi ve sosyal hayatı bir siyasi ve sosyal yaşam biçimine dönüşmüştür. Temel hukukta yer alan hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği demokrasi karikatürü söz konusudur .

Anahtar Kelimeler: kamusal alan, sivil toplum, kamusal medya/televizyon, Gine, demokrasi, yurttaşlık.

ABSTRACT

The public sphere refers to the concept of the forum or arena, which it uses in common on social and social issues, and creates an appropriate discussion arena between the public and the state through media and communication. In its simplest functional definition, the media reflects the ideas of the public against the government and is thus defined as the most appropriate arena in which the public mother emerges, because in the policy-making experience of citizens, the media is an area where actors and speakers can provide input for public debate. In particular, it makes visible the views and perspectives of news media, policy and civil society actors and even citizens.

The purpose of this article is to associate the emergence of public space with the political practice in Guinea. It is a reflection of the effect of the structuring of this symbolic field of speech on reflecting the management of urban affairs and making decisions in political changes since the end of the decades in Guinea. Provide evidence that the transition to Guinea politics carries a double dynamic: in crisis, it is envisaged as Michel Dobry (1995) and Georges Balandier (1989) as both disintegration and restructuring.

In this paper, the study will lead to two main additions. The first is the evolution of political and social ideas in Guinea from 1960 to 1990. The second joint examines the emergence of the public sphere in Guinea and reports its impact on the paradigm that governs political practice up to that time.

In this article we will also analyze the current democratic situation in Guinea, which could be described as 'virtual democracy, an uncertain future', because since the first military coup in 1984, Guinean political and social life has been transformed into a caricature of democracy in which the rights and freedoms enshrined in the fundamental law are violated.

Keywords: public sphere, civil society, public media / television, Guinea, democracy, citizenship.

CAM TABUTLAR: İLHAM ETMEKTEN İFŞA ETMEYE MÜZELERİN DÜŞÜŞÜ

Dr. Öğr. Üyesi Emine KEF

Amasya Üniversitesi

<http://orcid.org/000-0002-9938-4635>

*Mekândaki hassasiyetini yitiren beden,
parçalanmış ve süreksiz bir kentsel coğrafyada
yer alan hedeflere doğru pasif bir şekilde hareket eder.
Richard Sennett*

Kentlerde önceleri bir nevi külliye yapı tarzında kurulmuş akademi merkezlerinin birer unsuru olarak kütüphane, rasathane, arboretum ve bilimsel çalışmaların yapıldığı hayvanat bahçeleriyle iç içe konumlandırılan müzeler, anlamını *muse* yani ilham perilerinden alır. Bu temel üzerine varlık kazanmış olmaları nedeniyle, vaat etmeleri gereken tarihin ulaşılmış gerçek bilgisi ve zihne esin olacak fısıltıdır. Tarihsel varlıklar, özelliklerini kültür içerisinde kazandığı için tarihte kayda geçmiş ve bugünü dünün omuzlarında yükseltecek belki de en önemli enstrümanlar oldukları için müzenin kalbi sayılmışlardır. Başka bir ülke olan geçmişin bilgisinin bugüne ilham olması için bilginin taşıyıcısı olan varlıkların bir araya getirilip bilimsel çalışmaların yapılmasıyla kültür halkalarının birbirine eklemelendiği bu mekânların pazar ekonomisinde metaya dönüşüm süreci yine kent ekosisteminde gerçekleşmiştir. Teknoloji mihmandarlığında yaratılan simülasyon evreninde ruhu çok arkada bırakan hızlı dönüşüm, anlam ve de kavram dünyasını alaşağı etmeye devam etmektedir. Böylesine hızlı bir geçişte iyi kavramlar, kötü uygulamalarla tehlikeye girerek kendini anlaşılır kılan algıları altüst ettiği için çelişkiler kaçınılmaz hale gelir.

Sennett, izlemenin pasifleştirdiğini söylemiştir. Ölümün, yaşamın kaçınılmaz o sonunun insanlar üzerindeki dramatik etkisi, yerini seyirlik mekâna dönüşmüş müzelerdeki cam vitrinde/kasada sergilenen iskeletleri fotoğraflayan kalabalığın apatik heyecanına bırakmıştır. Sosyokültürel yapı arasındaki tüm farklılıklara rağmen her toplum, kendi ikliminde bir ölü kültüne sahiptir. Müzelerinin dönüştüğü son ahvalde, bu halin mimarı toplumlar, durup düşünme zahmetine girmeyen pasif ziyaretçileriyle geleneklerinin kültürünü ölüme mahkûm etmektedirler. Ölüm, insana dair gerçekliğin en aşılamaz mahremiyetidir. Ziyarete açıktır ancak gözetlenebilecek kapısı, penceresi yoktur; duvarlarından yaşayanların duyabileceği bir ses çıkmaz. En fazla, artık o olmayandan arta kalanlarla bir sömürü ilişkisi kurulabilir.

İşte, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde, mezarına saygısızlık edenlere ettiği bedduaya rağmen, onunla birlikte sergilenen Sidon (Sayda, Lübnan) Kralı Tabnit'in mumyası ve Amasya Arkeoloji Müzesi'nde yine türbelerinden çıkarılarak cam tabutlarda sergilenen Anadolu Valisi Şehzade Cumudar, Amasya Emiri İşbuga Noyan, İzzettin Mehmet Pervane, eşi ve çocuklarının mumyaları, çelişkilerle paralize olmuş zihniyetin göstergeleri olarak yerlerini almıştır. Her an mümkün olabilecek ölüm tüm gerçekliğiyle arzı endam ettiğinde, şimdilik sahnede yer almamanın verdiği güvenle ölüm, mahreminden çıkarılarak soyulur ve modern zihniyetin tüm cüretkârlığıyla ifşa edilir. Müzeler açısından sorgulanması gerekense, beden bu sömürsünün tam olarak neye ilham olduğudur!

Anahtar Kelimeler: Müze, Kültür, Ölü Kültü, Cam Tabut (Vitrin), Modernizm

DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE İŞLETMELERİN DİJİTAL İKY UYGULAMALARININ ARAŞTIRILMASI

Oday ALKAHLOUT², Prof. Dr. Şuayyip ÇALIŞ²

¹Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İnsan Kaynakları Bölümü / SAKARYA

²Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İnsan Kaynakları Bölümü / SAKARYA

ÖZET

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte günümüzde insan kaynakları yönetiminde dijitalleşme çok önemli hale gelmiştir. İnsan kaynakları yönetimi alanında kullanılan dijital teknolojiler arasında yapay zekâ robotları ile görüşmeler, chatbot kullanımı, maaş bordrolarının aktarılması, tatiller, kişisel bilgilerin dijital ortama aktarılması, çevrimiçi eğitim, uygulamalarda QR kodlarının kullanılması gibi tüm İK işlevlerinden mobil uygulamalara ve buradan çevrimiçi izlemeye, performans ölçümüne ve anında geri bildirimlere ve dijital kariyer planlarına kadar dijitalleşmenin işletmeler için kişisel uygulamalar açısından birçok faydası bulunmaktadır.

Günümüzde, internet ve sosyal medya, işletmeler ve iş arayanlar tarafından mevcut iş ilanlarını görüntülemek, uygun adayları seçmek ve analiz etmek için en çok kullanılan uygulamalar arasındadır. Araştırmalar, şirketlerin işe alım platformlarını ve profesyonel sosyal ağları en çok kullandığını göstermektedir. Endüstri 4.0 ile birlikte geliştirilen ve teknolojik değişiklikler sadece bireylerin yaşamını değil, yönetim tarzlarını ve iş yöntemlerini de etkilemektedir. Günümüzde işletmeler, bu değişime ayak uydurmanın geleneksel yollarının artık yeterli olmadığını ve teknolojinin yalnızca karmaşık iş süreçlerini ve işlevlerini idare edebileceğini fark etmişlerdir.

Bilgi teknolojilerinin hızlı gelişimi göz önüne alındığında, dijitalleşme dünyasında insan kaynakları yönetimi anlayışı, bu dijital dönüşüme ayak uydurmayı gerekli kılmaktadır. Günümüzde şirketler, İK işlevlerini yerine getirmek için dijital İK sistemlerini kullanmaktadırlar. Bu sayede elektronik süreçlerde çok daha hızlı, daha dinamik ve kapsamlı bir şekilde ilerleyebilir ve daha eksiksiz bir istihdam sürecinin parçası olabilmektedirler. İK departmanında dijitalleşmenin etkisiyle rutin işler dijitalleştikçe, İK çalışanları stratejik İK, kariyer planlama ve çalışan bağlılığı gibi konularda daha fazla zaman geçirebilirler, bu durum aynı zamanda İK departmanındaki çalışanların verimliliğine de olumlu katkı sağlamaktadır.

Dijitalleşmenin insan kaynakları üzerindeki temel etkilerinden biriside esnek çalışmaya izin vermesidir. Zaman ve yer ne olursa olsun, her iki çalışan da işlerini gerçekleştirebilir ve yöneticiler çevrimiçi platformlar üzerinden izleyebilir ve kontrol edebilirler. Çalışmamız, bilgi teknolojilerinin dijital dönüşümünün insan kaynakları yönetimini nasıl ve hangi açılardan etkilediğini açıklamaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital İK, Dijital Dönüşüm, İnsan Kaynakları Yönetimi, Dijitalleşme.

ABSTRACT

With the development of technology, digitalization has become very important in human resources management today. Among the digital technologies used in the field of human resources management, from all HR functions such as interviews with artificial intelligence robots, use of chatbots, transfer of payrolls, holidays, transfer of personal information to digital media, online training, use of QR codes in applications, to mobile applications and from there to online monitoring, performance measurement and performance measurement. From instant

²Sorumlu Yazar: Oday ALKAHLOUT, Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İnsan Kaynakları Bölümü / SAKARYA

feedback to digital career plans, digitization has many benefits for businesses in terms of personal applications.

Today, the internet and social media are among the most used applications by businesses and job seekers to view current job postings, select and analyze suitable candidates. Research shows that companies use recruitment platforms and professional social networks the most. Technological changes developed with Industry 4.0 affect not only the lives of individuals, but also management styles and business methods. Today, businesses realize that traditional ways of keeping up with this change are no longer sufficient and technology can only handle complex business processes and functions.

Considering the rapid development of information technologies, the understanding of human resources management in the world of digitalization makes it necessary to keep up with this digital transformation. Today, companies use digital HR systems to perform their HR functions. In this way, they can progress much faster, more dynamically and comprehensively in electronic processes and become a part of a more complete employment process. As routine work becomes digital with the effect of digitalization in the HR department, HR employees can spend more time on strategic HR, career planning and employee engagement, which also positively contributes to the productivity of the employees in the HR department.

One of the main effects of digitalization on human resources is that it allows flexible working. Regardless of the time and place, both employees can perform their jobs and managers can monitor and control them via online platforms. Our study tries to explain how and in which aspects the digital transformation of information technologies affects human resources management.

Keywords: Digital HR, Digital Transformation, Human Resources Management, Digitalization.

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

YAPAY ZEKÂ GAZETECİLERİN MEDYAYA KATKILARI, OLUŞAN SORUNLAR VE ÇÖZÜMLERİ!

Dr. Öğr. Üyesi Kubilay Çelik

Nişantaşı Üniversitesi

Özet

İnsanlığın var oluşundan itibaren çeşitli yollarla, iletişim kurmayı seçmişizdir. Çok kısıtlı ve sınırlı olan bu yol, matbaanın icadından sonra, gelişmeye başlamıştır. Gazetenin basılıp yaygınlaşmasıyla, dünyanın çeşitli ülkelerinde olduğu gibi; o zamana kadar ülkemizde de daha çok usta-çırak yoluyla yürütülen medya profesyonelliğinde, eğitilmiş gazeteci yetiştirmek için, bir eğitim seferberliğine doğru gidilmiştir. Türkiye’de 1948 yılından itibaren açılan gazetecilik okullarında yetişen eğitimliler sayesinde, günümüze dek medya gelişerek, iletişim alanında büyük bir yol almıştır.

Ancak son yıllarda; sanayi ve teknoloji başta olmak üzere, yaşamımızın birçok alanına giren ‘Yapay Zekâ Robotları’, medya sektöründe de yerini almaya başlamıştır. ‘Yapay Zekâ Gazetecileri’, son dönemde dünyanın birçok yerinde, medya çalışanlarını tedirgin etmeye başlamıştır. İşlerini, robotların alacağı kaygısıyla, medyadaki ‘etten-kemikten gazeteciler’, bu ‘demir yığını gazeteciler’e karşı, nasıl mücadele edeceklerinin arayışına girmişlerdir.

Türk medyası açısından bu durum henüz bir tehdit oluşturmasa da, uzmanlar ve bilim insanları, halen çalışmakta olan geleneksel gazetecileri uyararak, ‘Yapay Zekâ Gazetecileri’ konusunda tedbir almalarını önermektedirler. Bununla da kalmayıp; günümüzde üniversitelerde medya eğitimi almakta olan geleceğin gazetecilerini de uyarmaktadırlar. ‘Yapay Zekâ Gazetecileri’le baş edebilmek için, mevcut temel ders programlarının yanında; Kod Yazma, Yapay Zekâ gibi, birtakım yazılım dersleri de almalarını, medyadaki geleceklere açısından önemli olacağını vurguluyorlar.

Bu makalemizde yapay zekânın medya dünyasına getirebileceği yenilikler ve sorunları irdeleyeceğiz. Yapay Zekâ Gazetecilerin, etten-kemikten gazeteciler gibi; yazılarında duyguyu, üzüntüyü yeterince verip veremeyeceğini, ileride herhangi bir medya kuruluşunun başında Yapay Zeka yönetici görüp göremeyeceğimizi uzmanların da değerlendirmesiyle ele alıp inceleyerek, çözümler önermeye çalışacağız.

Anahtar Kelime: İletişim, medya, eğitim, Yapay Zekâ, Kod Yazma

THE CONTRIBUTION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE JOURNALISTS TO MEDIA AND THE ARISING PROBLEMS AND FINDING SOLUTION FOR THEM

Abstract

Since the existence of humanity, we have chosen to communicate in various ways. This way, which is very limited, started to develop after the invention of the printing press. With the publication and spread of the newspaper, as in various countries of the world; In media professionalism, which was carried out mostly through the master-apprentice in our country until that time, an education mobilization was made in order to train educated journalists. The journalism schools opened in Turkey since 1948, the media has developed and has taken a great leap forward in the field of communication.

However, in recent years; 'Artificial Intelligence Robots', which have entered many areas of our lives, especially industry and technology, have started to take their place in the media sector as well. 'Artificial Intelligence Journalists' have recently begun to disturb media workers in many parts of the world. Concerned that robots will take their jobs, 'flesh-and-bones journalists' in the media have sought how to fight these 'iron-heap journalists'.

Although this situation does not pose a threat to the Turkish media yet, experts and scientists warn the traditional journalists who are still working and recommend that they take precautions on the issue of 'Artificial Intelligence Journalists'. Not only that; They also warn the journalists of the future who are currently studying media at universities. In order to cope with 'Artificial Intelligence Journalists', besides the existing basic curriculum; They emphasize that taking some software courses such as Coding and Artificial Intelligence will be important for their future in the media.

In this article, we will examine the innovations and problems that artificial intelligence can bring in the media world. Artificial Intelligence Journalists are like flesh-and-blood journalists; In his articles, we will try to suggest solutions by examining whether he can give enough of emotion and sadness, whether we can see an Artificial Intelligence manager at the head of any media organization in the future, with the evaluation of experts.

Keywords: Communication, media, education, Artificial Intelligence, Coding

KADIN VE GİYİM WOMEN AND CLOTHING

Hasan Yazıcı

Kocaeli Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0001-7900-4378

ÖZET

Kadın ve giyim konusu sosyal ve kültürel hayatımızın maalesef temel tartışma ve tehdit konularından birisidir. Herkes, giyimi, şekli olarak nitelemekte birincil değerde görmediğini belirtmektedir. Fakat hâl, söze uygunluğu şüpheli kılmaktadır. Değişik anlayışların mensupları birbirlerini, kabul etmedikleri ağır, aşağılayıcı sıfatlarla etkisizleştirmeye çabalamaktadır. Birçok defa herkesçe kabul edilen temel meselelerinizi gölgeleyen tartışmaların batağından bir türlü çıkılamamaktadır. Samimiyet ve basit çıkar, ön yargı, kör tarafgirlik savunma ve saldırılarının oluşturduğu zihin bulanıklığı çözümü görmeyi zorlaştırmaktadır. Romanımız boş kovanda su dövmemizin trajik hâlini dillendirerek bizi kendimizle yüzleştiriyor. Tespit ve çözüm için ufuk açıyor. Sanatın yumuşak ve kuşatıcı kılavuzluğuyla hâli, hayatımızın zenginliğine çevirmenin yolunu aydınlatıyor. Sürekli çatalı bir yol başına sürüklenişimize isyanımızın susayan çiçeklerinin feryadı oluyor. Dikenli yollardan huzur sokağına gireceğimiz bir öğle vakti aydınlığının özlemini yaşıyor. Üvey evlatlık muamelesinin doğurduğu maznunluğun kaybolmuş günlerinin yokluğunun çilesinin sürgününde sırtlan payı olmamak için aynadaki yalana aldanmamalıyız diyor.

Anahtar Kelimeler: Kadın, giyim, çağdaşlık, gelenek, örtünme, farklılaşma, roman.

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

ANADOLU SELÇUKLU SULTAN TÜRBELERİNDEKİ FARŞÇA ŞİİRLER VE BEYİTLERDEN OLUŞAN KİTABELER

Dr. Gülsün EBİRİ

Orcid Number: <https://orcid.org/0000-0002-3063-4413>

ÖZET

Türbeler ahiret inancı ve ölen kişiye gösterilen saygıyı ebedileştirmek amacıyla inşa edilen yapılardır. Türbeler özellikle sultanlar, devlet adamları, saray kadınları, din adamları gibi toplum için önemli kişileri için inşa edilmiştir. Türbeler üzerinde çeşitli içeriklerde hazırlanan kitabeler dikkat çekmektedir. Türk ve İslam sanatında önemli bir yere sahip olan kitabeler, İslamiyet'in resim ve heykel gibi tasvir sanatları karşısındaki tutumundan dolayı her dönemde yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Türbelerdeki yazılar inşa kitabeleri ile ayet, hadis ve şiir gibi edebi metinleri içermektedir. Bu kitabelerde genellikle Bakara Suresinin 255-256.ayetleri tercih edilmektedir. Ayrıca Rahman Suresinin 26-27. ayetleri, Ali İmran Suresinin 95, 169-170. ayetleri ile Nisa ve Mümin Surelerinden de ayetler bulunmaktadır. Bazı türbelerde kısmen de olsa hadislere yer verilmiştir. Şiir ve beyitlerden oluşan edebi metinler ise türbe kitabelerinde nadiren kullanılmıştır. Bu tür edebi metinler Anadolu Selçuklu sultanları için inşa edilmiş türbelerde karşımıza çıkmaktadır. Sultan türbelerinde farsça şiirler ve beyitlerden oluşan kitabeler dönem içerisinde dikkati çekmektedir. Bu bildiri kapsamında sultan türbelerindeki farsça şiirler ve beyitlerden oluşan kitabeler incelenerek, sultanlara atfedilen şiirler ile beyitlerin içerikleri hakkında değerlendirmeler yapılmaktadır. Sultan türbelerindeki edebi metinlerin sultanların yaşamlarıyla bağlantılı bir şekilde seçilip seçilmediği, nasıl mesajlar iletilmek istendiği gibi sorular bildiride aydınlatılmaya çalışılacaktır. Ayrıca Farsça edebiyatın Selçuklu döneminde Anadolu'da saray çevresinde oldukça yaygın olduğunun başka bir yansıması olarak mimaride de devam ettirildiği ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Farsça şiirler, Selçuklu sultan türbeleri, Kitabe, Yazı

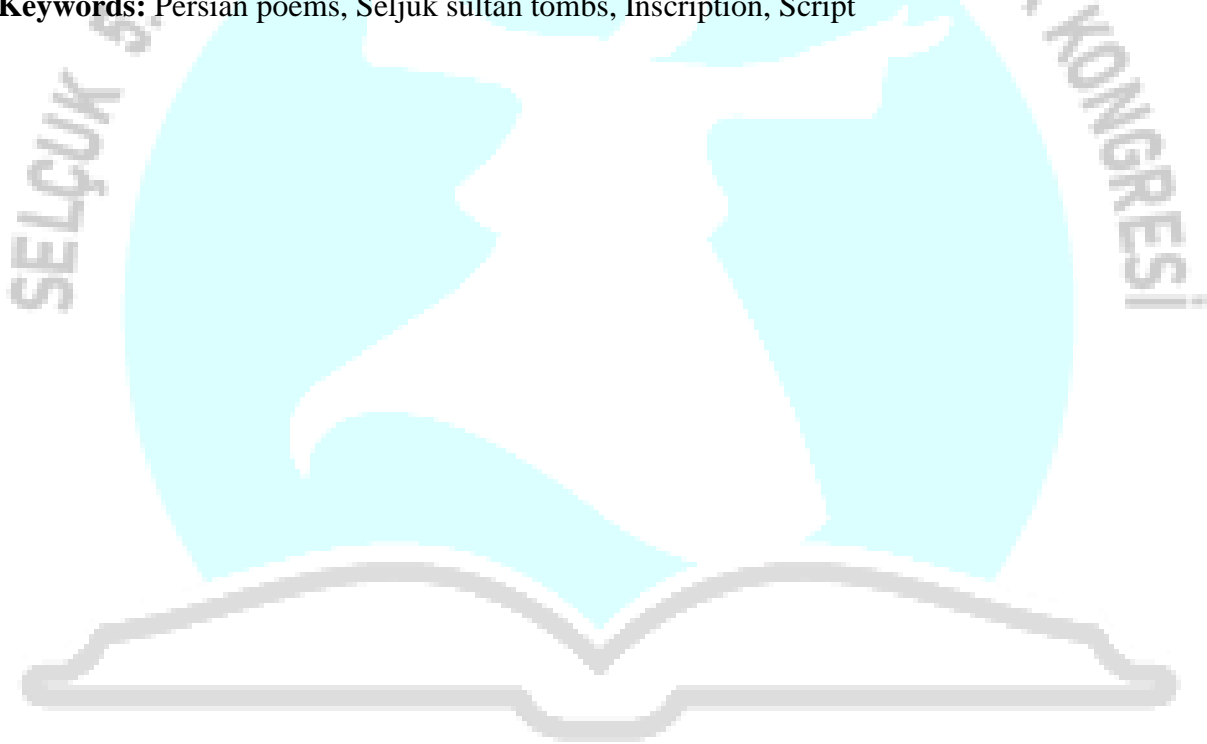
INSTRUCTIONS CONSISTING OF PERSIAN POEMS AND COUPLETS IN ANATOLIAN SELJUK SULTAN TOMBS

Abstract

Shrines are structures built to perpetuate the belief in the afterlife and the respect shown to the deceased. The tombs were built especially for the important people of the society such as sultans, statesmen, women of the palace, and clergy. The inscriptions prepared with various contents on the tombs attract attention. Inscriptions, which have an important place in Turkish and Islamic art, have been used extensively in every period due to the attitude of Islam towards depiction arts such as painting and sculpture. The inscriptions in the tombs include construction inscriptions and literary texts such as verse, hadith and poetry. Verses 255-256 of Surat Al-

Bakara are generally preferred in these inscriptions. Also, the 26-27th of Surah Rahman. verses, 95, 169-170 of Surah Ali Imran. There are also verses from Nisa and Mümin Surahs. Some shrines contain hadiths, albeit partially. Literary texts consisting of poems and couplets were rarely used in tomb inscriptions. Such literary texts appear in the tombs built for the Anatolian Seljuk sultans. Inscriptions consisting of Persian poems and couplets in the sultan's tombs attract attention during the period. Within the scope of this paper, the Persian poems and inscriptions consisting of couplets in the sultan's tombs are examined, and evaluations are made about the poems attributed to the sultans and the contents of the couplets. Questions such as whether the literary texts in the sultan's tombs were chosen in connection with the lives of the sultans, and what kind of messages are intended to be conveyed will be tried to be clarified in the paper. In addition, it is revealed that Persian literature was very common around the palace in Anatolia during the Seljuk period, and it was continued in architecture as another reflection.

Keywords: Persian poems, Seljuk sultan tombs, Inscription, Script

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

ARTUKLU DÖNEMİ MARDİN TÜRBELERİNDEKİ KİTABELER

Dr. Gülsün EBİRİ

Orcid Number: <https://orcid.org/0000-0002-3063-4413>

ÖZET

Türk ve İslam sanatının en dikkat çekici türlerinden biri kitabelerdir. Yapılar üzerinde yer alan kitabeler içerik ve üsluplarıyla İslam sanatının her döneminde ayrı bir öneme sahip olmuştur. Kitabeler özellikle İslamiyet'in resim heykel gibi tasvir sanatları karşısındaki tutumu nedeniyle daha fazla tercih edilmiştir. Türk İslam mimarisinin Anadolu'daki mührü olan türbeler, ahiret inancı ve ölen kişiye gösterilen saygıyı ebedileştirmek gibi amaçlarla inşa edilmiştir. Türbe de yazıya sıklıkla yer verilen yapı türüdür. Türbelerde yazının iki farklı kullanımı bulunmaktadır. İlki inşa kitabeleridir. İnşa kitabeleri binanın kimin için, ne zaman hangi amaçla yaptırıldığı, işlevine yönelik özellikleri, inşasını izleyen tamir ve yenileme ile tarih gibi birçok konuya açıklık getiren ifadeler barındırmaktadır. Ayrıca bu kitabeler yapının türünü ve kimliğini ortaya koyan, içerikleriyle farklı dönemlere ait devletlerin sosyal ve kültür ortamı hakkında bilgiler veren önemli kaynaklardır. Bazı inşa kitabelerinde ayet ve hadisler de yer almaktadır. Kitabenin diğer kullanımında ise sadece ayet, hadis ve şiir gibi metinlere yer verilmektedir. Türbelerde bulunan bu tür kitabelerde çoğunlukla ölümle ilgili ayet, hadis ve şiirler kullanılmaktadır. Mardin mimaride yazı kullanımının önemli örneklerini barındıran şehirlerden biridir. Şehirde özellikle Artuklu döneminde Türk İslam mimarisinin şekillendiği bilinmektedir. Artuklu Devleti'nin Mardin kolu 1106'da kurulmuş ve 1409 yılına kadar hüküm sürmüştür. Mardin'de Artuklu döneminde inşa edilen türbelerin tamamı bir yapıyla bağlantılıdır. Bu örneklerde türbeler ve bağlantısı oldukları yapılarda bulunan kitabelerde kûfi ve celi sülüs hat tercih edilmiştir. Yazılar oyma-kabartma tekniği ile oluşturulmuştur. Bu bildiri kapsamında Mardin'deki Artuklu dönemi türbelerinde yer alan kitabeler incelenerek, dönem içerisinde yaygın olarak kullanılan yazı türü hakkında ilgili değerlendirmeler yapılmakta ve dönemin diğer örnekleri arasındaki farklar ve ortak özellikleri belirlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Artuklu dönemi, Mardin türbeler, Yazı, Kitabe

INSTRUCTIONS IN ARTUKLU PERIOD MARDİN TOMBS

Abstract

One of the most striking types of Turkish and Islamic art is inscriptions. The inscriptions on the buildings have had a special importance in every period of Islamic art with their content and style. Inscriptions were preferred more especially because of the attitude of Islam towards depiction arts such as painting and sculpture. The tombs, which are the seal of Turkish-Islamic architecture in Anatolia, were built for the purpose of perpetuating the belief in the afterlife and the respect shown to the deceased. It is the type of building where writing is frequently used in the tomb. There are two different uses of writing in tombs. The first is the construction inscriptions. The construction inscriptions contain statements that clarify many issues such as for whom, when and for what purpose the building was built, its functions, the repair and renovation following its construction, and the history. In addition, these inscriptions are important sources that reveal the type and identity of the building and provide information about the social and cultural environment of states belonging to different periods with their contents. There are also verses and hadiths in some construction inscriptions. In other uses of the inscription, only texts such as verses, hadiths and poems are included. Verses, hadiths and poems about death are mostly used in such inscriptions found in tombs. Mardin is one of the cities with important examples of the use of writing in architecture. It is known that Turkish-Islamic architecture was shaped in the city, especially during the Artuqid period. The Mardin branch of the Artuqid State was established in 1106 and ruled until 1409. All of the tombs built in the Artuqid period in Mardin are connected with a structure. In these examples, kufic and celi thuluth calligraphy were preferred in the inscriptions found in the tombs and the structures they are connected to. The inscriptions were created with the carving-relief technique. Within the scope of this paper, the inscriptions in the tombs of the Artuqid period in Mardin are examined, related evaluations are made about the type of writing that was widely used during the period, and the differences and common features between other examples of the period are determined.

Keywords: Artuqid period, MardinTombs, Script, Inscription,

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

ARİSTOTELES'İN RUH TEORİSİNİN FEMİNİST CEPHEDEKİ TEZAHÜRÜ

Doç. Dr. Serpil Durğun

Muş Alparslan Üniversitesi

– 0000-0002-7590-5600

ÖZET

Feminist düşünce, geleneksel siyaset kuramcılarının cinsiyetler arasındaki eşitsizlik ve adaletsizlikleri besleyip büyümeye hizmet eden teoriler öne sürdüklerini ve bu tür düşüncelerin sadece teoride kalmayıp ekonomik, siyasal ve bilimsel yaşam başta olmak üzere toplumsal yaşamın her alanına nüfuz ettiğini öne sürer. Bu kapsamda Aristoteles erkek şovenizminin bir timsali olarak görülür. Aristoteles'in özellikle ruh teorisi cinsiyetler arasındaki hiyerarşiyi meşrulaştırmaya, doğallaştırmaya hizmet eden teorilerden biri olarak öne çıkar. Aristoteles'in canlılık ilkesi olarak adlandırdığı ruh birbirinden farklı işlevlere sahip olan bitkisel, hayvansal ve akılsal yanlardan oluşur. İnsan varlığı besleyici ruh olan bitkisel ruha, duyuşsal ruh olan hayvansal ruha ve ruhun düşünün parçası olan akılsal ruha sahiptir. Bununla birlikte köleler ruhun düşünün parçasından yoksundur, çocuklarda ise bu parça henüz olgunlaşmamış durumdadır. Ruhun düşünün parçası hem kadında hem de erkekte bulunur, ancak bu parça erkekte egemenken kadında egemen değildir. Ruhun mantıksal olmayan duyuşsal parçası kadında ruhun düşünün kısmını hükümsüz kıldığından kadın, erkek tarafından yönetilmeye ihtiyaç duyar. Erkeğin kadından üstün olduğunu ve bu nedenle erkeğin kadına hükmetme, onu yönetme hakkının bulunduğunu savunan Aristoteles, bu düşüncesini ruhun düşünün parçasının kadında egemen olmadığını ve doğa tarafından farklı tasarımılanan kadın ve erkek bedenlerinin işlevlerinin birbirinden farklı olduğunu öne sürerek temellendirir. Aristoteles doğa tarafından kadın bedeninin tamamen üremeye, çocuk doğurmaya ve onları yetiştirmeye yönelik olarak tasarımılandığını ve bu nedenle kadınların işlevinin sadece bununla sınırlı olduğunu savunur. Buna karşın, doğa erkek bedenine üremenin gerçekleşmesinde işlevsel bir rol vermekle birlikte, erkeklerin tek işlevi bununla sınırlı değildir. Doğa kadına, çocuk doğurmak ve onları yetiştirmek dışında başka hiçbir işlev vermemişken, erkeğe pek çok işlev yüklemiştir. Bu nedenle kadın, doğa tarafından kendisine verilmiş olan bu tek işlevi en iyi şekilde yerine getirmeli, bunun dışındaki işlerle uğraşmamalıdır. Kadınların doğasının erkeklerden farklı olduğunu, dolayısıyla faaliyet alanlarının da sadece kendi doğalarına uygun olan işlerle sınırlandırılması gerektiğini savunan Aristoteles, kadınları özel alanla sınırlayıp onları erkek özgürlüğünü arttırmaya yarayan işlevsel destekçiler olarak konumlandırır.

Anahtar Kelimeler: Aristoteles, insan ruhu, feminizm, cinsiyet eşitsizliği.

THE MANIFESTATION OF ARISTOTLE'S THEORY OF THE SPIRIT IN THE FEMINIST FRONT

ABSTRACT

The feminist thought argues that traditional political theorists put forward theories which serve to foster and amplify inequalities and injustices between the genders and such thoughts do not remain only in theory, but permeate all areas of social life, especially economic, political and scientific life. In this context, Aristotle is considered as an epitome of male chauvinism. Aristotle's theory of spirit stands out as one of the theories that serve to legitimize and naturalize the hierarchy between the genders. Spirit, which Aristotle names principle of vitality, consists of vegetative, animal and mental aspects of different functions. The human being has the vegetative spirit which is the nourishing spirit, the animal soul which is the sensitive soul and the rational soul which is the thinking part of the spirit. However, slaves lack the thinking part of the soul. In children, this part is still immature. The thinking part of the soul is found in both man and woman. However, while this part is dominant in men, it is not dominant in women. The irrational emotional part of the soul overrides the thinking part of the soul in a woman. Therefore, women need to be led by men. Aristotle, arguing that men are superior to women and therefore men have the right to dominate and rule women, founds this thought by arguing that the thinking part of soul is not dominant in women and the functions of men's and women's bodies, which are designed differently by nature, are different from each other. Aristotle argues that female body is designed by nature for reproduction, childbearing and raising and therefore the function of women is limited to this. Yet, although nature gives the male body a functional role in realization of reproduction, the only function of men is not limited to this. While nature has not given women functions other than giving birth to children and raising them, it has assigned many functions to men. Therefore, a woman must fulfill this single function bestowed on her by nature, and should engage in other matters. Aristotle, argues that women's nature is different from men's, and therefore women's fields of activity should be limited only to works that suite their nature, he limits women to the private sphere and positions them as functional supporters that serve to increase male freedom.

Keywords: Aristotle, human spirit, feminism, gender inequality.

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

MARX'IN VE FOUCAULT'NUN DÜŞÜNCELERİ ÜZERİNDEN EMEK KAVRAMINA DAİR BİR İRDELEME

Doç. Dr. Serpil Durğun

Muş Alparslan Üniversitesi

– 0000-0002-7590-5600

ÖZET

İnsan emeğini ve etkinliğini ilk tarihsel eylem olarak gören Marx için, insan türsel bir varlıktır. İnsanın türsel bir varlık olması, onun doğanın bir parçası olduğu, doğada ve doğa aracılığı ile yaşayan bir varlık olduğu anlamına gelir. İnsanın hem fizik hem de entelektüel yaşamının doğaya sıkı sıkıya bağlı olduğunu düşünen Marx, insanı üretken, etkin sosyal bir varlık olarak tanımlar. İhtiyaç duyduğu aleti yapabilmesiyle, kendi geçim aletini üretebilmesiyle, emeğiyle insan, hayvandan ayrılarak kendi yaşamını üretir. Bilinçli bir etkinlik olan bu üretim sürecinde insan hem doğayı hem de kendini değiştirip dönüştürür. Üretim, insanın etkin türsel yaşamıdır ve üretim aracılığıyla doğa, insanın bir yapıtı ve gerçekliği olarak görünür. Nesnel dünyayı işleyip geliştirebilmesini, insanın türsel varlık olduğunun bir kanıtı olarak gören Marx için, emeğin amacı insanın türsel yaşamının nesneleşmesidir. Burada emek, doğa tarafından insanın varoluşu üzerine koyulan bir koşul olarak belirir. İnsanın fiziksel ve zihinsel yeteneklerinin tümüne gönderme yapan emek, Marx tarafından insanın özsel gücü olarak, insanın özgül bir etkinliği olarak, insanın kendi özünü nesneleştirilmesi olarak görülür. Emeğin insanın özünü oluşturduğunu öne süren Marx'ın tersine, Foucault için emek insanın somut özü değildir. Marx'ın bu düşüncesini tipik Hegelci bir düşünce olarak gören Foucault, tarihin materyalist yorumunu benimseyenlerin tavrıyla, kendi tavrının tam da bu noktada farklı olduğunu vurgular. Foucault'ya göre de insan bedeni üretici bir güçtür, ama beden biyolojik bir nesne ya da malzeme olarak var olmaz. İnsan bedeni siyasi bir sistemin içinde, siyasi bir sistemin dolayımında var olur. Eğer insan bedeni üretici bir güçse, bu siyasi güçler tarafından kuşatılmış olan, iktidar mekanizmalarının içine alınmış olan insanın çalışmak zorunda olduğundandır. Çalışmak istediğimizi söylemekle, özümüzü çalışma arzusuna dayandırmanın çok farklı şeyler olduğunu düşünen Foucault için, insan ile emek arasında hiçbir özsel ilişki yoktur. İnsanın bir özü olduğuna dair düşünceyi reddeden Foucault, öznenin, toplumun, kurumların söylem yoluyla kurulduğunu, tüm varoluşumuzun söylem aracılığıyla oluşup düzenlendiğini savunur.

Anahtar Kelimeler: Marx, Emek, İnsan Doğası, Foucault, Söylem, İktidar.

A STUDY OF LABOR CONCEPT THROUGH THOUGHTS OF MARX AND FOUCAULT

ABSTRACT

For Marx, who considers human labor and act as the first historical action, man is a species being. Being a species purport that man is part of nature and is a being that lives in and through nature. Believing that both physical and intellectual life of man is firmly bound to nature, Marx describes man as a productive and active social being. Man managed to make the tools he needs, to produce his own means of subsistence and by using his labor he could part from the animal and produce his own life. In this conscious activity process called production, man managed to transform both nature and himself. Production is man's active species life and through production nature appears as man's work and reality. For Marx, who deems his ability to process and develop the objective world as proof that man is a species being, the aim of labor is objectification of man's species life. Here labor is regarded as a condition imposed by nature on human existence. Labor, which refers to all physical and mental abilities of man, is deemed by Marx as the essential power of man, a specific activity him and an objectification of his own essence. Opposite to Marx, who argued that labor constitutes the core of man, for Foucault, labor is not the concrete core of man. Foucault, who regards this thought of Marx as a typical Hegelian one, emphasizes that his own attitude differs from the attitude of those who adopt the materialist interpretation of history at this point. According to Foucault, the human body is a productive power, yet the body does not exist as a biological object or material. The human body exists within a political system and mediated by a political system. If the human body is a productive force, it is because the human being, engulfed in the power mechanisms surrounded by political forces, must work. For Foucault, who considers that saying we want to work and basing ourselves on the desire to work are really different things, there is no essential relationship between human and labor. Foucault, who denies the idea that human has an essence, argues that the subject, society and institutions are established through discourse and that our entire existence is formed and organized through discourse.

Keywords: Marx, Labor, Human Nature, Foucault, Discourse, Power.

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK TERİMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI VE TANIMLANMASI

Nuriye Hande Kutbay

Gazi University

- 0000-0003-1458-7984

H. Güçlü Yavuzcan

Gazi University

- 0000-0001-8560-7845

Sinan Aktaş

Selçuk University

- 0000-0003-1657-5901

ÖZET

Fikir ya da pratik olarak kökleri çok eskiye dayanmakta olan sürdürülebilirlik, bir kavram olarak 1900lerin ortasından sonra kullanılmaya başlanmıştır. O dönemden itibaren yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmasının sebebi, hem ekonomik ilerlemelerin tek başına hayat kalitesi ve toplum refahı sağlamada yeterli olmayacağının hem de daha önemli olarak ekosisteme daha fazla zarar verilmeden önce çevresel önlemlerin alınması gerekliliğinin anlaşılması olmuştur. Farklı tanımları bulunan sürdürülebilirlik kelimesinin etimolojik kökeninin “dayanmak, ayakta kalmak” olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu kavram, kendini yeniden onarabilme esnekliğine ihtiyaç duyan herhangi bir sistem için kullanılabilir. Bu çalışma kapsamında sürdürülebilirlik kavramı çevresel açıdan ele alınmış olup bu bağlamdaki sürdürülebilirlik terimleri üç farklı kategori altında gruplandırılmıştır. Hiyerarşik bir şekilde yapılan bu sınıflandırma, en temelden en kapsamlı olana doğru ilkeler, yaklaşımlar ve stratejiler şeklinde ilerlemektedir. İlkeler kategorisinde tek başına sürdürülebilirliği sağlamada yeterli olmayan ancak sağlanması için uygulamaya geçirilmesi gereken temel prensipler yer almaktadır. “Kaynak verimliliği, yenilenebilir kaynak kullanımı, kaynak azaltma ve doğal kaynak kullanımının en aza indirilmesi, 6R konsepti, ekoverimlilik, bozunma, atık azaltma” terimleri ilkeler kategorisini oluşturmaktadır. Yaklaşımlar kategorisi, sürdürülebilirliği ilkelerden daha geniş bir kapsamda ele alan, uygulanmasında ilkelerin bir veya birkaçından faydalanan terimlerin bulunduğu kategoridir. “Eko-tasarım ve çevre için tasarım, beşikten beşiğe tasarım, temiz üretim, yaşam döngüsü değerlendirmesi, atık yönetimi, sıfır atık” terimleri yaklaşımlar sınıfında yer almaktadır. En geniş kapsama sahip olan stratejiler kategorisi altında, sürdürülebilirliği daha bütüncül bir çerçeveden ele alan ve çoğunlukla ekonomi ve kalkınma odaklı sürdürülebilirlik terimleri ele alınmıştır. “Endüstriyel

ekoloji (endüstriyel ekosistem, eko-endüstriyel park, endüstriyel simbiyoz), dairesel ekonomi, Biyoekonomi/biyobazlı ekonomi, yeşil büyüme/yeşil ekonomi” bu kategori altında incelenen kavramlardır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, sınıflandırma, ilkeler, yaklaşımlar, stratejiler

CLASSIFICATION AND DEFINITIONS OF SUSTAINABILITY TERMS

ABSTRACT

Sustainability, which has its roots in idea or practice, has been used as a concept since the mid-1900s. The reason for being widely used since then is it was understood that economic progress alone would not be enough to provide life quality and community welfare, and more importantly, there was an occurring necessity of taking environmental precautions before further damage to the ecosystem was done. Considering that the etymological origin of the word sustainability, which has different definitions, is "to endure, to survive", this concept can be used for any system that needs the flexibility to repair itself. Within the scope of this study, the concept of sustainability has been handled from an environmental perspective, and the sustainability terms in this context have been grouped under three different categories. This hierarchical classification consists of principles, approaches and strategies from the most basic to the most comprehensive. In the category of principles, there are basic principles that are not sufficient to ensure sustainability on their own, but must be put into practice in order to achieve them. The terms “resource efficiency, renewable resource usage, resource reduction and minimization of natural resource usage, 6R concept, eco-efficiency, biodegradation, waste reduction” form the category of principles. Approaches category is the category including terms that consider sustainability in a wider context than principles and that make use of one or more of the principles in its implementation. The terms “eco-design and design for the environment, cradle to cradle, cleaner production, life cycle assessment, waste management, zero waste” are included in the approaches category. Under the category of strategies, the category with the widest scope, sustainability terms which deal with sustainability from a more holistic framework and mostly focus on economy and development, are discussed. “Industrial ecology (industrial ecosystem, eco-industrial park, industrial symbiosis), circular economy, bioeconomy/bio-based economy, green growth/green economy” are the concepts examined under this category.

Keywords: Sustainability, classification, principles, approaches, strategies

TÜRKÇE SÖZVARLIĞI AÇISINDAN YEMEN-OSMANLI MÜNASEBETLERİ**Arş. Gör. Dr. Yusuf ÖZCAN**

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

ozcanlaryusuf@gmail.

Dr. Öğretim Üyesi Ertuğrul DÖNER

Çukurova Üniversitesi

- 0000-0002-5657-9627

ÖZET

Tarih boyunca farklı kültür ve medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Yemen, jeopolitik konumu itibarıyla her dönem önemini korumuştur. Farklı kültürlerin içiçe yaşadığı Yemen’de Osmanlı kültürü 16. yüzyıldan itibaren 20. yüzyılın başlarına kadar varlık alanı bulmuş ve bu varlık alanlarından biri de kültürlerin etkileşim aracı olan sözvarlığı alanı olmuştur. Bu çalışmada Yemen-Osmanlı münasebetleri çerçevesinde Yemen Arap lehçesinde kullanılan Türkçe unsurların belirlenmesi ve çeşitli yönleriyle değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda Yemen lehçesi, atasözleri, kabile ve yer adları üzerine hazırlanan muhtelif sözlükler taranmış, Yemenli katılımcılarla bireysel görüşmede bulunulmuş ve buradan hareketle Yemen lehçesinde kullanılan Türkçe sözcük, ek ve tamlamalara ulaşılmaya gayret edilmiştir. Türkçe-Arapça etkileşimi genel olarak Türklerin İslamiyeti kabulünden sonra ilk olarak dinî lafızların aktarımıyla başlamış ve zamanla gündelik konuşma diline varıncaya kadar hayatın diğer alanlarında da etkisini hissettirmiştir. Bünyesinde Farsça, Arapça, Rumca, Ermenice vs. dillerin konuşulduğu Osmanlı Devleti’nin resmi dili olan Osmanlı Türkçesi zamanla imparatorluk dili haline dönüşünce Türkçenin Arap lehçeleri üzerindeki etkisinin boyutu da buna göre şekillendirmiştir. Şöyle ki Osmanlı Türkçesi, gerek doğrudan Türkçe kelimelerin gerek Farsça ve diğer batı dillerindeki birçok kelimenin Arap lehçelerine aktarımında aracı dil konumunda olmuştur. Böylelikle Türkçenin Yemen bölgesi Arap lehçesinde hem sözcük hem de yapı/ekler bağlamındaki etkisi diğer komşu Arap ülkelerinin lehçelerine (Suriye, Irak, Lübnan vb.) oranla azımsanamaz nitelikte ve nicelikte olmuştur. Türkçenin Yemen lehçesi üzerindeki etkisi günlük konuşma dilinin yanı sıra Yemen bölgesi yerleşim yerleri-kabile adlarında ve kalıp ifadelerinde/atasözlerinde de müşahede edilmiştir. Farklı kaynaklardan yapmış olduğumuz kapsamlı inceleme sonucunda halihazırda Yemen lehçesinde 296 Türkçe kelimenin kullanıldığı görülmüştür. Türkçe sözcükler tasnif edildiğinde en fazla kelime aktarımının özellikle askerî ve idarî alanda gerçekleştiği görülür. Bunu sırasıyla günlük hayatta sıkça kullanılan ev eşyası, alet-edevat, giyim-kuşam, yeme-içme sözcükleri takip eder. Türkçe askerî ve idarî tabirlere diğer Arap lehçelerinde de sıkça rastlanır. Bu durum o dönemde Osmanlı’nın özellikle askerî, siyasî ve idarî teşkilatlanmada oldukça ileri seviyede olmasıyla yakından ilgilidir. Türkçenin, Yemen Arapçasına Türkçe ekler bakımından etkisi de söz konudur. Türkçe ekler bağlamında Yemen Arapçasında, Şam bölgesi (Suriye, Ürdün, Filistin, Lübnan) Arap lehçelerinde de çokça

kullanılan Türkçe -cī, -lī, -lik yapım eklerinin kullanıldığı görülmüştür. Ancak Yemen lehçesinde, Şam bölgesi Arap lehçelerinde kullanılan Türkçe -siz eki kullanımına rastlanılmamıştır. Bununla birlikte Yemen atasözlerinde dahi Türkçe unsurlara rastlanması etkileşimin ne denli fazla olduğunu gözler önüne sermiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, sözvarlığı, ödünçlemeler, Arapça, Yemen Lehçesi.

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

ÖĞRENCİ PROFİLİ VE YABANCI DİL ÖĞRENME ÇABASI İLİŞKİSİ (Ç.Ü. İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)

Arş. Gör. Dr. Yusuf ÖZCAN

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

– 0000-0003-2909-8585

Arş. Gör. Dr. Ahmet Rifat GEÇİOĞLU

Çukurova Üniversitesi

- 0000-0002-9930-2505

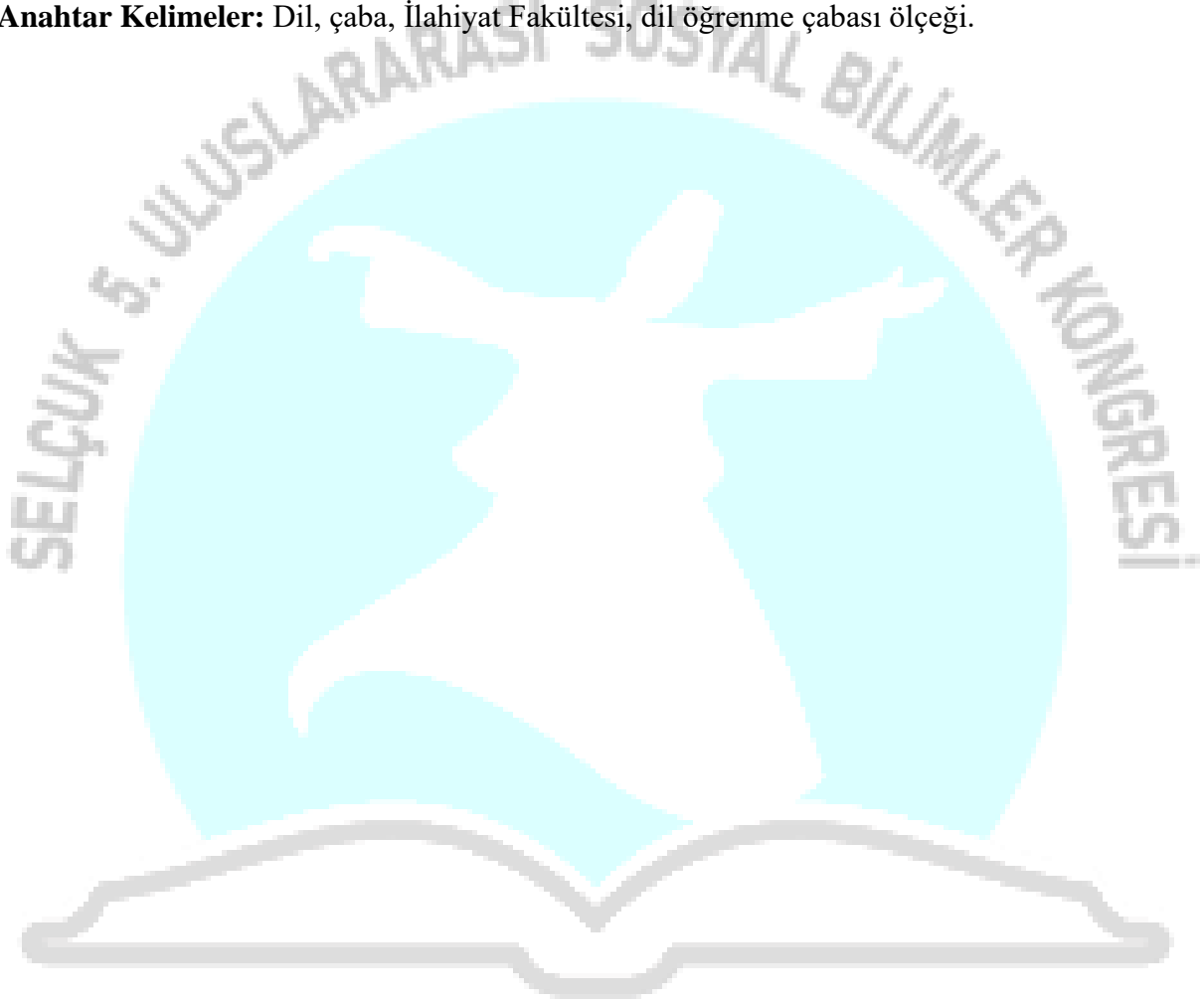
ÖZET

Bu araştırmada İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapça dersine yönelik dil öğrenim çabaları incelenmiştir. Araştırmanın örneklemi, Ç.Ü. İlahiyat Fakültesinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılı içinde Arapça hazırlık eğitimi görmekte olan 264 öğrenciden oluşmuştur. Veriler, bilgi formu (cinsiyet, öğrenim türü (I.-II. öğretim), mezun olunan lise, Arapça öğrenme amacı, Arapça puan aralığı ve bireysel Arapça seviyesi algısı) ile kurallara uymama (KU), prosedürel çaba (PÇ), substantif çaba (SÇ) ve odaksal çaba (OÇ) olmak üzere (4) dört alt ölçekten oluşan yabancı dil öğrenme çabası (YDÖÇ) ölçeği ile toplanmıştır. Toplanan veriler bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü ANOVA analizi ile incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Cinsiyete göre KU ve PÇ farklılaşmıştır. Buna göre kadınların erkeklere oranlara daha fazla PÇ gösterdikleri, KU boyutundan daha yüksek puan aldıkları anlaşılmıştır.
- Öğrenim türüne göre yalnızca KU boyutunda anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Buna göre I. öğretimde okuyan öğrenciler, II. öğretimde okuyan öğrencilere nispetle KU boyutundan daha fazla puan almışlardır.
- Mezun olunan liseler ile YDÖÇ ve alt ölçekleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Katılımcıların Arapça öğrenme amaçları ile YDÖÇ puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre dersten geçmek amacı taşıyanlarla Arapça konuşan toplumlarla iletişim kurmak, dinî metinleri okumak ve anlamak, kariyer yapmak, iyi bir ilahiyatçı olmak amacı taşıyanlar ve kararsızlar arasında YDÖÇ açısından anlamlı bir farklılaşma vardır. Dersten geçmek cevabını verenlerin YDÖÇ puanları diğerlerinden daha düşüktür.
- Katılımcıların Arapça puan aralıklarıyla YDÖÇ puanları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Buna göre Arapça puan aralığı 0-49 olanlar, 70-79 ile 80 ve üzeri olanlardan; 50-59 ve 60-69 olanlar 80 ve üzeri olanlardan YDÖÇ açısından anlamlı olarak farklılaşmıştır. Arapça puanı yüksek olanların YDÖÇ puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

- Katılımcıların bireysel Arapça seviyesi algılarıyla YDÖÇ puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Arapça seviyesinin kötü olduğunu düşünenler ile Arapça seviyesinin orta ve iyi düzeyde olduğunu düşünenler arasında; Arapça seviyesinin orta düzeyde olduğunu düşünenler ile iyi düzeyde olduğunu düşünenler arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır. Buna göre bireysel Arapça seviyesi algısı arttıkça YDÖÇ puanı da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dil, çaba, İlahiyat Fakültesi, dil öğrenme çabası ölçeği.

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

MONOLOQ VƏ DİALOQLARIN ÜSLUBİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Prof. Hacer Huseynova

Azərbaycan Devlet Pedagoji Universiteti, Filoloji Fakülte,
<https://orcid.org/0000-0002-3223-427X>; tel.: 055 241 17 16

Xülasə

Hər hansı bir bədii əsəri monoloq və dialoqsuz təsəvvür etmək mümkün deyil. Xüsusilə də nəsr və dram əsərlərini. Monoloqlar və dialoqlar bədii ədəbiyyatda mühüm üslubi cəhətlər ifadə edir. Biz bu məqalədə XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nasiri Mir Cəlalın bədii əsərlərində həmin dil vahidlərinin işlənmə xüsusiyyətlərindən bəhs edəcəyik.

Mir Cəlal bədii əsərlərinin dilinin təbii və təsirli olması, danışığın emosional ahənginin artırılması üçün fikrin monoloq və dialoqlar vasitəsilə ifadəsinə xüsusi önəm vermişdir. Yazıcının təhkiyəsindəki yığcamlıq, xalq danışığı dilindən gələn sadəlik, obrazın əhval-ruhiyyəsini aydın şəkildə ifadə, lirik ricət, ritorik suallardakı səmimiyyət, yazıçı müdaxiləsi, portretin zahiri detalları ilə daxili aləmi arasındakı üzvi bağlılıq kimi xüsusiyyətlər müəllif dilinin rəngarəngliyini, şirin, səlis, ifadəli və canlı olmasını şərtləndirən əsas keyfiyyətlərdir (2. s.160).

Mir Cəlalın təhkiyəsi özünəməxsus olduğu kimi, personajların da dili spesifikdir. Yazıçı hər bir obrazı öz dünyagörüşünə, mədəni səviyyəsinə və xarakterinə uyğun şəkildə danışdırır. Obrazların səviyyəsi isə monoloq və dialoqlarda özünü daha aydın və dolğun göstərir.

İlk növbədə, monoloqlara diqqət yetirək: monoloqlar vasitəsi ilə personajların psixoloji durumu, düşüncələri və s. diqqətə çatdırılır. Mir Cəlalın yaratdığı monoloqlar mövzu etibarilə müxtəlif, real və təbiidir. Bəzən personajların düşündükləri, hadisələrə və ya digər obrazlara münasibəti monoloqlar vasitəsilə müəyyənləşir. Lakin bu monoloqlar dram əsərlərində olduğu kimi, aydın, kəskin verilməsə də, obrazların daxili nitqi, düşüncələri şəklində təqdim edilmişdir.

Açar sözlər: bədii əsər, monoloq, dialoq, sintaktik vahid, üslub...

THE LANGUAGE OF THE WORK OF ART: MONOLOGUES AND DIALOGUES

Summary

It is impossible to imagine any work of art without monologue and dialogue. Especially prose and drama. Monologues and dialogues express important stylistic features in fiction. In this article, we will discuss the features of the development of these language units in the works of Mir Jalal, a prominent writer of twentieth-century Azerbaijani literature.

Mir Jalal paid special attention to the natural and effective language of his works of art, the expression of ideas through monologues and dialogues in order to increase the emotional harmony of speech. Features such as conciseness in the author's narration, simplicity from the vernacular, clear expression of the mood of the image, lyricism, sincerity in rhetorical questions, writer's intervention, organic connection between the external details of the portrait

and the inner world make the author's language colorful, sweet, fluent, expressive and lively are the main qualities that make it possible (2. p.160).

Just as Mir Jalal's story is unique, the language of the characters is also specific. The writer speaks of each image in accordance with his worldview, cultural level and character. The level of images is clearer and fuller in monologues and dialogues.

First of all, let's pay attention to monologues: through monologues the psychological state of the characters, their thoughts, etc. The monologues created by Mir Jalal are diverse, real and natural in terms of subject matter. Sometimes the thoughts of the characters, their attitude to events or other images are determined by monologues. However, these monologues, although not as clear and sharp as in the plays, are presented in the form of the inner speech and thoughts of the characters.

Keywords: artwork, monologue, dialogue, syntactic unit, style ...

SANAT ESERİNİN DİLİ: MONOLOGLAR VE DİYALOGLAR

Özet

Monolog ve diyalog olmadan herhangi bir sanat eseri hayal etmek imkansızdır. Özellikle düzyazı ve drama. Monologlar ve diyaloglar, kurgudaki önemli üslup özelliklerini ifade eder. Bu makalede, yirminci yüzyıl Azerbaycan edebiyatının önde gelen yazarlarından Mir Celal'in eserlerinde bu dil birimlerinin gelişiminin özelliklerini tartışacağız.

Mir Jalal, eserlerinin doğal ve etkili diline, fikirlerin monologlar ve diyaloglar yoluyla ifade edilmesine, konuşmanın duygusal uyumunu artırmak için özel önem verdi. Yazarın anlatımındaki özlülük, yerelden sadelik, görüntünün ruh halinin net ifadesi, lirizm, retorik sorularda samimiyet, yazarın müdahalesi, portrenin dış detayları ile iç dünya arasındaki organik bağlantı gibi özellikler yazarın dilini oluşturur. renkli, tatlı, akıcı, etkileyici ve canlı olması bunu mümkün kılan başlıca niteliklerdir .

Mir Jalal'in hikayesi benzersiz olduğu gibi, karakterlerin dili de kendine özgüdür. Yazar her imgeyi kendi dünya görüşüne, kültürel düzeyine ve karakterine göre konuşur. Monologlarda ve diyaloglarda görüntülerin seviyesi daha net ve daha dolgundur.

Her şeyden önce, monologlara dikkat edelim: monologlar aracılığıyla karakterlerin psikolojik durumu, düşünceleri vb. Mir Celal'in oluşturduğu monologlar, konu bakımından çeşitli, gerçek ve doğaldır. Bazen karakterlerin düşünceleri, olaylara veya diğer görüntülere karşı tutumları monologlarla belirlenir. Ancak bu monologlar, oyunlardaki kadar net ve keskin olmasa da karakterlerin iç konuşmaları ve düşünceleri biçiminde sunulur.

Anahtar kelimeler: sanat eseri, monolog, diyalog, sözdizimsel birim, üslup...

“QORQUD” ADININ ETİMOLOJİ İZAHI

Yeganə Qürbət qızı Qəhrəmanova

ADPU-nun Müasir Azərbaycan dili kafedrasının dosenti, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru.

TEZİS

Son tədqiqatlarda Şumer, protürk, “Kitabi-Dədə Qorqud” və Azərbaycan dili leksik vahidləri arasında ortaqların müqayisəsini aparmaqla bir sıra adların təqdimi Qorqud adının etimoloji izahı baxımından da maraqlı faktların ortaya çıxmasına səbəb olmuşdur.

Tədqiqatçılar “Qorqud” sözünü qoruyucu tanrı, ozan, ağsaqqal, şanlı, şöhrətli qurd, övliya, təbib, qopuzun yaradıcısı, şeyx şaman, dədə şaman, nəğməkarların hamisi, qopuzun ixtiraçısı, ilk əcdad, şaman-kahin, icma başçısı, Tanrıçılığın peyğəmbəri kimi müxtəlif mənalarda izah edirlər. Qorqud sözünün izahını bu adı əmələ gətirən qor və qud sözlərinin şumerçədəki semantikasına uyğun izah etsək, kor/qor od, odun, “qut” isə qüvvət sözlərinin mənasında başa düşülməkdir. Ə.Fərzəli qoşa işlənən “Dədə” və “Qorqud” ulu başlanğıcda eyni məzmunu ifadə etdiyini göstərir: “Dədə insana çevrilmiş, insanlaşmış Odun ilki, başlanğıcıdır... Bütün işıqlar – rənglər “Qor”dan – “qara”dan doğulur. Bütün ozanlar: şamanlar, bilicilər, müdriklər də “Qorqud”dan başlanır. Deməli, “Qorqud” adının ulu məzmunu “Qor” kimi odun, işığın, “Baba” kimi isə nəslin “dibi”, əvvəli, başlanğıcıdır”. Şumer azərbaycanlılarında da “Dədə” (“Dada”), “Ata” (“Ada”) – Tanrının adıdır... “Dədə” adı “Qorqud”a qoşulmaqla, onu “Adəm”dən, “Oğuz”dan və başqa od-başlanğıclardan – dədələrdən (babalardan) fərqləndirib. Beləliklə, “Dədə/m Qorqud” ikiqat başlanğıc/ikiqat od başlanğıcı olmaqla, bütün dədələrdən (babalardan) daha uca mərtəbəyə qalxmış olur”.

Dədə Qorqud sözünü Dədə Günəş adı ilə izah edənlər də var. Qədim türk inancında Günəş kultunun olmasına əsaslananların fikri də əslində Qorqud adını Od başlanğıcı hesab edənlərin fikri ilə uyğunluq təşkil edir, çünki günəş od saçan, işıq saçan qüvvə kimi Tanrının nişanəsidir. O.Süleymanov Qorqud sözünün qədim formasının “Görgüt” kimi təqdim edərək, “gör” sözünün şumerçə “hör” günəş sözü ilə bağlı olduğunu göstərmişdir. Başqa bir mülahizədə Qorqud adı Albanlarla bağlı izah olunur, indiki Ermənistandakı Gorus sözü Qor-is, Gor –ata mənalarında təqdim edilir, Alban dilindəki Oros, Oroys adları da dastandakı Aruz, Uruz kimi adlarla müqayisəyə cəlb edilir. Qalib Sayılov “Qorqud” sözünü Tanrıçılıq inancında Tanrının öz məxluqunu qoruması, himayə etməsi təsəvvürü ilə bağlayır, bu sözü “şanlı, şöhrətli qurd”, türk xalq inanışlarında görünməzlər aləmi ilə bağlı övliya kimi izah edir.

Tədqiqatçının fikrincə, “Qorqud atanın adındakı “ata” semantemi etnokosmik invariant təşkil etməklə onun əcdad kultu ilə bağlılığını, icma başçısı, şaman-kahin (“qam ata”), Tanrıçılığın peyğəmbəri (savçısı) olduğunu göstərir”.

Deməli, Dədə Qorqudun qeybdən dürlü xəbərlər verməsi, bilici şəxsiyyət olması da onun Tanrıya bağlılığının, Tanrı soraqçısı olmasının nəticəsidir. Ona görə də Oğuzdan və Adəmdən fərqli olaraq Qorqud Dədə təyinedici sözü ilə işlənir. Dədə Qorqud Od baba, İşıq baba, Xeyir baba olduğu üçün insanların köməyinə yetişir, müşkülünü həll eləyir. Bu adın semantikasını onu daşıyan şəxsiyyətin mövqeyini və əməllərini əks etdirmiş olur.

Açar sözlər: Şumer, protürk, alban, oğuz, Dədə Qorqud.

“ŞAIR EVLENMESİ'NDEN ÖNCEKİ İLK TÜRKÇE OYUNLAR” VE BU OYUNLARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ

Gökçe ULUS

Atılım Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0002-2658-410x

ÖZET

Geleneksel Türk Tiyatrosu, 1800'lü yıllarda Batı ile ilişkilerin gelişimi ile yeni bir boyut kazanmıştır. Türk kültüründe var olan bir kavram ve değer olan tiyatrunun Batılı görünüm kazanması Şinasi'nin “Şair Evlenmesi” oyunuyla başlar. Metin And; “*Şair Evlenmesi'nden Önceki İlk Türkçe Oyunlar*” adlı çalışmasında, tam metin olarak modern anlamda kaleme alınmış beş oyuna yer verir ve bu oyun metinleri Türk Edebiyatı tarihi için büyük bir hazine sayılır. Bu oyunlar “*Nasreddin Hoca'nın Mansıbı, Şeyh Hacı Bektaş, Vakayi-i Acibe Ve Havadis-i Garibe-i Keşşger Ahmed, Zor(ı)la Hekim*” başlıklı oyunlardır. Bu çalışmada söz konusu oyunlar geleneksel tahlil yöntemiyle ele alınmıştır. Oyunlardaki olay örgüsü, kişiler, tematik unsurlar, merak unsurları, teknik unsurlar (zaman, mekân ve dekor), dil ve anlatım özellikleri incelenip bu oyunlar arasındaki ortak özellikler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu oyunlardan yola çıkarak (*Zor(ı)la Hekim* diğer dört oyundan farklı bir tema ve yapıdadır); gelenekler, devlet yönetimi, öne çıkarılan değerler ve sosyolojik yapı ile ilgili fikir sahibi olunabilir. İslamiyet'in hâkim olduğu inançların günlük hayatta konuşmalara yansması sonucu halkın günlük dilini ve yöneticilerle olan ilişkileri görülebilir. Yöneticiler, korkuyla karışık saygı duyulan dürüst kişiler olarak çizilir ve dürüst kişiler o dönemin ödüllendirmesi olan “memuriyet”le iyiliklerinin karşılığını alırlar. Olumsuz kişiler bir şekilde cezalandırılır.

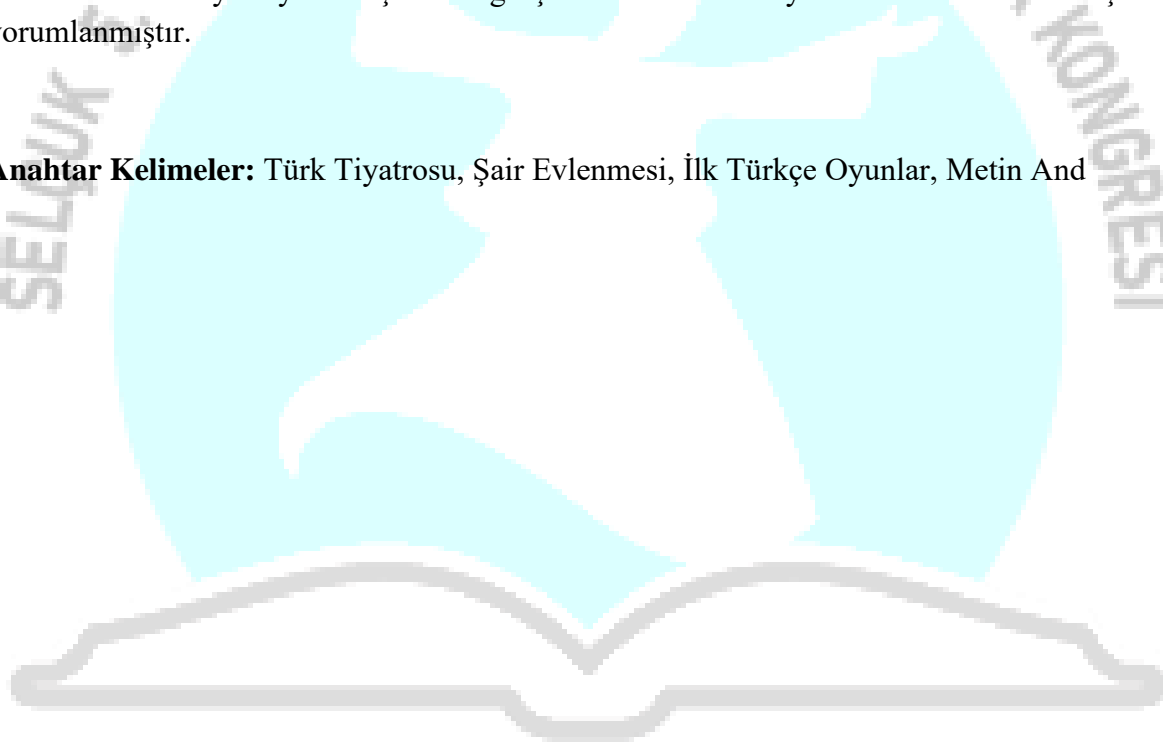
Oyunlarda; açık veya kapalı alanlarda kadın oyuncu yoktur. Yalnızca çeviri bir eser olan *Zor(ı)la Hekim*'de Ermeni oyuncuların oynadığı roller vardır. O, “*Şair Evlenmesi'nden Önceki İlk Türkçe Oyunlar*” kitabındaki en farklı oyundur. Diğer dört oyunda kadın yokken Moliere'den çeviri bu eserde dört kadın karakter bulunmaktadır. Türk kültüründe var olan sokak ağzına ait ifadeler kullanılmasına rağmen (karı kısmı, gerdeğe girmek, külhani, defnetmek, baş üstüne, Allah belamı versin, Allah'ımı seversen, böyle fena kocaya düşmüşsünüz, bereket versin, kız kaçırmak vb.) bunun dışında Türk toplumuna uygun başka bir özellik bulunmaz. Diğer dört oyunda Türk toplum ve yönetim yapısı, ahlak anlayışı öne çıkarken; *Zorla Hekim*'de bunlar yoktur. Çeviri eser olması nedeniyle, normal karşılanabilecek gülmece unsurları diğer eserlerde görülmez. Sganarelle'nin sütanneyi taciz etmesi, Sütannenin kocasının bunu engellemeye çalışırken beklenenden daha hafif tepki vermesi gibi.

Türkçe oyunlarda kadın oyuncuların olmaması, Allah ve İslami değerlerle ilgili ifadelerin günlük konuşmalarda geçmesi; inançların toplum aynasına nasıl yansıdığına, yaşam tarzını nasıl şekillendirdiğinin bir göstergesidir.

Bu oyunlarda yöneticiler adil, görevine tutkun kişilerdir. Tebdil-i kıyafet halkın arasına karışıp adalet dağıtan bu yöneticiler aynı zamanda (Beyler veya Padişah) Osmanlı Devleti'nin gücünü, yönetimdeki başarısını temsil eder. İlk dört oyunda devlet gelenekleri, saygı gösterileri, dürüst kişilerin ödüllendirilmesi (mansıp/memuriyet vermek, kürk giydirmek) gözler önüne serilir. İyilik yüceltilir. Bu tiyatrolar halkın eğitilmesi amacı güdülmüştür.

Hikâye-i İbrahim Paşa ve İbrahim-i Gülşeni sahnelenmek üzere perde ve sahnelerden oluşan bir metne sahip olsa da sahneye uyarlamak güçtür. Onun dışındaki diğer oyunlar, Batılı tiyatro anlayışıyla sahne tekniğine ve zaman kullanımına uygundur. Beş öncü metne bakılarak Batılı anlamda tiyatroyla tanışma ve giriş sürecinde metin yazarlarının tutumu bu şekilde yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Tiyatrosu, Şair Evlenmesi, İlk Türkçe Oyunlar, Metin And

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

OSMANLI'DA FARŞÇA BEYİTLERLE HIFZISİHHA TAVSİYELERİ

Nuray GÜNEŞ

Ankara Üniversitesi

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6450-373X>

ÖZET

Osmanlı Devleti kurulmaya başladığı ilk dönemlerden itibaren ilmi çalışmalara önem vermiş, hükümdarlar ve devlet adamları alimleri, şairleri himaye etmişlerdir. Özellikle Sultan II. Murad (1421-1451) döneminde ilim ve fikir hayatında büyük gelişmeler yaşanmış, yazılan eserlerin sayısı artmış, tercüme ve telif birçok eser meydana getirilmiştir. Bu eserler; tefsir, fıkıh, tasavvuf, tarih, edebiyat ve tıp vb. alanlarda yazılmış eserlerdir.

Çalışmamıza konu olan eser 1425 yılında yazıldığı tahmin edilen ve bir tıp kitabı olan *Yâdigâr-ı İbn Şerîf*'in Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesindeki Fazıl Ahmed Paşa koleksiyonunun 989 numaralı nüshasıdır. Bu nüsha 1550 yılında yazılmıştır ancak müstensihhi belli değildir. Eserin birinci bölümü hıfzısıhha hakkındadır ve konu aralarında diğer nüshalardan farklı olarak Farsça beyitler yer almaktadır. Bu çalışmada bahsedilen nüshanın birinci bölümünde yer alan Farsça beyitler tespit edilerek ele alınmıştır. Havalar, giyilecek kıyafetler, yiyecekler ve sular hakkında olan bu beyitler tercüme edilerek sağlığın korunmasına yönelik uygulamalar hakkındaki bilgiler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Beyitlerde; kış aylarında pamuklu, yazın keten kıyafetler giymenin önemi, yemekten önce elleri yıkamanın faydaları, ekmeğin hangi undan yapılması gerektiği, en iyi yemek, yenilecek hayvan etleri, mizaca uygun beslenme, yanlış beslenmenin ortaya çıkaracağı zararlar, temiz ve kirli sular, su içme vakitleri ve zararlı sular gibi konular yer almaktadır.

Yâdigâr-ı İbn Şerîf'in Fazıl Ahmed Paşa koleksiyonundaki nüshasında yer alan beyitler içerdikleri sağlık ile ilgili kavramlar, hastalıktan korunma yöntemleri gibi unsurlarla hem dönemin Türk Tıp Tarihi açısından, hem de edebiyat tarihi açısından önemli bir kaynaktır. Tıbbi bilgilerin manzum şekilde yazılması İslam tıp yazmalarında karşımıza çıkan bir yöntemdir. Osmanlı Türkçesi ile yazılmış mensur eser arasında bahsedilen mevzuya ilişkin Farsça beyitler ise dönem hakkında yapılan çalışmalarda ele alınması gereken bir konudur. Aynı zamanda hıfzısıhha yönelik tavsiyeler günümüz sağlık sisteminde de çokça vurgulanmalıdır. Hastalığa çare aramak yerine hasta olmamaya çalışmak geçmişte olduğu gibi günümüzde de esas alınmalı, önemi artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Tıp Tarihi, Osmanlı Devleti, Farsça Beyit, Hıfzısıhha.

HIFZISSIHHA (PROTECTIVE HEALTH) RECOMMENDATIONS IN OTTOMAN WITH PERSIAN COUPLETS

ABSTRACT

Since the first period of the Ottoman Empire, it gave importance to scientific studies, rulers and statesmen patronized scholars and poets. Especially during the reign of Sultan Murad II, great developments were experienced in the life of science and thought, the number of written works increased, and many translations and copyrighted works were created. These manuscripts; tafsir, fiqh, mysticism, history, literature and medicine etc. works written in the field.

The manuscript that is the subject of our study is the copy of *Yâdigâr-ı İbn Şerîf*, a medical book, estimated to have been written in 1425, in the Süleymaniye Manuscripts Library, numbered FazılAhmedPs 989. This copy is dated 1550, but the person who wrote the copy is unknown. The first part of the work is about hifzissihha (protective health) and unlike the other copies, there are Persian couplets. In this study, the Persian couplets in the first part of the mentioned copy were identified and discussed. These couplets about the weather, seasons, dwellings, clothes, food and water have been translated and information about the practices for the protection of health has been tried to be revealed. There are topics of couplets; the importance of wearing cotton clothes in winter and linen clothes in summer, the benefits of washing hands before eating, which flour the bread should be made from, the best food, animal meats to be eaten, diet suitable for temperament, the harms of malnutrition, clean and dirty water, water drinking times and harmful waters.

The couplets in the copy of *Yâdigâr-ı İbn Şerîf* in the Fazıl Ahmed Paşa collection are an important source both for the Turkish medical history of the period and for the history of literature, with elements such as health-related concepts and disease prevention methods. Writing medical information in verse is a method that we encounter in Islamic medical manuscripts. The Persian couplets on the subject mentioned among the prose works written in Ottoman Turkish is a subject that needs to be addressed in studies about the period. At the same time, recommendations for hifzissihha (protective health) should be emphasized a lot in today's health system. Trying not to be sick instead of seeking a cure for the disease should be taken as a basis, as in the past, and its importance should be increased.

Keywords: History of Medicine, Ottoman State, Persian Couplet, Hifzissihha.

11 - 12 ARALIK 2021

MÜASİR ƏDƏBİ DİL SƏVİYYƏSİNDƏ ARXAİKLƏŞMİŞ BƏZİ LEKSİK VAHİDLƏRİN TARİXİ-LİŊVİSTİK TƏHLİLİ

Rəhilə Hümmətova, f.ü.f.d. dosent
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Açar sözlər: qədim yazılı abidələr, sözün etimologiyası, tarixi-linqvistik təhlil, kızıl (qırmızı), Qazan, küz

Xülasə

Qədim yazılı abidələr, lüğətlər, klassik və folklor ədəbiyyatı, onomastik vahidlər dilin inkişaf tarixini araşdırmaq baxımından ən qiymətli mənbələrdəndir. Bu mənbələr hər bir xalqın ədəbi dilinin qədim və orta çağlarına işıq salır, daha dəqiq linqvistik məlumatlar verməklə düzgün nəticəyə gəlmək imkanı yaradır. Məlumdur ki, başlanğıc mərhələdə Azərbaycan yazılı ədəbi dili, əsasən, bədii üslub silsiləsində qurulmuşdu və o dövrün ədəbi dil xüsusiyyətləri İ. Həsənoğlu, Q. Bürhanəddin, İ. Nəsimi, Ş. İ. Xətai, C.Həqiqi, Həbib, Kişvəri, M. Füzulinin və başqalarının əsərlərində tam əhatə olunmuşdu.

Linqvistik araşdırma hər bir yazılı mənbənin dili üzərində iş aparmaq, dilin müasir vəziyyəti ilə müqayisə aparmaq, dilin hansı səviyyəsində dəyişikliklərin olması və bunun səbəbini söyləməyə geniş şərait yaradır.

Məqalədə müasir ədəbi dilimizin əsas lüğət fondundan çıxan, lakin regional müstəvidə, canlı danışmada, yer-yurd adlarında öz izlərini qoruyub-saxlayan leksik vahidlərin tarixi-linqvistik təhlili aparılıb, etimologiyası araşdırılıb. *Etimologiya* yunan mənşəli sözdür, əsl mənası “sözün həqiqi mənası” nı axtarmaq deməkdir. Etimologiyanın əsas vəzifəsi sözlərin mənşəyini, onların yarandığı ilkin çağlardakı mənasını diaxronik aspektdə tədqiq etməkdir.

Məlumdur ki, dilin lüğət tərkibinə yeni-yeni sözlər daxil olduğu kimi, bunun əksi də baş verir. İctimai-siyasi mühitin dəyişməsi ilə əlaqədar olaraq, bir qisim sözlər dilin lüğət tərkibindən, hətta lüğət fondundan çıxır. Lüğət tərkibindən çıxan sözlərin bəziləri uzun müddət lüğət tərkibində qala da bilir, bəziləri ədəbi dilin lüğət fondundan çıxsa da, regional müstəvidə, bir qismi isə müxtəlif sözlərin və ifadələrin tərkibində öz izlərini qoruyub-saxlayır: *yazı (çöl) – Qarayazı; küz (payız) – Güzdək; varmaq (getmək) – var-gəl etmək, fərqiə varmaq; al (hiylə) – aldatmaq; arı (təmiz) – arıtlamaq.*

Dilin lüğət fondunun passiv qisminə daxil olmuş sözlərin bir qrupuna işlənmə gücünü itirmiş, klassik, eləcə də folklor ədəbiyyatında, lüğətlərdə qalmış və çox az adama tanış olan köhnəlmiş sözlər aiddir. Köhnəlmiş sözlərin bir qrupu da arxaizmlərdir. Zaman keçdikcə dildə arxaizmlərə dublet, qismən də sinonim olan, onları sıxışdırıb aradan çıxaran və lüğət tərkibinin aktiv qismini təşkil edən yeni leksik vahidlər yaranır, bəzən fonetik dəyişmələr, səstərtim, səsdüşümü və s. hadisələr baş verərək istifadə olunur: *yazı – çöl; küz – payız; varmaq – getmək; al – hiylə, kələk, yalan; arı – təmizləmək; sayru – xəstə; tamu – cəhənnəm; kızıl – qırmızı, tutuban – tutub; görüəcəgiz – görüncə; xanda, qanda – harada; xansı, qansı – hansı* və s. Nümunələrdən də göründüyü kimi, arxaizm hadisəsi dilin bütün sahələrində – həm fonetik sistemində, həm leksik tərkibində, həm də qrammatik quruluşunda özünü göstərir. Buna görə də dilimizdə fonetik, leksik və qrammatik arxaizmlərə də rast gəlinir.

Biz bu məqalədə leksik vahidlərin – al, don, kızıl, Qazanlıkənd, Qarabalıq, küz, kəpənək, ərən, tamu kimi leksik və semantik arxaizmləri linqvistik araşdırmaya cəlb etmişik.

HISTORICAL-LINGUISTICAL ANALYSIS OF SOME LEXICAL UNITS ARCHAISED AT THE CONTEMPORARY LITERATURE LEVEL

Keywords: ancient written monuments, etymology of the word, historical-linguistic analysis, red (red), Kazan, autumn

Summary

Ancient written monuments, dictionaries, classical and folklore literature, onomastic units are the most valuable sources in terms of studying the history of language development. These sources shed light on the ancient and medieval times of the literary language of each nation, and provide an opportunity to draw the right conclusions by providing more accurate linguistic information. It is known that at the initial stage, the written literary language of Azerbaijan was mainly based on a series of literary styles, and the numerical language features of that period were described by I. Hasanoglu, Q. Burhaneddin, I. Nasimi, Sh. İ. It was fully covered in the works of Khatai, J. Haqiqi, Habibi, Kishvari, M. Fuzuli and others.

Linguistic research provides ample opportunity to work on the language of each written source, to compare it with the current state of the language, to determine the level of change in the language and the reasons for it.

The article analyzes the historical-linguistic analysis of the lexical units of our modern literary language, but retains its traces in the regional level, in live speech, in place-names, and investigates their etymology. Etymology is a word of Greek origin, the true meaning of which is to seek the "true meaning of the word." The main task of etymology is to study the origin of words, their meaning in the early days in a diachronic aspect.

It is known that just as new words are included in the vocabulary of the language, the opposite happens. Due to changes in the socio-political environment, some words come from the vocabulary of the language, and even from the vocabulary. Some of the words from the dictionary can remain in the dictionary for a long time, some of them come from the dictionary of the literary language, but at the regional level, and some of them retain their traces in the composition of various words and expressions: yazı (çöl) - Qarayazı; autumn - autumn; to reach (go) - to come and go, to realize; al (trick) - to deceive; bee (clean) - to clean.

A group of words included in the passive part of the language's vocabulary includes obsolete words that have lost their processing power, remain in classical and folklore literature, dictionaries, and are very familiar to very few people. Another group of obsolete words is archaisms. Over time, new lexical units appear in the language, which are duplicates of archaisms, partially synonymous, suppressing them and forming an active part of the vocabulary, sometimes with phonetic changes, phonetic changes, consonants, and so on. events are used: writing - field; autumn; to reach - to go; al - trick, deceit, lie; bee - to clean; sayru - sick; tamu - hell; red - red, tutupan - tutup; see - when you see; xanda, qanda - where; which, which - which, and so on. As can be seen from the examples, the phenomenon of archaism manifests itself in all areas of language - in the phonetic system, lexical composition and grammatical structure. Therefore, phonetic, lexical and grammatical archaisms are also found in our language.

In this article, we have involved in the linguistic study of lexical and semantic archaisms of lexical units - al, don, kizil, Qazanlikend, Garabalig, kuz, kepanek, eren, tamu.

TÜRKİYƏ TÜRKƏSİ İLƏ AZƏRBAYCAN TÜRKƏSİ ARASINDA FƏRQLİ FONETİK XÜSUSİYYƏTLƏR.

Dosent, Doktor Allahverdi Hacıyev

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Açar sözlər:ədəbi dil, fonetika, səs

XX əsrin sononilliyindən etibarən türkdilli xalqların həyatında böyük dəyişikliklər, onlar arasında hərtərəfli inteqrasiya prosesi baş verdi. Bu prosesin içərisində vahid ümumtürk ədəbi dili yaratmağa meyl də gücləndi. 1995-ci ildə bu məsələyə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans Türkiyənin Ankara şəhərində yüksək səviyyədə keçirildi. Həmin elmi məclisdə bizim də olduğumuz Azərbaycan dilçiləri ilə yanaşı, demək olar ki, dünyanın hər yerindən elmi nümayəndələr iştirak edirdi. Konfransın əsas məqsədi türkdilli xalqlar arasında vahid ümumtürk ədəbi dili yaratmağın yollarını, əsaslarını, bu sahədə qarşıda duran vəzifələri, əngəlləri aşkara çıxarıb müəyyənləşdirmək idi. Lakin çoxsaylı məruzə və çıxışlardan məlum oldu ki, bu, o qədər də asan başa gələn məsələ deyil, uzun müddət tələb edən bir işdir.

Məlumdur ki, Altay dilləri ailəsinə daxil olan türk dilləri qrupuna müasir 23 türk mənşəli dil daxildir. Lakin bu dillər kök etibarilə bir olsalar da, bunlar arasında çoxlu sayda fonetik, leksik, semantik, qrammatik, orfoqrafik, orfoepik və s. fərqli cəhətlər və xüsusiyyətlər var. Bu fərqliliklər vahid ümumtürk ədəbi dilinin yaranması yolunda çoxlu əngəllər törədir.

Ona görə də konfransda belə fikirlərdə daha çox səsəndi ki, hələlik 23 türk mənşəli dillərin arasındakı ortaq, oxşar və fərqli cəhətlər tamamilə işlənilib aşkara çıxarılmalıdır. Ondan sonra bu dillərin hansında daha çox ana türk dilinin özəllikləri qabarıq üzə çıxsa, o dilin əsasında vahid ümumtürk ədəbi dili yaranması prosesi gedə bilər. Fikrimizcə, bu proses türkdillərinin gələcək taleyində həlledici dil hadisəsinə çevriləcəkdir. Eyni zamanda türk dünyasının qarşısında vahid ümumtürk əlifbası yaratmaq kimi mütərəqqi ideyanın həyata keçirilməsi vəzifəsi durur. Çox şübhəsiz ki, vahid ümumtürk ədəbi dili və əlifbası yaratmaq yolunda türkdilli xalqların bütün alimləri, ziyalıları fəal iştirak etməlidir. Əks halda bunların həyata keçirilməsindən söhbət gedə bilməz.

Tezisdə Türkiyə türkcəsi ilə Azərbaycan türkcəsi arasında aşağıdakı fərqli fonetik xüsusiyyətlər barədə danışacağıq.

1. Türkiyə türkcəsində Azərbaycan türkcəsindən fərqli olaraq 3 səs(ə,x,q) əlifbada öz əksini tapmır. Həmin səslər tələffüzdə və yazılışda müxtəlif səslərlə əvəz olunur. Məsələn, mən-ben, sən-sen, əlif-elif, dədə-dede, bəxtiyarlıq-bahtiyarlıq, xatirə-hatıra, xəbər-haber və s.
2. Azərbaycan türkcəsinə nisbətən Türkiyə türkcəsində saitlərin ahənginin pozulmasına daha çox rast gəlinir. Məsələn, elma-alma, anne-ana, kardeş-qardaş, dikkat-diqqət, şevkat-şəfqət və s. Ahəng qanununun pozulmasına samitlərdə də rast gəlinir: dolap-dolab, ağaç-ağac, balık-balıq, kitap-kitab, dört-dörd, dert-dərd və s.

3. Türkiyə türkcəsində səslərin yerdəyişməsi hadisəsi qanuna çevrilmişdir: toprak, yaprak, kiprik, ileri, köprü və s. Azərbaycan türkcəsində isə həmin sözlər yazıda torpaq, yarpaq, kirpik, irəli, körpü kimi yazılır, tələffüzdə isə bəzən toprax, kiprik və s. kimi işlənir.
4. Vurğu hadisəsində də Türkiyə türkcəsi ilə Azərbaycan türkcəsi arasında fonetik fərqlər özünü göstərir.

DIFFERENT PHONETIC FEATURES BETWEEN TURKISH AND AZERBAIJANI TURKISH

Keywords: literary language, phonetics, sound

Since the last decade of the twentieth century, great changes have taken place in the lives of Turkish-speaking peoples, and the process of comprehensive integration between them has taken place. In the process, the tendency to create a single all-Turkish literary language intensified. In 1995, an international conference on this issue was held at a high level in Ankara, Turkey. Along with Azerbaijani linguists, including us, scientific representatives from almost all over the world took part in that scientific meeting. The main purpose of the conference was to identify the ways, bases, tasks and obstacles in the field of creating a single all-Turkish literary language among the Turkish-speaking peoples. However, numerous reports and speeches have shown that this is not an easy task, but a long-term one.

It is known that the group of Turkish languages belonging to the Altaic language family includes 23 modern Turkic languages. However, although these languages are essentially the same, there are many phonetic, lexical, semantic, grammatical, orthographic, orthoepic, etc. among them. There are different aspects and features. These differences create many obstacles to the formation of a single all-Turkic literary language.

Therefore, it was said at the conference that the commonalities, similarities and differences between the 23 languages of Turkish origin should be fully developed and revealed. After that, in which of these languages the features of the native Turkic language become more prominent, the process of creating a single all-Turkish literary language on the basis of that language can

take place. In our opinion, this process will become a decisive linguistic event in the future of Turkish languages. At the same time, the Turkish world faces the task of implementing a progressive idea, such as the creation of a single all-Turkish alphabet. Undoubtedly, all scholars and intellectuals of the Turkish-speaking peoples must take an active part in creating a single all-Turkish literary language and alphabet. Otherwise, there is no question of their implementation.

In the thesis we will talk about the following different phonetic features between Turkish and Azerbaijani Turkish.

1. In Turkish, unlike in Azerbaijani, 3 sounds (a, x, q) are not reflected in the alphabet. These sounds are replaced by different sounds in pronunciation and writing. For example, I-I, you-you, alif-elif, grandfather-grandfather, happiness-happiness, memory-memory, news-news and so on.

2. Violation of the harmony of vowels is more common in Turkish than in Azerbaijani. For example, apple-apple, mother-mother, brother-sister, attention-attention, compassion-compassion and so on. Violation of the law of harmony is also found in the consonants: closet-cabinet, tree-tree, fish-fish, book-book, four-four, pain-pain, and so on.

3. In Turkish, the phenomenon of displacement of sounds has become a law: soil, leaf, eyelash, ileri, bridge, etc. In Azerbaijani Turkish, these words are written as soil, leaf, eyelash, forward, bridge, and sometimes in the pronunciation, soil, eyelash, etc. processed as.

4. Phonetic differences between Turkish and Azerbaijani Turkish are also reflected in the accent event.

ÖĞRETMENLERİN İŞE BAĞLILIKLARI, TAKIM ÇALIŞMASI TUTUMLARI VE SINIFTAKİ FARKLILIKLAR YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: YAPISAL BİR EŞİTLİK MODELLEMESİ

Doç. Dr. Bahadır GÜLBAHAR

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

– ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7040-1593>

Dr. Öğr. Üyesi Gözde Sezen GÜLTEKİN

Sakarya Üniversitesi

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2179-4466>

Doç. Dr. Mesut GÜN

Mersin Üniversitesi

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9663-1066>

ÖZET

Öğretmenlerin işe bağlılıkları, sınıftaki farklılıklar yeterlikleri ve takım çalışması tutumlarının birbiriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. İşine bağlı bir çalışan işin neyle ilgili olduğunu anladığı, sorumluluklarının ve iş ayrıntılarının farkında olduğu için grup ve kuruluşun yararına, iş içindeki performansı ve çıktılarını iyileştirmek adına iş arkadaşlarıyla iş birliği yapar. Bu nedenle, işine bağlı olan öğretmenlerin meslektaşlarıyla takım çalışmasına karşı olumlu bir tutum içinde olacakları ve sınıftaki farklılıklar konusunda yetkin olacakları, dolayısıyla öğrencilerine daha faydalı olacakları, onları geliştirecekleri ve çalıştıkları okulların hedeflerine ulaşmalarını kolaylaştıracakları söylenebilir. Bu sonucun okullardaki eğitim ve öğretimin kalitesini artıracakları iddia edilebilir. Bu nicel araştırmanın amacı; öğretmenlerin işe bağlılıkları, takım çalışmasına ilişkin tutumları ve sınıftaki farklılıklara ilişkin yeterlikleri arasındaki ilişkileri yapısal eşitlik modellemesi kapsamında incelemektir. Araştırmanın örneklemini 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı'nda 355 PIKTES öğretmeni (PIKTES “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi” anlamına gelmektedir.) oluşturmaktadır. Veri toplamak için “Öğretmen Takım Çalışması Tutum Ölçeği”, “İşe Bağlılık Ölçeği” ve “Sınıftaki Farklılıklara İlişkin Öğretmen Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında oluşturulan yapısal modele dayalı olarak dört hipotez geliştirilmiştir. Buna göre;

(a) Öğretmenlerin işe bağlılıkları, sınıftaki farklılıklara ilişkin yeterliliklerini olumlu yönde etkiler. (b) Öğretmenlerin işe bağlılıkları, takım çalışması tutumlarını olumlu yönde etkiler. (c) Öğretmenlerin sınıftaki farklılıklara ilişkin yeterlikleri, takım çalışması tutumlarını olumlu yönde etkiler. (d) Öğretmenlerin işe bağlılıkları, sınıftaki farklılıklara ilişkin yeterlikleri aracılığıyla takım çalışması tutumlarını olumlu yönde etkiler. Bu hipotezleri kanıtlamak için öncelikle değişkenler arasındaki ilişkiler belirlenmiştir. Değişkenler arasındaki tüm ilişkilerin orta düzeyde pozitif olduğu görülmüştür. İkinci olarak bu ilişkilerden yola çıkılarak yapısal bir model oluşturulmuş ve bu model path analizi ile test edilmiştir. Bulgular, tüm hipotezlerin doğrulandığının kanıtlandığını göstermiştir. Araştırmanın sonuçlarından hareketle geliştirilen temel öneriler şunlar olmuştur: Öğretmenlerin takım çalışmasına yönelik tutumlarını geliştirmek için öğretmenlerin işe bağlılık duygularının geliştirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin sınıftaki farklılıklar yeterliliklerini geliştirmek için öğretmenlerin işe bağlılık duyguları geliştirilmelidir. Öğretmenlerin takım çalışmasına yönelik tutumlarını geliştirmek için öğretmenlerin sınıftaki farklılıklara ilişkin yeterlikleri geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: İşe bağlılık, takım çalışması tutumu, sınıftaki farklılıklar yeterliği, yapısal eşitlik modeli.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' WORK ENGAGEMENT, TEAMWORK ATTITUDES AND EFFICACY FOR CLASSROOM DIVERSITY: A STRUCTURAL EQUATION MODELLING

ABSTRACT

It is thought that teachers' work engagement, efficacy for classroom diversity and teamwork attitudes are related to each other. Because an engaged employee understands what the job is about and is aware of his responsibilities and job details, he collaborates with colleagues to improve performance and outcomes within the job, for the benefit of the group and the organization. For this reason, it can be said that teachers who are engaged to their work will have a positive attitude towards teamwork with their colleagues and will be competent in the diversities in the classroom, so they will be more beneficial to their students, develop them and make it easier for the schools they work to achieve their goals. It can be claimed that this result will increase the quality of education and instruction in schools. The purpose of this quantitative research is to examine the relationships between teachers' work engagement, teamwork

attitudes and efficacy for classroom diversity within the scope of structural equation modeling. The sample of the study consists of 355 PIKTES teachers (PIKTES stands for “Project on Promoting Integration of Syrian Kids into the Turkish Education System”) in the academic year 2020-2021. For data collection, “Teachers' Teamwork Attitude Scale”, “Work Engagement Scale” and “Teacher Efficacy Scale for Classroom Diversity” were used. Based on the structural model created within the context of this study, four hypotheses were developed. Accordingly, it was claimed that (a) teachers’ work engagement positively affects both their efficacy for classroom diversity and (b) teamwork attitude; (c) teachers’ efficacy for classroom diversity positively affects their teamwork attitude, and (d) teachers’ work engagement positively affects their teamwork attitude through their efficacy for classroom diversity. To testify these hypotheses, firstly, the relationships between the variables were determined, and it was seen that all the relationships between the variables were moderately positive. Secondly, based on these relations, the structural model given was created and tested through path analysis. The findings showed it was proved that all the hypotheses were confirmed. The main suggestions developed based on the results of the research were as follows: In order to improve teachers' attitudes towards teamwork, teachers' sense of work engagement should be developed. Teachers' sense of work engagement should be developed in order to improve teachers' efficacy for classroom diversity. In order to improve teachers' attitudes towards teamwork, teachers' efficacy for classroom diversity should be developed.

Keywords: Work engagement, teamwork attitudes, efficacy for classroom diversity, partial mediator role, structural equation model.

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

AZƏRBAYCAN TÜRKÇƏSİ İLƏ TÜRKİYƏ TÜRKÇƏSİ ARASINDA FƏRQLİ MORFOLOJİ XÜSUSİYYƏTLƏR(ƏSAS NİTQ HİSSƏLƏRİ ƏSASINDA)

Dosent Tamam Mehrabova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Tezis

Açar sözlər: morfologiya, nitq hissələri, şəkilçi

Dil ümumi hadisə kimi cəmiyyətin fəaliyyətinin müxtəlif səviyyələri ilə yaxından bağlıdır. Cəmiyyətin məşğul olduğu və dərinlən maraq göstərdiyi sahələrdən biri də türkologiya elmidir. Bu elmin hələ də tam şəkildə həll edilməmiş problemlərindən biri qohum dillərin bir-biri ilə qarşılaşdırılması və müqayisə olunması məsələsidir. Bu sahədə ilk müəllif XI yüzilliyin böyük türkoloqu Mahmud Kaşğaridir. O, lüğətində türk dillərinin, dialektlərinin müqayisəli fonetika, leksika və qrammatikası, türk dillərinin fono-morfoloji tərkibini aydınlaşdırılır.

Müqayisəli dilçiliyin aktual problemlərindən biri də qohum dillər arasında olan qrammatik oxşarlıq və fərqliliyin aşkara çıxarılmasıdır. Bu sahədə olan reallıqlar son illər daha çox öyrənilir, müqayisəli tədqiqatın prinsip və istiqamətləri müəyyənləşdirilir.

İnsan cəmiyyətinin yarandığı dövrlərdə dünyadilləri azsayda olmuşdur.

Daha sonra raisəbirdilərinin bəzilərində bölünmə baş vermiş,

birdildən onlarladillərə mənə gəlmişdir. Birkökdənyaranandillər qohum dillər hesab olunur.

Qohum dillərinin səhəməsinə birləşməyə imkan verən dillər qohum dillər hesab olunur. Azərbaycan dili, Altay dilləri ailəsinin türk dilləri qrupunun Oğuz dilləri qrupuna daxildir. Azərbaycan dili, Türkiyə türkçəsi, türkmən dili, qaqaz dili oğuz dilləri qrupunu təşkil edir. Ayrılma zamanı eyni budaqdan olan dillərin lüğət tərkibi, fonetik və qrammatik quruluşları bir-birinə yaxın olur. Bunun üçün də eyni dil qrupuna mənsub insanlar bir-birilərini daha yaxşı anlayır.

Türk dilləri başqa dil ailə və qruplarına nisbətən bir-birinə daha yaxın olan dillərdir. Bu dillərin qohumluğu özünü aşağıdakı sahələr üzrə aydın göstərir.

1. Ümumi fonetik qanunauyğunluqlarda
2. Ümumi söz köklərində
3. Ümumi şəkilçilərdə
4. Ümumi sözyaratma və sözdəyişdirmə qaydalarında
5. Ümumi morfologikateqoriyalarda və s.

Bu oxşarlıqlarla yanaşı qohum dillər arasında fərqli dil xüsusiyyətləri də bariz şəkildə görünməkdədir. Bu cəhətdən Azərbaycan türkcəsi ilə Türkiyə türkcəsi arasında bir çox fərqli dil xüsusiyyətləri vardır. O cümlədən, dillərin morfoloji sistemində bir sıra fərqli xüsusiyyətlər müşahidə olunur.

1. Azərbaycan türkcəsində “bu” işarə əvəzliyi ilə türkiyə türkcəsində “şu” işarə əvəzliyində məzmun fərqi vardır.
2. Azərbaycan türkcəsindən fərqli olaraq türkiyə türkcəsində bir sıra fərqli leksik vahidlərlə ifadə olunan sual əvəzlilərinə rast gəlinir. Məzələn, nere, nasıl, kaç və s.
3. İsmi xəbərlik şəkilçilərində də fərqli xüsusiyyətlər özünü göstərir.
4. İsmi mənsubiyyət kateqoriyasında sintaktik üsulla söz birləşməsi yaranarkən Azərbaycan türkcəsinə uyğun gəlməyən fərqli morfoloji xüsusiyyət aşkar edilir.
5. Hər iki dildə ismin 6 halı vardır. Lakin halların adları bir-birindən fərqlidir.
6. Azərbaycan türkcəsi ilə Türkiyə türkcəsi arasında fərqli morfoloji xüsusiyyətlərin bir qismi feillərlə bağlıdır.
7. Sayla bağlı Azərbaycan türkcəsindən fərqli xüsusiyyət Türkiyə türkcəsində sayın bölüşdürmə növünün olmasıdır və s.

Müqayisəyə cəlb edilən türk dillərində morfoloji quruluş ümumi cəhətlər əsasında əmələ gəlmişdir. Həmin dillərdə informasiyanın əsas keyfiyyətləri sözdəyişdirici göstəricilərdir. Sözdəyişdirici qrammatik göstəricilər qrammatik kateqoriyalarda cəmləşir. Beləliklə, türk dillərinin morfolojiyası ümumən sözlərin dəyişən kateqoriyalarını müqayisəli yolla tədqiq edir.

DIFFERENT MORPHOLOGY BETWEEN AZERBAIJANI TURKISH AND TURKISH TURKISH FEATURES (BASED ON KEY PARTS OF SPEECH)

Keywords: morphology, parts of speech, suffix

Language as a general phenomenon is closely related to different levels of society. One of the fields of public interest is Turkology. One of the still unresolved problems of this science is the issue of comparing and contrasting related languages. The first author in this field is the great Turkologist of the XI century Mahmud Kashgari. His dictionary clarifies the comparative phonetics, lexicon and grammar of Turkic languages and dialects, the phono-morphological structure of Turkic languages.

One of the current problems of comparative linguistics is the identification of grammatical similarities and differences between related languages. The realities in this area have been studied more in recent years, and the principles and directions of comparative research have been identified.

At the time of the creation of human society, the world's languages were few. Later, there was a division between languages, and dozens of languages emerged from one language. Languages derived from the same root are considered related languages. All related languages are called language families together. The Azerbaijani language belongs to the Oghuz subgroup of the Turkic language group of the Altaic language family. Azerbaijani, Turkish,

Turkmen, Gagauz and Oghuz languages form a subgroup. During the separation, the vocabulary, phonetic and grammatical structures of languages from the same branch are close to each other. For this reason, people belonging to the same language group understand each other better.

Turkish languages are closer to each other than other language families and groups. The kinship of these languages is evident in the following areas.

1. In general phonetic regularities
2. At the roots of common words
3. In common suffixes
4. In the general rules of word formation and word replacement
5. In general morphological categories, etc.

Along with these similarities, different language features between related languages are also evident. In this regard, there are many different language features between Azerbaijani and Turkish. In particular, a number of different features are observed in the morphological system of languages.

1. There is a difference in content between the pronoun "this" in Azerbaijani Turkish and the pronoun "this" in Turkish.
2. In contrast to Azerbaijani Turkish, there are question pronouns expressed in Turkish with a number of different lexical units. For example, where, how, how, etc.
3. Different features also appear in noun news suffixes.
4. When a syntactic word combination is formed in the category of affiliation of the noun, a different morphological feature that does not correspond to the Azerbaijani Turkish language is revealed.
5. There are 6 forms of the noun in both languages. However, the names of the cases are different.
6. Some of the different morphological features between Azerbaijani and Turkish are related to verbs.
7. The distinctive feature of the number in relation to the Azerbaijani Turkish is that in Turkish there is a type of number distribution, and so on.

The morphological structure of the Turkish languages involved in the comparison was formed on the basis of common features. The main qualities of information in those languages are verbal indicators. Rhetorical grammatical indicators are grouped into grammatical categories. Thus, the morphology of Turkic languages generally compares the changing categories of words.

RUSSIA

11 - 12 ARALIK 2021

SÖREN KIERKEGAARD VE ARTHUR SCHOPENHAUER'A GÖRE İNSANLAR NEDEN EVLENİR?

KAAN TUNCA

Selçuk Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0003-2082-4026>

ÖZET

Kadın erkek ilişkileri, insanlık var olduğundan beri üzerinde tartışılan bir sorunsaldır. Hayatı deneyimleme biçimleri açısından bu iki karşı cinsin birbirlerini anlayamaması belki de sorunsalın merkezini oluşturmaktadır. Kadın ve erkeğin birbirini sevme üzerine kurulu ilişkilerinin sosyal ve yasal zorunluluğu devreye sokan evlilik kurumu ile yıpranma evresine girmesi yaygın bir gözlemdir. Söz konusu ilişki bireyleri beklentiler sonucu genellikle evliliğe sürüklemesi sonucunda, sorunsal evlilik kurumu üzerinde yoğunlaşır. Aile olabilmek, yuva kurabilmek, karşı cinsten bir bireyle hayatı birleştirebilmek gibi sorunlar etkisini günümüzde de devam ettirmektedir ve insanlık var oldukça da ettirecektir. Birçok filozof; yaşadıkları dönemlerin etkisiyle, kendi yaşadıkları olaylardan pay çıkartarak, evliliğe iyi ya da kötü bir anlam yüklemişlerdir. Bu problemi değerli kılan bu iki filozofun, kadın ve erkek varoluşunu anlamlandırabilmek için hayatlarını bu uğurda fedakârca harcamaları, yaşantılarını şekillendirmeleridir. Schopenhauer ve Kierkegaard birbirine tamamen zıt yorumlarda bulunan ancak aynı yolda yürüyen iki karakter olarak karşımıza çıkar. Hemen hemen ikisinin de yaşadıkları olayların ve aile yapılarının, kadın ve erkeğe yükledikleri anlamları şekillendirdiği ifade edilebilir. İkisinin de ölümlerinden sonra ünlenmeleri, evlilik yapmadan evliliğe yükledikleri anlamlar, konuyu daha ilginç kılan özelliklerdir. Bir yanda kötümser Schopenhauer; diğer tarafta ise sorunu Tanrı'nın bir sınavı olarak gören Kierkegaard karşımıza çıkmaktadır.

Kierkegaard, "*Evliliğin Estetik Geçerliliği*" adlı eserinde genel olarak evlilik üzerine düşüncelerini dile getirmesine rağmen daha çok insanları etik ve estetik konusunda düşünmeye sevk eder. İçinde barındırdığı Tanrısallık kendisine babasından kalan bir mirastır. Kierkegaard, evlilik sorunsalını Hristiyanlık ile izah etmeye çalışır.

Öte yandan Schopenhauer'da durum tam tersidir. Schopenhauer, evliliği yaşam istenci olarak görür. Bu istenç ise içinde cinselliği barındırır. İki karşı cinsin yaptığı evlilikte kesinlikle Tanrı'nın bir emri, Tanrı'nın yüklemiş olduğu kutsal bir görev yoktur. Evlilik tabiatın insanları kandırmasında gizlidir. İnsanlar, evliliği kutsal bir görev olarak görürken tabiat onlara alaycı bir gözle gülümser. Evlilik; fizyolojik ihtiyaçların tatmini, bedensel ve tensel arzuların doyurulması üstüne kuruludur.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, kadın-erkek ilişkileri, aşk, ahlaksal yaşam, cinsel arzular, soyun devamlılığı, ebediyet duygusu

ACCORDING TO SÖREN KIERKEGAARD AND ARTHUR SCHOPENHAUER WHY DO PEOPLE GET MARRIED?

Abstract

The relationship between men and women is a problematic one that has been debated since humanity existed. In terms of the way they experience life, the inability of these two opposite sexes to understand each other is perhaps the center of the problem. It is a common observation that the relationships of men and women based on loving each other enter a phase of attrition with the institution of marriage, which activates social and legal obligations. The relationship in question focuses on the problematic institution of marriage, as a result of which individuals are often dragged into marriage as a result of expectations. Problems such as being a family, being able to settle down, being able to combine life with a person of the opposite sex continue to have an effect today, and humanity will have these problems as long as humanity exists. Many philosophers, influenced by the periods in which they lived, took a share of the events in which they lived and placed a good or bad meaning on marriage. What makes this problem valuable is that these two philosophers sacrifice their lives to make sense of the existence of men and women, and shape their lives. Schopenhauer and Kierkegaard who make opposite interpretations of each other but walk the same path. It can be expressed that their family life which they experience shapes the meaning of men and women partly. The fact that they both became famous after their deaths, the meanings they give to marriage without being married, are the characteristics that make the subject more interesting. On the one hand, the pessimistic Schopenhauer, and on the other-Kierkegaard, who sees the problem as a test of God.

Although Kierkegaard expresses his thoughts on marriage in general in his work “the aesthetic validity of marriage”, he mostly encourages people to think about ethics and aesthetics. The divinity he harbors is a legacy left to him by his father. Kierkegaard tries to explain the problem of marriage with Christianity.

According to Schopenhauer, the situation is the opposite. Schopenhauer sees marriage as volitional act . This desire contains sexuality in it. In the marriage of two opposite sexes, there is no command of God, no sacred duty that God has imposed. Marriage is hidden in nature's deception of people. People see marriage as a sacred duty, while nature smiles at them with a cynical eye. Marriage is based on the satisfaction of physiological needs and the satisfaction of physical and sensual desires.

Keywords: Marriage, the relationship between men and women, love, ethical life, sexual desire, continuity of lineage, sense of eternity.

MƏTNLƏR ÜZRƏ İŞ ZAMANI LEKSİKOLOGİYA İLƏ BAĞLI MƏSƏLƏLƏRİN TƏDRİSİ.

Adı, soyadı: Səfərəliyeva Fəridə Akif qızı

Elmi adı və elmi dərəcəsi: Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

İş yeri: Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

<https://orcid.org/0000-0003-1161-5759>

TEZİS

Açar söz: leksikologiya, ibtidai sinif, mətnlərin tədrisi

Leksikologiyanın əsas məqsədi dilin lüğət tərkibini sistem şəklində şagirdlərə öyrətməkdən ibarətdir. Bu gün leksik tərkibinə görə Azərbaycan dili zəngin dillərdən biridir. Məhz orta məktəbdə tədris zamanı sözün mahiyyətini, mənasını və çoxmənalılığını müəyyən etmək və eyni zamanda mənaca qruplarını müəyyənləşdirmək müəllimin əsas metodlarından biri olmalıdır. İbtidai siniflərdə leksikaya aid qaydaların təhlili, mətnlərdə çətin sözlərin işlənməsi və üslubiyyatla bağlı məsələlərin tədrisi vacib məsələlərdən sayılır.

Morfologiya və sintaksis leksikologiyanın öyrəndiyi sözlər üçün əsas vasitələrdən biri sayılır. Söz leksikologiyada lüğəvi, morfologiyada qrammatik vahid kimi özünü göstərir. Demək, morfologiya, sintaksis, leksikologiyanın kökündə söz dayanır. Uşaq dili öyrənərkən komponentləri ayrılıqda öyrənir. Hər bir şagird dilin səs sistemini, leksikasını praktik yolla mənimsəyir. Azərbaycan dilinin lüğət tərkibi leksik və frazeoloji tərkibdən ibarətdir. Sözsüz ki, əsas lüğət fondu ilə dilin lüğət tərkibi arasında oxşar və fərqli cəhətlər də vardır. Oxşar cəhətlər odur ki, onların hər ikisi dəyişir və zənginləşir. Hər ikisi dil üçün vacib olan tikinti materialıdır. Dilin lüğət tərkibi ilə əsas lüğət fondu arasında bir sıra fərqli cəhətlər də özünü göstərir. Belə ki, əsas lüğət fondu tərkibcə ümumxalq səciyyəlidir. Onunla qohum dillərin əsas lüğət fondu arasında ümumilik hiss olunur.

İbtidai siniflərdə dil qaydaları ilə yanaşı oxu da çox önəmlidir. Oxu təlimi prosesində əsərin bədii cəhətlərinə diqqət yetirilməsi mövzunun şagirdlər tərəfindən daha dərinləndirilməsinə başa düşülməsini təmin edir və eyni zamanda əsərin tərbiyəvi gücünü artırır. İbtidai siniflərdə bədii əsərlərin dili üzərində iş geniş şəkildə aparıla bilməz, çünki həmin yaş qrupunun özünəməxsus psixoloji xüsusiyyətləri vardır, burada ilk növbədə, oxunun məzmunu, iş, metod və vasitələri ön plana çəkilməlidir.

Əlbəttə, burada bu və ya digər yazıçının üslubunu, onun fərdi dilini öyrənmək olmaz. Bu ibtidai siniflərdə bədii mətnlərin dilinin öyrənilməsi vəzifəsinə də daxil deyildir. İbtidai siniflərdə bədii əsərlərin dilinin öyrənilməsi dar çərçivədə həyata keçirilir. Müəllim çətin sözlərin mənasını açmaqla kifayətlənir. Bu, əsas etibarilə əsərdə təsvir olunanların düzgün qavranması, onun məzmununun dərinləndirilməsinə başa düşülməsi məqsədilə bədii mətnlərdə leksik təsvir və ifadə vasitələri üzərində aparılır. Bu məqsədlə əsas diqqət ən mühüm dil vasitələrinə, başlıca olaraq, əsərin ideyasının açılmasında, bədii obrazların yaranmasında fəal rol oynamış ifadələrə verilir. Bununla əlaqədar məcazi şəkildə işlənmiş sözlərin mənası, bədii obrazları canlandırmaq məqsədilə verilmiş təsvir vasitələri, onların bədii kontekstdə başa düşülməsi üzərində daim iş aparılmalıdır.

Mətnlər məzmunca dolğun olduqda şagirdlər qrammatik formanı öyrənir və oradakı hadisələrə öz fikirlərini bildirirlər. Mətn üzərində ümumiləşdirmələr apararaq nəticə çıxarmaq ilk növbədə şagirdlərdə məntiqi təfəkkürü formalaşdırır.

Name, surname: Safaraliev Farida Akifgizi

Academic title and academic degree: Doctor of Philosophy, Associate Professor

Place of work: Azerbaijan State Pedagogical University

https://orcid.org/0000-0003-1161-5759

e-mail: f.safaraliyeva@mail.ru

LEARNING LEXICOLOGICAL ISSUES WHILE WORKING ON TEXTS.

Key words: lexicology, primary school, educational texts

The main goal of lexicology is to systematically teach students the vocabulary of the language. Today the Azerbaijani language is one of the richest in lexical structure. One of the main methods of the teacher should be the definition of the essence, meaning and ambiguity of the word, as well as the definition of groups of meanings when teaching in high school. Analyzing vocabulary rules, developing difficult words in texts, and teaching stylistic issues are important issues in elementary school.

Morphology and syntax is one of the main tools for studying words in lexicology. The word appears as a lexical unit in lexicology and a grammatical unit in morphology. So, the word is based on morphology, syntax, lexicology. When learning a child's language, he does not study the components separately. Each student in practice masters the sound system and vocabulary of the language. The vocabulary of the Azerbaijani language consists of lexical and phraseological content. Of course, there are similarities and differences between the vocabulary of the main vocabulary and the vocabulary of the language. The similarity is that they both change and become richer. Both are important building blocks for the language. There are a number of differences between the vocabulary of the language and the main vocabulary. Thus, the basic vocabulary fund is nationwide. There is something in common between it and the main vocabulary of related languages.

Along with the language rules in primary school, reading is very important. Paying attention to the artistic aspects of a work in the process of teaching reading provides a deeper understanding of the topic for students and at the same time increases the educational value of the work. Work on the language of works of art in primary school cannot be carried out extensively, because this age group has its own psychological characteristics, where, first of all, attention should be focused on the content, work, methods and means of reading.

Of course, it is impossible to learn the style of this or that writer, his native language. This is not part of the task of learning the language of literary texts in elementary school. The study of the language of works of art in primary school is carried out within a narrow framework. The teacher simply explains the meaning of difficult words. This is mainly done on the basis of lexical descriptions and expressions in literary texts in order to correctly understand what is described in the work, to deeply understand its content. For this, the main attention is paid to the most important linguistic means, mainly expressions, which played an active role in the disclosure of the idea of the work, the creation of artistic images. In this regard, it is necessary to constantly work on the meaning of figurative words, means of description, data for the revitalization of artistic images, and their understanding in an artistic context.

When the texts are filled with content, students study the grammatical form and express their opinions about the events there. Generalization of the text and conclusions primarily form the logical thinking of students. When the texts are filled with content, students study the grammatical form and express their opinions about the events there. Generalization of the text and conclusions primarily form the logical thinking of students.

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

EĞİTİM ÖĞRETİMDE DERS MATERYALİ OLARAK BELGESEL SİNEMA**Öğretim Görevlisi Veysel BATTAL**

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

– 0000-0002-6062-630X

Öğretim Görevlisi Ergin SARI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

0000-0002-7956-1390

ÖZET

İnsanoğlu doğduğu andan ölümüne kadar çeşitli yollarla bilgiye açık olarak yaşar. İlk önce ebeveynlerinden, sonra sokaktaki arkadaşlarından ve eğitim öğretim kurumlarındaki öğretmenlerinden, hayatını kolaylaştıracak bilgiler öğrenmeye başlar. Öğrenme ile birlikte sosyal olarak da eğitilir. İçinde yaşadığımız çağın bilişim ve iletişim çağı olması nedeniyle bireyin eğitim öğretimi çok çeşitlilik ve de hız kazanmıştır. Şu anda bilgiye ulaşmak, teknolojik araç gereçlerin gelişimiyle kolaylaşmıştır. Hâl böyle olunca bireyin eğitim öğretiminde teknolojiden yararlanması kaçınılmaz bir sonuç haline gelmiştir. Eğitimcilerin de bu araç gereçleri kullanması, eğitimde hem kolaylık hem de çağın yakalanması imkânını sunmaktadır. İnsanlar arasında iletişim eskiden söz ve yazı yoluyla kurulurken, günümüzde görüntüler vasıtasıyla kurulmaktadır. Ceplerde taşınan ve özellikleri itibariyle artık birer bilgisayar olan telefonlar vasıtasıyla sosyal medyada insanlar artık konuşmuyor, birbirlerini görseller ya da emojiyle yoluyla anlıyor ve kendilerini bu yolla anlatıyorlar. Çok yakın bir geçmişe kadar görüntü, söz ve yazının dip notu durumundaydı. Günümüzde ise söz ve yazı artık görüntünün dipnotu haline gelmiştir. Bu durumda bizim eğitim öğretimde görsel materyallerden faydalanmamız oldukça gerekli ve de etkili hale gelmiştir. İlkokullarda akıllı tahtalarla başlayan görsel eğitim araçlarını kullanma geleneği, eğitim hayatının sonuna kadar devam etmektedir. Günümüzde eğitimciler eğitim kurumlarında ders materyali olarak bilgisayarlardan, projeksiyon cihazlarından ve film gösterim cihazlarından yararlanmaktadır. Eğitimcilerin, Çin atasözünde değinildiği gibi, “anlatırsanız unutturum, gösterirseniz hatırlarım, yaptırırsanız anlarım” mottosuyla eğitim vermeleri kaçınılmaz hâle gelmiştir. Belgesel sinema eğitimde kullanılacak en etkili görsel materyallerden biridir. Öğrencilerin eğitim öğretiminde, yazıya ve söze dayalı bir yöntemden ziyade görerek öğrenmelerini sağlayan belgesel filmin daha etkili olduğu söylenebilir. Belgesel film, aynı zamanda belge niteliğinde olup objektif bir bakış açısı sunabilmektedir. Bir eğitimci olarak yıllardır edindiğim tecrübeler ışığında belgesel sinemanın eğitimi olumlu yönde etkilediğini söyleyebilirim. Öğrenci, sinema atmosferine dönüştürülmüş derslikte seyrettiği bir belgeye hem görsel hem işitsel olarak odaklanabildiğinde daha fazla bilgi alabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Öğretim, Ders Materyali, Belgesel Sinema, Teknoloji

SİNEMA VE TELEVİZYONDA TEKNOLOJİK GELİŞİMİN SONUCU OLARAK YÖNDEŞME KAVRAMI

Öğretim Görevlisi Veysel BATTAL

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

– 0000-0002-6062-630X

Öğretim Görevlisi Ergin SARI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

– 0000-0002-7956-1390

ÖZET

Yaşadığımız çağın en önemli özelliklerinden biri, değişim ve bu değişime bireylerin çok çabuk uyum sağlamasıdır. Teknoloji hızla gelişip değişirken bireyi de değişime uğratmıştır. Teknolojik değişimin sonucu olarak kullanılan araçlar, asıl fonksiyonlarının yanında başka amaçlara da hizmet etmeye başlamıştır. Bir aracın temel işlevinin dışında başka bir aracın işlevlerini içinde barındırmasına yöndeşme (yakınsama) denir. Bugün herkesin üzerinde taşıdığı cep telefonunun temel fonksiyonu ses iletmektir. Ancak gelişen teknoloji sayesinde zamanla cep telefonunun neredeyse birer bilgisayara dönüşmesi teknik anlamda bir yöndeşmedir. Telefon asıl işlevinin yanı sıra artık bir yönüyle fotoğraf makinesi, bir yönüyle müzik çalar-video oynatıcı ve diğer bir yönüyle de veri saklama aygıtı özelliklerini taşıyan bir araca dönüşmüştür. Bu teknolojik gelişmeler, sinema ve televizyon yayıncılığı ile teknolojiyi bir araya getirdi. Bu gelişmelerin sonucunda yeni medya ortamında daha önceden farklı olan yayıncılar ile bilgisayar üreticileri, telekomünikasyon şirketleri, interneti aktif olarak kullananlar ve diğerleri bir araya geldiler. Bu teknolojik bir araya gelmenin sonucunda içerik olarak da bir araya gelme imkânı oluşmuştur. Başka filmde bir sahnenin ya da bir karakterin, İzlediğimiz filme ya da dizi filme dâhil olmasına içerik yöndeşmesi denir. Artık içerik yöndeşmesi, günümüzde görsel iletişim araçlarında sıkça kullanılmaya başlamıştır. Bir filmin kahramanının bir sorunla başa çıkamadığında, diğer filmin sorun çözmede etkin olan kahramanını çağırması ve yardım alması gibi durumlar içerik yöndeşmesine örnektir. Bazı yönetmenlerin bazı filmlerinde geçmişteki ya da gelecekteki filmlerinden bir sahneyi ya da karakteri misafir etmeleri de içerik yöndeşmesine örnek olarak gösterilebilir. Sinema ve televizyonda kullanımıyla çokça karşılaştığımız yöndeşme olgusu, artık hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Madem değişim ve gelişim çağında yaşıyoruz, bu değişimin olumlu sonuçlarından yararlanmak her bireyin hakkıdır.

Anahtar Kelimeler: Yöndeşme, Sinema Ve Televizyon, Teknoloji, Değişim

İSLAM SİYASET DÜŞÜNCESİ (KİŞİLER-METİNLER I) İBNÜ'L-MUKAFFA` ÖRNEĞİ

Islamic Political Thought (People-Texts I)/ The Example of Ibnu'l Mukaffa

Muhammet Aydın

Gümüşhane Üniversitesi

– 0000 0002 0099 9024

ÖZET

İslam siyaset düşüncesinin ve literatürünün zengin olmadığı ve kısır bir karaktere sahip olduğu şeklinde eleştiriler dile getirilmektedir. Her ne kadar kısıtlı miktarda siyaset metinleri var olsa da Müslüman geleneğinde siyaset paradigmasına dair yeni arayışların/çalışmaların yapıldığı da bilinmektedir. Esasında özgün siyasi projeler/metinler geliştirebilmek için üzerinde bulunduğumuz geleneğin birikiminin doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve eleştirisinin yapılması gerekmektedir. Ondan sonraki süreçte yeni ve çağdaş ihtiyaçlara cevap vermeye kabiliyetli çalışmalar yapılabilecektir. Müslüman geleneğinde iz bırakan önemli siyaset düşünürlerinin ve telif ettikleri metinlerin bu bakış açısıyla yeniden ele alınmaları yerinde bir tutum olacaktır. Bu çalışmalar yürütülürken herhangi bir ideolojik manipülasyona ve epistemik engellere karşı da dikkatli ve hazırlıklı olmak gerekir. Düşünce geleneğimizdeki herhangi bir ekolü/meşrebi paranteze almadan bütün akımları -kendi tarihselliklerini ve özgünlüklerini de ihmal etmeden- bütüncül bir yaklaşımla siyaset düşünce havuzu üretmek mümkün olabilecektir. Bu bağlamda Fars kültüründe yetişen İbnü'l-Mukaffa` devlet bürokrasisine de vakıf olmasıyla siyaset literatüründe önemli referanslardan birisidir. Yazarların kaleme aldıkları eserler dönemin sadece siyasal anlayışlarını değil, aynı zamanda dönemin kültürel, entelektüel ve düşünsel atmosferini de yansıtmaktadır. Yazarın düşüncelerini hem kendi dönemiyle ele alırken diğer yandan çağdaş siyasal anlayışta neye tekabül ettiği de irdelenmeye çalışılacaktır. Bilindiği üzere yazar el-Edebü's-Sağîr, el-Edebü'l-Kebîr, Risâletü's-Sahabe ve ed-Dürretü'l-Yetîme adlı eserlerinde siyasete dair düşüncelerine yer vermektedir. Özellikle İbn Mukaffa`ın Risâletü's-Sahabe adlı eseri bağlamında yer verdiği tespitler değerlendirilecektir. Yazar hikmetler adlı eserinde bazı tavsiyelerde bulunmaktadır: Kişinin en çok koruması gereken şey, din işidir. Benliğini ahireti hatırlamaya alıştıran, eylemle uğraşır. Ahireti uzakta gören, dünyaya eğilim gösterir. Alçakgönüllülük, sevgi doğurur. Erdemliyi yükseltmek ve ihtiyacını gidermek sultanın

görevidir. Hükümdarların en iyisi iktidarını ancak halkı arasında adaletle sağlamlaştırmayı uygun görendir; en kaybedeni ise kaba ve aldırışsız olandır.

Anahtar kelimeler: Kelâm, Siyaset, İbnü'l-Mukaffa`, Haklar, Sorumluluklar, Siyasal Ahlak.

Summary

Islamic Political Thought (People-Texts I)/ The Example of Ibnu'l Mukaffa

Criticisms are expressed that Islamic political thought and literature are not rich and have a sterile character. Although there are a limited amount of political texts, it is also known that new searches/studies have been made on the political paradigm in the Muslim tradition. In fact, in order to develop original political projects/texts, it is necessary to correctly evaluate and criticize the accumulation of the tradition we are on. In the next period, it will be possible to carry out studies capable of responding to new and contemporary needs. It would be an appropriate attitude to reconsider the important political thinkers and the texts they wrote that left their mark on the Muslim tradition from this point of view. While carrying out these studies, it is necessary to be careful and prepared against any ideological manipulation and epistemic obstacles. It will be possible to produce a pool of political thought with a holistic approach without neglecting any of the schools/morphemes in our tradition of thought – without neglecting their historicity and originality. In this context, Ibn al-Mukaffa, who grew up in Persian culture, is one of the important references in the political literature with his knowledge of the state bureaucracy. The works written by the authors reflect not only the political understanding of the period, but also the cultural, intellectual and intellectual atmosphere of the period. While considering the thoughts of the author with his own period, on the other hand, it will be tried to examine what it corresponds to in contemporary political understanding. As it is known, the author includes his thoughts on politics in his works named el-Edebü's-Sağîr, el-Edebü'l-Kebir, Risâletü's-Sahabe and ed-Dürretü'l-Yetîme. In particular, the determinations that Ibn Mukaffa included in the context of his work called Risaletü's-Sahabe will be evaluated. The author gives some advice in his book called wisdom: The thing that a person should protect the most is religion. He who accustoms himself to remembering the Hereafter deals with action. He who sees the hereafter in the distance shows inclination towards the world. Humility breeds love. It is the duty of the sultan to raise the virtuous and meet their needs. The best of rulers are those who see fit to consolidate their power only by justice among their people; the most loser is the one who is rude and careless.

Key words: Kalam, Politics, Ibn al-Mukaffa`, Rights, Responsibilities, Political Ethics.

İSLAM SİYASET DÜŞÜNCESİ (KİŞİLER-METİNLER II) NECMEDDİN ET-TARSÛSÎ ÖRNEĞİ

Islamic Political Thought (People-Texts II)/ The Example of Ibnu'l Mukaffa

Muhammet Aydın

Gümüşhane Üniversitesi

– 0000 0002 0099 9024

ÖZET

İslam siyaset düşüncesinin ve literatürünün zengin olmadığı ve kısır bir karaktere sahip olduğu şeklinde eleştiriler dile getirilmektedir. Her ne kadar kısıtlı miktarda siyaset metinleri var olsa da Müslüman geleneğinde siyaset paradigmasına dair yeni arayışların/çalışmaların yapıldığı da bilinmektedir. Esasında özgün siyasi projeler/metinler geliştirebilmek için üzerinde bulunduğumuz geleneğin birikiminin doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve eleştirisinin yapılması gerekmektedir. Ondan sonraki süreçte yeni ve çağdaş ihtiyaçlara cevap vermeye kabiliyetli çalışmalar yapılabilecektir. Müslüman geleneğinde iz bırakan önemli siyaset düşünürlerinin ve telif ettikleri metinlerin bu bakış açısıyla yeniden ele alınmaları yerinde bir tutum olacaktır. Bu bağlamda Türk kültüründe yetişen Necmeddin Tarsûsî İslam siyaset literatüründe önemli referanslardan birisidir. Yazarların kaleme aldıkları eserler dönemin sadece siyasal anlayışlarını değil, aynı zamanda dönemin kültürel, entelektüel ve düşünsel atmosferini de yansıtmaktadır. Yazarın bu konuda ele alacağımız eseri *Tuhfetü't-Türk fîmâ yecibü en yu'mele fi'l-mülk* adlı eseridir. Müellif eserinde öncelikle devlet başkanlığı için Kureyşiliğin şart olmadığını ve Türkler'in devlet yönetimi konusundaki ehliyet ve liyakatini ortaya koymaya çalışmakta, devlet idaresinde Hanefî mezhebinin o zamana kadar siyasî alanda daha çok tercih edilen Şafî mezhebine göre daha uygun olduğu fikrini iki mezhebin bazı fikhî meselelerdeki yaklaşımlarını karşılaştırarak savunmaktadır. Eserde özellikle Türklerin hükümdarlığı hakkında hazırlanan bölümle, sultana isyan bölümleri dikkat çekmektedir. Düşüncelerinde zaman zaman mezhep taassubu dikkat çekmektedir. Belki dönemin yaygın tarihsel şartları bunu gerektirmektedir. Mesela Emevi camiine yönelik, Şafii kadının cami ile ilgili söz söyleme hakkının elinden alınmasından ve herhangi bir tasarrufta bulunmasını engellemekten söz etmektedir. Ayrıca yazarın kimi değerlendirmelerde öznel yargılarda bulunduğu görülmekte ve bazı kavramlar belirsiz kalmaktadır. Bu olumsuzluklara rağmen eser,

sadece kendi dönemi bakımından değil, İslam siyaset düşüncesinin seyrini anlamak bakımından da önemli bir metin/belge niteliğindedir.

Anahtar kelimeler: Kelâm, Siyaset, Necmeddin Tarsûsî, Atamalar, Cihad.

SUMMARY

Islamic Political Thought (People-Texts II)/ The Example of Ibnu'l Mukaffa

Criticisms are expressed that Islamic political thought and literature are not rich and have a sterile character. Although there are a limited amount of political texts, it is also known that new searches/studies have been made on the political paradigm in the Muslim tradition. In fact, in order to develop original political projects/texts, it is necessary to correctly evaluate and criticize the accumulation of the tradition we are on. In the next period, it will be possible to carry out studies capable of responding to new and contemporary needs. It would be an appropriate attitude to reconsider the important political thinkers and the texts they wrote that left their mark on the Muslim tradition from this point of view. In this context, Necmeddin Tarsûsî, who grew up in Turkish culture, is one of the important references in the Islamic political literature. The works written by the authors reflect not only the political understanding of the period, but also the cultural, intellectual and intellectual atmosphere of the period. The work of the author that we will discuss on this subject is Tuḥfetü't-Türk fimâ yecibü en yu'mele fi'l-mulk. In his work, the author firstly tries to reveal that Qurayshism is not a condition for the presidency and the competence and merit of the Turks in state administration. advocates. In the work, especially the section about the reign of the Turks, the rebellion against the sultan draws attention. From time to time, sectarian bigotry draws attention in his thoughts. Maybe the common historical conditions of the period require this. For example, regarding the Umayyad mosque, Shafi'i talks about taking away the right of women to speak about the mosque and preventing them from making any decisions. In addition, it is seen that the author makes subjective judgments in some evaluations and some concepts remain unclear. Despite these negativities, the work is an important text/document not only in terms of its own period, but also in terms of understanding the course of Islamic political thought.

Key words: Theology, Politics, Necmeddin Tarsûsî, Appointments, Jihad.

KIRSAL ALANDA YAŞAYAN KADINLARIN TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISININ SOSYOLOJİK OLARAK İNCELENMESİ *ADANA İLİ ÖRNEKLEMİ*

Remziye Avcı/ Yüksek Lisans Öğrencisi

Kırıkkale Üniversitesi

0000-0002-8458-4335

Özet

Toplumsal cinsiyet bireylerin, rollerinin kontrollerini ellerinden alınarak sistematik bir şekilde kurgulamaktadır. Bu roller bireyin toplum içerisindeki norm ve davranışlarını hem şekillendirmekte hem de devam ettirmektedir. Ataerkil toplum yapısı içerisinde hayatına devam eden birey bu rolleri içselleştirmesi için gerekli mekanizmalara yerleştirilmektedir. Bu mekanizmalardan kasıt toplumsal alan olarak sınıflandırılan özel alan kamusal alan olarak adlandırılan cinsel rollere göre ayrılmış alanlar kastedilmektedir. Bu alanların oluşmasında biyolojik cinsiyetin etkisinin olduğu vurgulanması toplumun yaratmış olduğu toplumsal cinsiyet algısından başka bir şey değildir. Öyle ki kadınlar gerçekten cinsiyetlerinden dolayı özel alanda yemek yapması gerekmekte olsaydı, bugün dünyanın en iyi şeflerinin içerisinde erkeklerin yer almaması gerekmektedir.

Toplumsal rollerin algısı, cinsiyetle temellendirmesi ve cinsiyetlerin ayrı sosyal sınıf ve konumlarda yer almasını gerektirmektedir. Bu sosyal sınıflar ya da konumlar içerisinde kadının yerinin erkek bir adım geride olması gerektiğini de vurgulamaktır. Çünkü toplumsal cinsiyet vurgusunda erkek kadından her bakımdan güçlü olduğu düşüncesi kadını toplum içerisinde dezavantajlı konuma getirmektedir.

Kadının cinsiyet rolleri bakımından dezavantajlı konumu her toplum yapısında karşımıza çıkmaktadır. Özellikle ataerkil zihniyet yapısının ve gelenekselci rollerin baskın olduğu kırsal toplumlarda bu durum daha da derinleşmektedir. Kırsal toplum yapısında tarıma dayalı ekonomik kalkınmanın başat olduğu kesimlerde kadınlar hem tarımsal faaliyetlerde hem de ev içi rollerde aktif olarak yer almaktadır. Kadının emek yükünün bu kadar fazla olduğu kırsal toplumlarda verdikleri emeğinin görülmemesi ve kendi mülklerinde gerçekleştirdikleri tarla bağ, bahçe işlerinin de ev işi rollerin devamı gibi algılanması kadınların emeklerini değersizleşmesine neden olmaktadır. Bu durum üretim ve yeniden üretim içinde olan kadınlar için oldukça zorlayıcı ve yıpratıcı bir hale dönüştürmektedir.

Sanayileşmeyle birlikte değişen toplum yapılarından en çok etkilenen kesim kırsal alanlar olmaktadır. Teknolojiyle birlikte değişen üretim sistemleri, bir sürü değişikliği de beraberinde getirmekte idi. Maddi unsurların toplumdaki manevi unsurları etkilemediği düşüncesi mümkün olmadığı düşünülmektedir. Toplumdaki değişen teknolojik değişiklikler elbette toplumsal cinsiyet rollerinde değişiklik yaratmaktadır.

Araştırmamızın kilit noktasını oluşturan toplumsal değişme ve toplumsal cinsiyet rolleri farklılaşması düşüncesinden yola çıkılarak kırsal alanda yaşanan toplumsal değişimler sonucunda cinsiyet rollerindeki değişimleri ve bu değişimlerin etkileri analiz edilemeye çalışılmaktadır. Toplumsal cinsiyet algısının kırsaldaki kadının perspektifinden bakılması hedeflenmiştir. Kırsal alanda aktif ve yoğun emeği olan kadının toplumsal değişime uğramış kırsaldaki toplumsal cinsiyet algısı analiz edilerek betimlenmek çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet, Kırsal Alan, Toplumsal Değişme, Kadın

Abstract

Gender systematically constructs the control of individuals over their roles by taking them away. These roles both shape and perpetuate the norms and behaviors of the individual within the society. The individual who continues his/her life within the patriarchal society structure is placed in the necessary mechanisms for internalizing these roles. Of these mechanisms, the private space classified as intentional social space is referred to as the public space and the spaces separated according to sexual roles are referred to as the public space. Emphasizing that biological sex has an impact on the formation of these areas is nothing more than the perception of gender created by society. So much so that if women really had to cook in a private space because of their gender, men should not be among the best chefs in the world today.

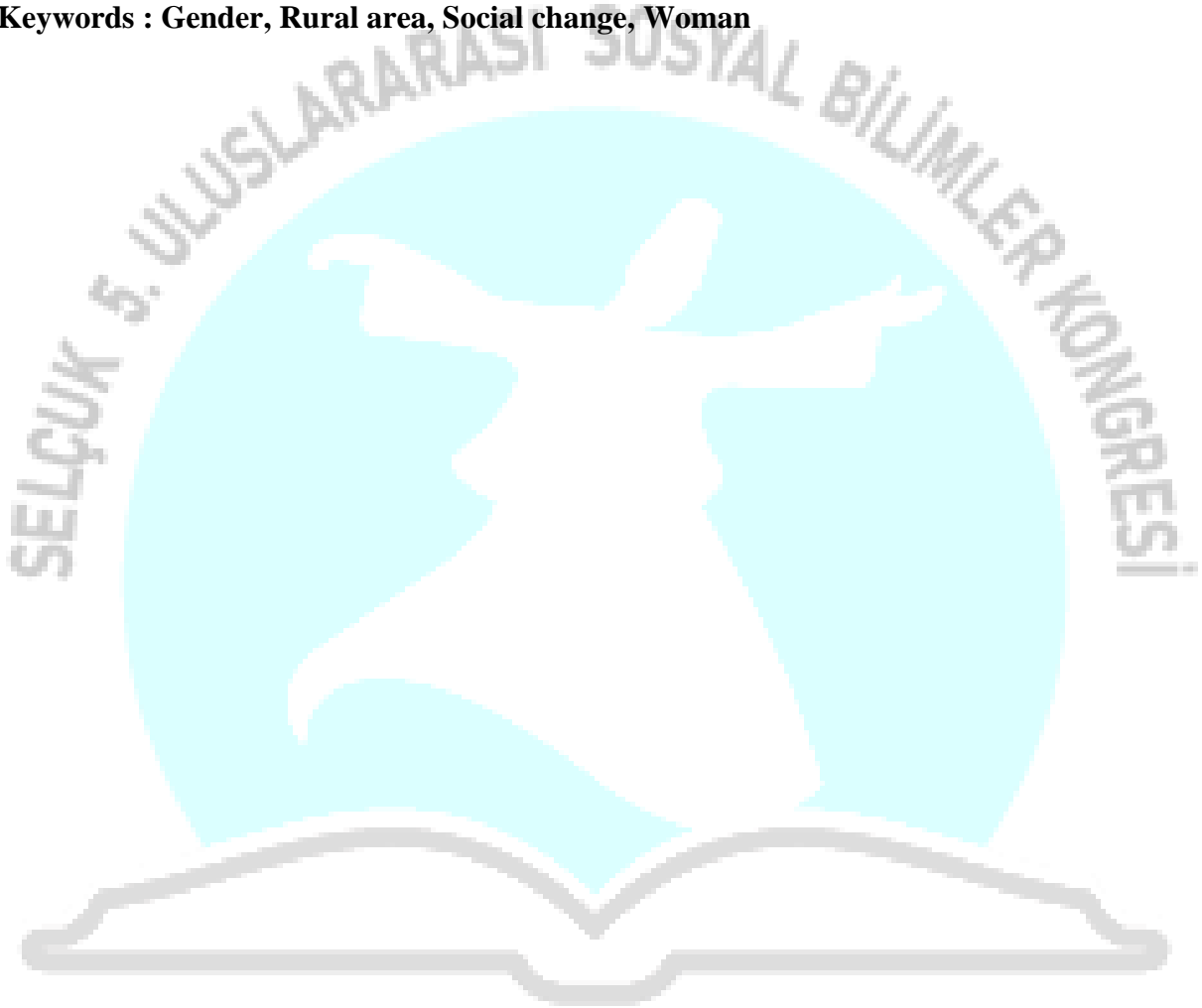
The perception of social roles requires that they be based on gender and that the sexes be located in separate social classes and positions. This is to emphasize that the woman's place should be one step behind the man, whether it includes social classes or positions. Because the idea that a man is stronger than a woman in all respects when it comes to gender emphasis puts a woman at a disadvantage in society.

The disadvantaged position of women in terms of gender roles appears in every structure of society. Especially in rural societies where the structure of patriarchal mentality and traditionalist roles predominate, this situation is deepening even more. Women are actively involved in both agricultural activities and domestic roles in areas where agricultural-based economic development is dominant in the structure of rural society. The fact that women's labor is not seen in rural societies where the labor burden is so great and the fields they perform on their own property, gardening and housework are perceived as continuation of roles causes women to devalue their labor. This turns it into a very challenging and exhausting situation for women who are in production and reproduction.

Rural areas are the most affected by the changing social structures with industrialization. Production systems that have changed with technology have brought about a lot of changes. It is considered that the idea that material elements do not affect the spiritual elements in society is not possible. Changing technological changes in society, of course, lead to changes in gender roles.

Based on the idea of social change and gender role differentiation, which is the key point of our research, we try to analyze the changes in gender roles and the effects of these changes as a result of social changes in rural areas. It is aimed to examine gender perception from the perspective of rural women. It is aimed to analyze and describe the gender perception of a woman with active and intensive labor in a rural area in a rural area that has undergone social changes.

Keywords : Gender, Rural area, Social change, Woman

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

PSIXİ İNKİŞAFIN BİOGENETİK VƏ SOSİOGENETİK AMİLLƏRİ

Baş müəllim Könül Məmmədova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Tezis

Açar sözlər: psixi inkişaf, irsilik, sosial mühit

Psixi inkişafın qanunauyğunluqlarının şərh edilməsində ortaya çıxan çətinliklər baxımından bu prosesdə müxtəlif yanaşmalar ortaya çıxmışdır. Bu yanaşmalarda irsiyyət və sosial mühit amili və onların hansının üstünlük təşkil etməsinə görə nəzəriyyələr formalaşmışdır.

Biogenetik nəzəriyyə nöqtəyi nəzərindən davranışın sosial formaları təkamül prosesində seçilən xüsusi genlərlə keçmişdir. Lakin həyatda da pedaqoji təcrübələr və müasir elm də qətiyyətlə sübut edir ki, uşaq hansı irqə və ya millətə mənsub olursa olsun o müvafiq şərtlər olduqda yüksək inkişaf səviyyəsinə nail ola bilər.

Fransız alim Velyarın ekspedisiyası Mərkəzi Amerika meşələrinin dərinliyində itib-batmış balaca qız tapdı, sonradan onu Mari İvonn adlandırdılar. O, ən geridə qalmış qəbilələrdən biri olan qvayakilə mənsub idi. Qızı Parisə gətirdilər, məktəbə qoydular. Nəticədə o ziyalı və mədəni qadına çevrildi.

Psixologiyada digər istiqamət sosiogenetik istiqamətdir. Onun mənbəyi orta əsrlərdə (tabularossa nəzəriyyəsinə görə) Con Lokk nəzəriyyəsinə gedib çıxır. Buna əsasən insan psixikası doğulan andan “ağ lövhə”dir, lakin xarici şərtlərin, tərbiyənin təsiri, ətraf mühitin təsiri altında bütün psixi keyfiyyətlər yaranır. Əslində nə biogenetik, nə də sosiogenetik konsepsiyaları uşağın inkişaf qanunauyğunluqlarını ayrı-ayrılıqda başa düşməyə imkan verən konsepsiya kimi qəbul etmək düzgün olmaz. Hazırda psixoloqlar arasında bu iki amilin konvergensiyası nəzəriyyəsi geniş yayılmışdır. Bu nəzəriyyəyə əsasən psixi inkişaf prosesi genetik və mühitin təsiri ilə təyin edilir.

Uşağın inkişafına təsir edən xarici amillər arasında vacib yerdə onu əhatə edən makromühit, fərdin inkişaf etdiyi ümumi situasiya, xüsusilə, onun həyatının sosial, iqtisadi, mədəni şərtləri durur. Məsələrdə (Belçikada, Hindistanda, Hollandiyada) heyvan yuvalarında tapılan uşaqların təsviri verilmişdir. Bu uşaqların davranışı heyvanların hərəkətlərini xatırladır. Onlar əla dırmanır, dörd əl-ayaq üzərində qaçır, heyvanlar kimi qidalanırlar və səslər çıxarırlar. Daha sonra onlar cəmiyyət arasına gətirilərək bəziləri hətta uzun müddətli məşğələlərdən sonra belə danışmağı öyrənə bilmirlər. Görünür mühit və irsiyyətin müəyyən mərhələdə görüşü vacibdir. Əks halda insan yalnız anadangəlmə proqramlaşdırmanın sərhəddindən kənara çıxa bilmir.

Şübhəsiz ki, insanın psixi inkişafının başa düşülməsində tarixilik prinsipi də əsas götürülür. Makrososial mühit insanın sosial inkişafına böyük təsir göstərir.

BIOGENETIC AND SOCIOGENETIC FACTORS OF MENTAL DEVELOPMENT

Keywords: mental development, heredity, social environment

Different approaches have emerged in this process in terms of the difficulties in interpreting the regularities of mental development. In these approaches, theories are formed according to the factor of heredity and social environment and which of them prevails.

From the point of view of biogenetic theory, social forms of behavior have passed through special genes selected in the process of evolution. However, in practice, pedagogical experience and modern science prove conclusively that a child, regardless of race or nationality, can achieve a high level of development under the right conditions.

The expedition of the French scientist Velar found a little girl who had disappeared in the depths of the forests of Central America, and was later named Marie Yvonne. He belonged to the Guayaquil, one of the most backward tribes. They brought her to Paris and put her in school. As a result, she became an intelligent and cultured woman.

Another direction in psychology is the sociogenetic direction. Its source goes back to the Middle Ages (according to Tabula-Rossa theory) to John Locke's theory. According to this, the human psyche is a "white board" from birth, but under the influence of external conditions, upbringing, the environment, all mental qualities appear. In fact, it would be wrong to accept either a biogenetic or sociogenetic concept as a concept that allows a child to understand the laws of development separately. At present, the theory of convergence of these two factors is widespread among psychologists. According to this theory, the process of mental development is determined by genetic and environmental influences.

Among the external factors influencing the development of the child are the macroenvironment surrounding him, the general situation in which the individual develops, especially the social, economic and cultural conditions of his life. The behavior of these children is reminiscent of the movements of animals. They climb well, run on all fours, feed like animals and make noises. Then they are brought into the community, and some do not even learn to speak, even after long training sessions. It seems important that the environment and heredity meet at a certain stage. Otherwise, man simply cannot go beyond the boundaries of innate programming.

Undoubtedly, the historical principle is also taken into account in understanding the mental development of man. Macrosocial environment has a great impact on human social development.

KRONİK HASTALIKLARDA VAROLUŞÇU PSİKOLOJİ VE PSİKOTERAPİ

Melis ERDENER

Çankırı Karatekin Üniversitesi

- 0000-0002-5860-5753

ÖZET

Kronik hastalıklar tüm dünyada giderek artmakta ve çeşitlenmektedir. Artan bu hastalıklar ölümlerin ve sakatlıkların meydana gelmesine sebep olmaktadır. Dünyadaki 57 milyon ölümden 41 milyonunun kronik hastalıklar nedeniyle olduğu bilinmektedir. TÜİK'in verilerine göre 2019 yılındaki ölümlerde dolaşım sistemi hastalıklarının birini sırada (%36,8), tümörlerin ikinci sırada (%18,4), solunum sistemi hastalıklarının ise üçüncü sırada (%12,9)'dır. Kronik hastalıklara solunum yolu hastalıkları, diyabet, sindirim sistemi hastalıkları, romatolojik hastalıklar, obezite, kronik ağrılar, kanser, kalp hastalıkları, bazı psikiyatrik hastalıklar örnek verilebilir. Kronik hastalıklar bireylerde sadece tıbbi değil psikososyal sorunlara da sebep olur. Kronik hastalığa sahip bireyler geleceğe yönelik belirsizlik, fiziksel görünümle ilgili kaygılar, alınan tedavinin işe yaraması ve iyileşme konusunda umutsuzluk, hastalığın tekrarlamasından korkma, bakıma muhtaç hale gelmekten korkma, ölüm korkusu, depresyon, benlik saygısında azalma, iştah değişiklikleri, cinsel sorunlar, akademik başarıda düşüş, işsizlik, aile içi rolleri yerine getirememesi gibi durumlar yaşayabilmektedirler. Kronik bir hastalık tanısı konulduğunda bireyler bu durumu korkutucu olarak algılayabilirler ve kendi ölümlülüklerinin farkına varırlar. Bu farkındalık bireylerin varoluşsal bir sorgulama içerisine girmelerine sebep olur. Bu sorgulamayla birey bu hastalığın hayatını nasıl etkileyeceğini, hayatın anlamını, değerlerini, rutinlerini, yaşam tarzını gözden geçirir. Hastalıkla birlikte bireyin var olan rutinleri önemini yitirdiği için birey bunları yeniden gözden geçirme ihtiyacı hisseder. Bireyin bu anlamlandırma sürecinde verdiği tepkiler hastalığa uyumunu ve baş etmesini etkiler. Bireyin ölümlülüğünün farkına varması ölüm kaygısı gibi birtakım kaygıları da beraberinde getirir. Bu kaygıların ve varoluşsal sorgulamanın bireyde yarattığı etki oldukça önemlidir. Varoluşçu psikolojinin ele aldığı ölüm, hayat, hayatın anlamı gibi kavramlar kronik hastalığa sahip bireylerin sorunları açısından değerlendirilmelidir. Bu nedenle bu derleme çalışmada kronik hastalıkların yol açtığı psikososyal sorunlar, kronik hastalıklarda varoluşçu psikolojinin önemi ve varoluşçu psikoterapinin nasıl kullanılabileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kronik hastalık, Kronik hastalığa sahip birey, Varoluşçu psikoloji, Varoluşçu psikoterapi

ABSTRACT

Chronic diseases are increasing and diversifying all over the world. Increasingly, these diseases cause death and disability. It is known that 41 million of the 57 million deaths in the world are due to chronic diseases. According to the data of TURKSTAT, circulatory system diseases ranked first (36.8%) in deaths in 2019, tumors ranked second (18.4%), and respiratory system diseases ranked third (12.9%). Examples of chronic diseases are respiratory tract diseases, diabetes, digestive system diseases, rheumatological diseases, obesity, chronic pain, cancer, heart diseases, and some psychiatric diseases. Chronic diseases cause not only medical but also psychosocial problems in individuals. Individuals with chronic diseases may experience situations such as; uncertain about the future, concerns about physical appearance, hopelessness about the effectiveness of the treatment and recovery, fear of recurrence of the disease, fear of being in need of care, fear of death, depression, decrease in self-esteem, changes in appetite, sexual problems, decrease in academic achievement, inability to fulfill their family roles. When a chronic disease is diagnosed, individuals may perceive this situation as frightening and become aware of their own mortality. This awareness causes individuals to enter into an existential questioning. With this questioning, the individual reviews how this disease will affect his life, the meaning of life, values, routines, and lifestyle. Since the existing routines of the individual lose their importance with the disease, the individual feels the need to reconsider them. The individual's reactions in this process of making sense affect his adaptation and coping with the disease. The awareness of the individual's mortality brings with it some anxieties such as death anxiety. The effect of these anxieties and existential questioning on the individual is very important. Concepts such as death, life and the meaning of life, which existential psychology deals with, should be evaluated in terms of the problems of individuals with chronic diseases. Therefore, in this review, psychosocial problems caused by chronic diseases, the importance of existential psychology in chronic diseases and how existential psychotherapy can be used will be discussed.

Keywords: Chronic illness, Individual with chronic illness, Existential psychology, Existential psychotherapy

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

AMARTYA SEN'İN YAPABİLİRLİK YAKLAŞIMI PERSPEKTİFİNDEN YAŞLI YOKSULLUĞU

Melis ERDENER

Çankırı Karatekin Üniversitesi

0000-0002-5860-5753

ÖZET

Yoksulluk, dünyadaki pek çok toplumda karşılaşılabilen, bireyleri psikolojik ve sosyal olarak da etkileyen toplumsal bir sorundur. Yoksulluk pek çok yoksunluğu da beraberinde getirmektedir. Yoksulluk sorunu elde edilen kazanç ve yapılan harcamalar gibi sadece maddi göstergelerle değerlendirilmemelidir, aynı zamanda bireylerin eğitim, sağlık gibi temel hizmetlere erişiminin, toplumdaki kaynaklardan ne ölçüde yararlanabildiklerinin de ele alınması gerekir. Bu nedenle yapabilirlik yaklaşımının yoksulluğa getirdiği bakış açısı önem kazanmaktadır. Yapabilirlik yaklaşımı Amartya Sen tarafından geliştirilmiş hümanist bir yaklaşımdır. Amartya Sen'e göre eşitsizlikler kaynakların yetersizliğinden değil işlevsizliğinden kaynaklanmaktadır, bu yaklaşımda kapasite ve kapasitenin artırılmasına vurgu vardır. Bireyler yoksulluk, eşitsizlik gibi durumlardan kaçınmamaktadırlar. Yapabilirlik yaklaşımı kapasite, kalkınma, insani gelişme, eşitlik gibi konulara vurgu yapar bu nedenle yoksulluğun değerlendirilmesi için de bir çerçeve sunar. Bu yaklaşıma göre yoksulluğun ortadan kaldırılabilmesi için bireylerin "yapabilirliklerinin" artırılması gerekir. Yapabilirlik bir şeyleri yapabilme kapasitesi ve özgürlüğüyle ilişkilidir. Engelli, kadın, çocuk, yaşlı, mülteci gibi çeşitli dezavantajları olan bireyler çoğunlukla yoksulluktan daha fazla etkilenmektedir. Yaşlı bireylerin yaşlılık sürecinde çoklu gerilemeler yaşamaları ve toplumun yaşlı bireylerden elini çekmesi nedeniyle yapabilirlikleri azalmaktadır. Bu nedenle yaşlı bireylerin refahının ve yaşam koşullarının değerlendirilmesi noktasında yapabilirlik yaklaşımı önemli bir yere sahiptir. TÜİK'in verilerine göre 2015 yılında 65 yaş ve üzeri nüfusun %8,2 olduğu, 2020 yılında ise bu oranın %9,5'e çıktığı bilinmektedir. Giderek artan yaşlı nüfus bakım ve sağlık hizmetlerine erişim, toplumsal kaynaklara erişim, istihdam, eğitim gibi pek çok alanda sorun yaşamaktadır. Engelli yaşlılar, kadın yaşlılar, mülteci yaşlılar gibi grupların ise bu sorunları daha fazla yaşadığı bilinmektedir. Yaşlılara yönelik hizmetlerin ve sosyal politikaların sınırlı olması bu sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle yaşlı yoksulluğu Amartya Sen'in yapabilirlik yaklaşımıyla yakından ilişkilidir. Bu doğrultuda bu çalışmada; yoksulluk, yaşlılık, yaşlı yoksulluğu ve Amartya Sen'in yapabilirlik yaklaşımı genel hatlarıyla ele alınacaktır. Yaşlı yoksulluğuna ilişkin yapılmış araştırmaların bulguları yapabilirlik yaklaşımı temelinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Yoksulluk, Yaşlı yoksulluğu, Yapabilirlik yaklaşımı

ABSTRACT

Poverty is a social problem that can be seen in many societies around the world and that also affects individuals psychologically and socially. Poverty brings with it many deprivations. The problem of poverty should not only be evaluated with financial indicators such as earnings and expenditures, but also the extent to which individuals' access to basic services such as education and health and how they can benefit from the resources in the society should also be addressed. For this reason, the perspective that the capability approach brings to poverty gains importance. The capability approach is a humanistic approach developed by Amartya Sen. According to Amartya Sen, inequalities are not due to the inadequacy of resources but to their dysfunction, and this approach emphasizes capacity and capacity building. Individuals cannot avoid situations such as poverty and inequality. The capability approach emphasizes issues such as capacity, development, human development, equality, and therefore provides a framework for the assessment of poverty. According to this approach, in order to eliminate poverty, the “capabilities” of individuals should be increased. Capability is related to the capacity and freedom to do something. Individuals with various disadvantages such as disabled, women, children, elderly and refugees are mostly more affected by poverty. The abilities of the elderly individuals decrease due to the multiple regressions in the old age process and the society's withdrawal from the elderly individuals. For this reason, the capability approach has an important place in evaluating the welfare and living conditions of elderly individuals. According to the data of TURKSTAT, it is known that the population aged 65 and over was 8.2% in 2015, and this rate increased to 9.5% in 2020. Increasingly, the elderly population is experiencing problems in many areas such as access to care and health services, access to social resources, employment and education. It is known that groups such as disabled elderly, female elderly and refugee elderly experience these problems more. The limited services and social policies for the elderly cause these problems. For this reason, elderly poverty is closely related to Amartya Sen's capability approach. Accordingly, in this study; poverty, old age, elderly poverty and Amartya Sen's capability approach will be discussed in general terms. The findings of the studies on elderly poverty will be evaluated on the basis of the capability approach.

Keywords: Old age, Poverty, Elderly poverty, Capability approach

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

ERGEN EBEVEYN ÇATIŞMASINDA SOSYAL MEDYA VE OYUN BAĞIMLILIKLARININ ROLLERİNİN İNCELENMESİ

Sevde Yılmaz¹

0000-0002-4252-5783

Mustafa Pamuk²

Selçuk Üniversitesi

- 0000-0001-8367-4382

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ergen ebeveyn çatışmasında sosyal medya ve oyun bağımlılığının rolünün incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini Eskişehir'in çeşitli liselerinde öğrenim gören 686 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada lise öğrencilerinin lise türü, cinsiyet ve sınıf düzeylerine ilişkin bilgiler alabilmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu", ergen-ebeveyn çatışmasını ölçmek amacıyla "Ergen-ebeveyn Çatışma Ölçeği" (Eryılmaz ve Mammadov, 2016), sosyal medya bağımlılığını ölçmek amacıyla "Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği" (Özgenel, Canpolat ve Ekşi, 2019) ve son olarak oyun bağımlılığını ölçmek amacıyla "Ergenler için Oyun Bağımlılığı Ölçeği" (Anlı ve Taş, 2018) ölçekleri kullanılmıştır.

Araştırmada ilişkisel modellerden yordayıcı korelasyonel araştırma deseni kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerde öncelikle normallik için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Ayrıca her bir ölçeğin bu çalışmada iç tutarlık katsayısı olan cronbach alpha değerleri hesaplanmıştır. Regresyon analizi için gerekli olan çoklu bağlantı sorununun olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmada tüm değişkenler arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir. Son olarak ise araştırmada, ergen ebeveyn çatışmasında sosyal medya bağımlılığı ile oyun bağımlılığının rollerini incelemek için aşamalı regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, hem sosyal medya bağımlılığının hem de oyun bağımlılığının ergen ebeveyn çatışmasıyla pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkili oldukları bulunmuştur. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre, sosyal medya ve oyun bağımlılıklarının ergen ebeveyn çatışmasını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadıkları bulunmuştur. Elde edilen bulgular ve sonuçları ilgili alanyazın ışığında tartışılmış ve gelecek çalışmalara dair öneriler sunulmuştur.

¹ Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri ABD, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık BD, Lisansüstü Öğrencisi

² Dr. Öğr. Üyesi Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD,

Anahtar Kelimeler: Ergen ebeveyn çatışması, sosyal medya bağımlılığı, oyun bağımlılığı

KAYNAKÇA

- Anlı, G. ve Taş, İ. (2018). Ergenler için oyun bağımlılığı ölçeği kısa formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Study*, 13(11), 189-203. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1337>.
- Eryılmaz, A., & Mammadov, M. (2016). Ergen-ebeveyn çatışma ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 23(3), 201-210.
- Özgenel, M., Canpolat, Ö. & Ekşi, H. (2019). Ergenler için sosyal medya bağımlılığı ölçeği (ESMBÖ):Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6(3), 631 - 664. <https://doi.org/10.15805/addicta.2019.6.3.0086>.

INVESTIGATION OF THE ROLES OF SOCIAL MEDIA AND GAME ADDICTIONS IN ADOLESCENT PARENT CONFLICT

Abstract

The aim of this research is to examine the role of social media and game addiction in adolescent parent conflict. The sample of the study consists of 686 high school students from various high schools in Eskişehir. In the research, "Personal Information Form" was used to obtain information about high school students' high school type, gender and grade levels. Furthermore, "Adolescent-Parent Conflict Scale" (Eryılmaz & Mammadov, 2016), "Social Media Addiction Scale for Adolescents" (Özgenel, Canpolat, & Ekşi, 2019) and "Game Addiction Scale for Adolescents" (Anlı & Taş, 2018) were used.

The predictive correlational research design, one of the relational models, was used in the study. SPSS program was used in the analysis of the data. In the obtained data, firstly, the values of kurtosis and skewness were examined for normality. In addition, Cronbach's alpha values, which are the internal consistency coefficients, were calculated for each scale in this study. It has been examined whether there is a multicollinearity problem required for regression analysis. In the study, correlation values between all variables were examined. Finally, stepwise regression analysis was conducted to examine the roles of social media addiction and gaming addiction in adolescent parent conflict.

According to the results of the research, it was found that both social media addiction and game addiction were positively and statistically significantly related to adolescent parent conflict. According to the results of the regression analysis, it was found that social media and game addictions predicted adolescent parent conflict at a statistically significant level. The

findings and results were discussed in the light of the relevant literature and suggestions were made for future studies.

Keywords: Adolescent parent conflict, social media addiction, game addiction

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

**PERSONAL FACTORS AND CAREER ADAPTABILITY IN A CALL CENTRE
WORK ENVIRONMENT: THE MEDIATING EFFECTS OF PROFESSIONAL
EFFICACY**

Nisha Harry

University of South Africa, Pretoria, South Afrika

Abstract:

The study discussed in this article sought to assess whether a sense of professional efficacy mediates the relationship between personal factors and career adaptability. A quantitative cross-sectional survey approach was followed. A non-probability sample of (N = 409) of which predominantly early career and permanently employed black females in call centres in Africa participated in this study. In order to assess personal factors, the participants completed sense of meaningfulness and emotional intelligence measures. Measures of professional efficacy and career adaptability were also completed. The results of the mediational analysis revealed that professional efficacy significantly mediates the meaningfulness (sense of coherence) and career adaptability relationship, but not the emotional intelligence-career adaptability relationship. Call centre agents with professional efficacy are likely to be more work engaged as a result of their sense of meaningfulness and emotional intelligence.

Keywords: Call centre, professional efficacy, career adaptability, emotional intelligence.

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

ÜÇÜNCÜ KİŞİ YARARINA SÖZLEŞMELERİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE BENZER SÖZLEŞMELERDEN FARKI

Müjgan Elif Kaplan

Ankara Üniversitesi

– 0000-0002-8110-8907

ÖZET

Borç ilişkisi içeren ve taraflarını alacaklı ile borçlunun oluşturduğu bir Borçlar Hukuku sözleşmesinde kural olarak borçlunun alacaklıya karşı ifada bulunması söz konusu olmaktadır. Bu durum Türk Borçlar Hukukuna hâkim olan ilkelerden biri olan “borcun nisbiliği ilkesi” ile izah edilmektedir. Ancak üçüncü kişi yararına sözleşme, bu ilkenin bir istisnasını oluşturmaktadır. Üçüncü kişi yararına sözleşme ile sözleşmenin tarafları olan alacaklı ve borçlu, borçlunun edimini alacaklıya değil sözleşme dışındaki üçüncü bir kişiye ifada bulunmasını kararlaştırmaktadır. Üçüncü kişi yararına sözleşmenin, üçüncü kişiye tanınan hak ve yetkiler yönünden “tam üçüncü kişi yararına sözleşme” ve “eksik üçüncü kişi yararına sözleşme” şeklinde çeşitleri bulunmaktadır. Buna göre tam üçüncü kişi yararına sözleşmede söz konusu üçüncü kişi sözleşmeye taraf değilken bu sözleşme ile üçüncü kişinin sözleşmeye konu olan alacağı talep etmesi mümkün kılınmaktadır. Ancak eksik üçüncü kişi yararına sözleşmede üçüncü kişinin alacağı talep etmesi mümkün değildir. Sözü edilen üçüncü kişi yararına sözleşme türlerinde üçüncü kişi yararına olan edimin hukuka ve ahlaka uygun bir şekilde kararlaştırılmış olması, sözleşmelerin geçerli olarak hüküm ve sonuç doğurabilmesi için gereklidir. Bu çalışma ile üçüncü kişi yararına sözleşme konusu değerlendirilmekte ve konuya ilişkin örnekler ile yargı kararları incelenmektedir. Çalışmada öncelikle üçüncü kişi yararına sözleşme kavramı ile sözleşmenin tarafları ve özellikleri açıklanmaya çalışılacak, ardından üçüncü kişi yararına sözleşme türlerine değinilecektir. Daha sonra üçüncü kişi yararına sözleşmenin benzer sözleşmelerden farkını açıklayabilmek için bazı kavramların üzerinde durulacak, buna göre de üçüncü kişi yararına sözleşme ile benzer sözleşmelerin farkları izah edilecektir. Son olarak da üçüncü kişi yararına sözleşmenin hüküm ve sonuçlarını açıklayabilmek adına sözleşmenin geçerliliği üzerinde durulacak ve bu sözleşmenin sona ermesi durumunda doğacak sonuçlara değinilecektir.

Anahtar Kelimeler : Borç ilişkisi, Borcun nisbiliği ilkesi, Üçüncü kişi yararına sözleşme.

YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ**Müjgan Elif Kaplan**

Ankara Üniversitesi

– 0000-0002-8110-8907

ÖZET

Milletlerarası tahkim hususunda özellikle Türk hukukunda son dönemde gözlemlenebilen gelişmeler, tahkime konu milletlerarası ticari ilişkilerin de günden güne gelişip hız kazanması sebebine bağlanabilmektedir. Söz konusu ilişkilerle orantılı olarak tahkim kurumu da değişmek ve gelişmek ihtiyacındadır. Bu sebeple hukuk sistemi içindeki yeri de zamanla değişimlere muhtaçtır. Bu değişim ihtiyacının sonuçlarını Türk hukuk sisteminde de gözlemlemek mümkündür. Konuya ilişkin olarak yapılan ilk düzenleme 1983 yılında 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun ile olmuştur. Adı geçen Kanunun ilga edilmesinin ardından yürürlüğe giren 2007 tarihli 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun ve tahkim konusunda düzenlemeler barındıran 2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu, Türk hukukunda bu husustaki başlıca gelişmelerdendir. Bunun yanı sıra uluslararası hukukta da konuya ilişkin düzenlemeler mevcuttur. Türkiye'nin de tarafı olduğu Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında 10 Haziran 1958 tarihli New York Konvansiyonu konuya ilişkin en ayrıntılı düzenlemeleri barındırmaktadır. Bu düzenlemelerin uygulanması sürecinde karşılaşılan uyuşmazlıkların çözümü hususu da konunun gelişimi için büyük önem arz etmektedir. Yargıtay, yabancılık unsuru barındıran hakem kararlarının Türkiye'de icrasına ilişkin tanıma ve tenfiz konulu kararları ile bu gelişmelere katkıda bulunmuştur. Tüm bu gelişim süreci içerisinde yabancı hakem kararlarının Türkiye'de uygulanabilmesi için sabit kalan ve daima aranan tek koşul, kararların tanınması ve tenfiz edilmesi koşuludur. Bir hakem kararının tanıma ve tenfize konu olabilmesi için de olmazsa olmaz bir unsur barındırması gerekmektedir. Bu unsur ise yabancılık unsurudur. Buna göre yabancılığı sabit kılınmış bir hakem kararı, Türk Hukuku içerisinde tanıma ve tenfiz aracılığıyla uygulama bulabilecektir. Çalışmamızda konuya ilişkin olan temel hukuki düzenlemeler dikkate alınarak yabancılık unsuru barındıran hakem kararları, tanıma ve tenfiz açısından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler : Hakem kararları, Tanıma, Tenfiz, Yabancılık unsuru.

MURİS MUVAZAASINA DAYALI TAPU İPTAL VE TESCİL DAVALARINDA İSPAT

Sena VİDİNLİOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

, ORCID: 0000-0002-1512-7683

ÖZET

Muris muvazaası, mirasçılardan mal kaçırma gayesinde olan miras bırakanın gerçek iradesi bağışlama sözleşmesi yapmak olduğu halde görünüşte satış veya ölünceye kadar bakma sözleşmesi ile malvarlığının tamamını veya bir kısmını devretmesi durumudur.

Medeni kanun uyarınca hakkın varlığını iddia eden taraf dayandırdığı olgunun varlığını ispatla yükümlüdür. Bu nedenle muvazaa iddiasına dayalı davalarda muvazaa iddiasını ispat yükü davacı taraf üzerindedir. Davacının davasını hangi delillerle ispatlamakla yükümlü olduğu hususu önem arz etmektedir. Muvazaa iddiası, muvazaalı işlemin taraflarınca ileri sürülmüşse tarafların açılan davada iddialarını ispatlamaları için kesin deliller sunmaları gerekmektedir. Muvazaa iddiası, muvazaalı işlemin taraflarınca değil de bir üçüncü kişi tarafından ileri sürülmüşse üçüncü kişinin açılan davada iddialarını ispatlamak için kesin delil sunması şart olmayıp her türlü delil kullanması mümkündür.

Muris muvazaasına dayalı olarak açılan tapu iptal ve tescil davalarında davayı açan mirasçının muvazaa iddiasını hangi tür delille ispatlayabileceği hususu ihtilaflıdır. Yerleşik Yargıtay içtihatlarında muris muvazaasına dayalı tapu iptal ve tescil davalarında davacının muvazaa iddiasını ispatlamak için her türlü delil kullanabileceği vurgulanmaktadır. Doktrinde ise davayı açan mirasçının muvazaa iddiasını yalnızca kesin delillerle ispatlayabileceğini savunan yazarlar bulunmaktadır.

İspat hususunda görüş farklılıklarının oluşmasının temel nedeni davayı açan mirasçının davadaki sıfatıdır. Uygulamada sıklıkla rastlanan muris muvazaasına dayalı tapu iptal ve tescil davalarında davayı açan mirasçının sıfatı doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararları ışında incelenmesi özellikle açılan davanın ispatı açısından büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle çalışmamız muris muvazaasına dayalı tapu iptal ve tescil davasını açan mirasçının davayı hangi sıfatla açtığı ve dolayısıyla davayı hangi delillerle ispatlayabileceği hususu üzerinedir.

Anahtar Kelimeler : muris muvazaası, tapu iptal ve tescil davası, ispat yükü.

PROOF IN CASES OF CANCELLATION AND REGISTRATION BASED ON MURIS FILE

ABSTRACT

Inheritance collusion is the case of transferring all or a part of his assets, apparently with a contract of sale or maintenance until death, although the real will of the legator, who aims to smuggle goods from his heirs, is to make a donation contract.

Therefore, the burden of proving the alleged collusion is on the claimant in cases based on collusion. It is important that the plaintiff is obliged to prove his case with what evidence. If the alleged collusion has been put forward by the parties of the collusive transaction, the parties are required to present conclusive evidence in order to prove their claims in the lawsuit filed. If the allegation of collusion is put forward by a third party, not by the parties of the collusive transaction, it is not necessary for the third party to provide definitive evidence to prove their claims in the lawsuit filed, but it is possible to use all kinds of evidence. The situation is different in the case of the muris collusion.

It is controversial with what kind of evidence the heir who filed the lawsuit can prove the collusion claim in title deed cancellation and registration cases filed based on the decedent's collusion.

The main reason for the differences of opinion on the issue of proof is the title of the heir who filed the lawsuit in the lawsuit. In the title deed cancellation and registration cases based on the deed's collusion, which is frequently encountered in practice, the examination of the title of the heir who filed the case in the light of the views in the doctrine and the decisions of the Court of Cassation is of great importance especially in terms of the proof of the lawsuit filed. For this reason, our study is mostly about examining the issue of the title of the heir, who filed the title deed cancellation and registration case based on the muris collusion, and thus, with what evidence he can prove the case.

Keywords : muris collusion, title deed cancellation and registration case, burden of proof

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

TÜZEL KİŞİLERİN ŞAHSA SIKI SIKIYA BAĞLI HAKLARI KULLANMA EHLİYETLERİ

Kübra ÖZTEKİN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ali Fuat Başgil Hukuk Fakültesi Tezli Yüksek Lisans

– ORCID ID: 0000-0001-7198-9694

ÖZET

Şahsa sıkı sıkıya bağlı haklar, kişilerin sırf kişi olmaları nedeniyle sahip oldukları, kişilik ile sıkı bir bağ içinde bulunan, kural olarak temsile icazet vermeyen, ölümlerle sona eren, miras yolu ile intikal etmeyen, haczedilemeyen ve rehnedilemeyen haklardır.

Hukukumuzda şahsa sıkı sıkıya bağlı haklara ilişkin tek yasal düzenleme, Türk Medeni Kanunu'nun 16. hükmünün ilk fıkrası olup, ilgili hükümde yalnızca sınırlı ehliyetsizlerin bu hakkı kullanmada yasal temsilcilerinin iznine bağlı olmadıkları düzenlenmiş, hakkın herhangi bir tanımı yapılmadığı gibi, kapsamına ilişkin bir belirlemeye de gidilmemiştir.

Hukuk düzeninde, tıpkı gerçek kişiler gibi haklara ve borçlara ehil olma iktidarı tanınmış bulunan, hak süjesi niteliğini haiz şahıs ve mal toplulukları bulunmaktadır. Bu şahıs ve mal topluluklarına tüzel kişiler adı verilmektedir.

Tüzel kişilerin yaradılış gereği insana özgü nitelikte bulunanlar dışındaki tüm hak ve borçlara ehil olduklarını düzenleyen TMK 48. madde hükmündeki olağan sınırlama dışında, hak ve fiil ehliyetlerine getirilmesi gereken başka sınırlamalar bulunup bulunmadığı doktrinde tartışmalıdır. Bu tartışmalar ışığında tüzel kişilerin şahsa sıkı sıkıya bağlı haklar hususundaki hak ve fiil ehliyetlerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olan, TMK madde 25/III fıkrasında düzenlenen manevi tazminat davası, tüzel kişiler için ayrı bir özellik taşımaktadır. Zira manevi tazminat talebi, kişinin iç dünyasındaki elem, ızdırap ve çöküş gibi duyguların tazmini amacıyla istendiğinden, tüzel kişilerin şahıs ve mal toplulukları olması dolayısıyla mahiyetleri gereği bu neviden zararlara uğramayacakları iddiası, tüzel kişilerin manevi tazminat davası açıp açamayacakları tartışmalarına sebebiyet vermektedir.

İfade edilen konular doğrultusunda, bu çalışmada öncelikle şahsa sıkı sıkıya bağlı hak kavramı açıklanmış, kullanım esasları tespit edilmiş, tüzel kişilerin bu haklar noktasındaki hak ve fiil ehliyetleri belirlenmeye çalışılmış, bu haklardan tüzel kişiler için özellik arz eden manevi tazminatın tüzel kişiler tarafından kullanımı üzerinde durulmuş ve son olarak iradelerini organları vasıtasıyla açıklayan tüzel kişilerin, şahsa sıkı sıkıya bağlı hakları da organları kanalıyla kullanmalarının temsil kurumuyla ilişkili olup olmadığı noktası netleştirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler : tüzel kişi, şahsa sıkı sıkıya bağlı hak, temsil, hak ehliyeti, Türk Medeni Kanunu.

LEGAL ENTITIY'S LICENSE TO USE THE RIGHTS THAT ARE STRICTLY RELATED TO INDIVIDUALS

ABSTRACT

Rights that are strictly personal are the rights that people have just because they are individuals, are in close connection with the personality, do not allow representation as a rule, end with death, are not inherited, cannot be seized or pledged.

In our law, the only legal regulation regarding the rights that are strictly dependent on the individual is the first paragraph of the 16th provision of the Turkish Civil Code. not gone.

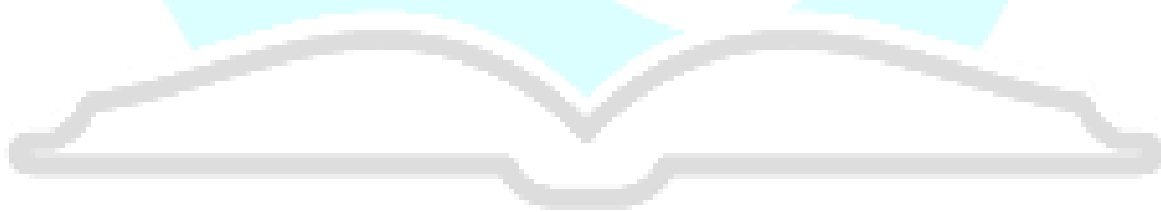
In the legal order, there are individuals and property groups that are entitled to be entitled to rights and obligations, just like real persons. These individuals and groups of goods are called legal entities.

Apart from the usual limitation in the provision of Article 48 of the TMK, which regulates that legal persons are entitled to all rights and obligations other than those that are inherently human by nature, it is debatable in the doctrine whether there are any other restrictions that should be imposed on their right and capacity to act. In the light of these discussions, it is important to determine the rights and actions of legal persons regarding the rights that are closely tied to the individual.

The non-pecuniary damage lawsuit, which is one of the rights strictly related to the individual and regulated in the Article 25/III of the TMK, has a special feature for legal persons. Because the claim for moral compensation is requested for the purpose of compensating the feelings such as pain, suffering and collapse in the inner world of the person, the claim that legal persons will not suffer such damages due to their nature as individuals and groups of goods, gives rise to debates on whether legal persons can file a lawsuit for non-pecuniary damage.

In line with the issues mentioned, in this study, first of all, the concept of right that is strictly bound to the individual is explained, the principles of use are determined, the rights and capacity of action of legal persons in these rights are tried to be determined, the use of non-pecuniary compensation, which is characteristic for legal persons, by legal persons is emphasized and Finally, it has been tried to clarify whether the legal persons, who express their will through their organs, use the rights that are closely tied to the individual through their organs or not, whether it is related to the institution of representation.

Keywords: legal entity, strict personal right, representation, capacity to have rights, Turkish Civil Code.

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

İSİMSİZ SÖZLEŞMELERİN SINIFLANDIRILMASI

Feyzanur SOYLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ali Fuat Başgil Hukuk Fakültesi
Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans
– OCRİD: 0000-0002-8447-8698

ÖZET

Türk Borçlar Kanunu'nun birinci maddesinde ifade edildiği üzere, tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanları ile oluşan hukuki işleme sözleşme adı verilmektedir. Sözleşmeler birden çok kritere göre sınıflandırılabilen olup kanunda düzenlenip düzenlenmemiş olmalarına göre iki sınıfa ayrılabilirler. En genel tanımıyla eğer bir sözleşme kanunlarda yeterince ayrıntılı olarak düzenlenmişse bu sözleşmeye isimli sözleşme adı verilirken, kanunlarda hiç veyahut yeterince ayrıntılı olarak düzenlenmemiş sözleşmelere isimsiz sözleşme adı verilmektedir.

Türk borçlar hukukumuzun temelinde irade özgürlüğü prensibi geçerlidir. Bunun bir yansıması Türk Borçlar Kanunu'nun 26. Maddesinde düzenlenen sözleşme özgürlüğüdür. Sözleşme özgürlüğü ilkesi gereğince taraflar kanunlarda yer alan sözleşme çeşitlerinden birini kullanabilecekleri gibi, bu sözleşmelerin çeşitli unsurlarını kullanarak yeni bir sözleşme meydana getirebilir veya kanunlarda hiç yer almayan unsurlarla yeni bir sözleşme türü de meydana getirebilirler. İşte kanunlarda hiç düzenlenmemiş veya yeteri kadar ayrıntılı düzenlenmemiş olan isimsiz sözleşmeler varlıklarını sözleşme özgürlüğü ilkesine dayandırmaktadırlar.

İsimsiz sözleşmelerin sınıflandırılması noktasında doktrinde farklı görüşler mevcut olsa da genel olarak isimsiz sözleşmeleri üçe ayırarak incelemek mümkündür. Bunlar: Karma Sözleşmeler, Kendine Özgü (Sui Generis) Sözleşmeler ve Bileşik Sözleşmeler. Bu sınıflandırma içinde bileşik Sözleşmeleri doktrinde isimsiz sözleşme olarak kabul etmeyen yazarlar da mevcuttur. Ayrıca karma sözleşmeler de kendi içlerinde bire bir edimli (çift tipli) karma sözleşmeler, kombine (ikiz – bire çok edimli) karma sözleşmeler, eklemli karma sözleşmeler ve çeşitli tiplere ait unsurların birbirine karıştığı sözleşmeler olarak dört sınıfta ele alınabilirler.

İsimsiz sözleşmelerin sınıflandırılması hususu hangi sözleşmelerin isimsiz sözleşme sayılacağı, bunların isimsiz sözleşmelerin eşitlerinden hangisine dahil olacağı ve akabinde bu sözleşmelere uygulanacak hükümlerin tespiti açısından önem arz etmektedir. Çalışmamız da isimsiz sözleşmelerin sınıflandırılması yapılması ve doktrindeki fikir ayrılıklarının ortaya konulması üzerinedir.

Anahtar Kelimeler: Sözleşme Özgürlüğü, Sözleşme, İsimsiz Sözleşme, Karma Sözleşme, Kendine Özgü (Sui Generis) Sözleşme, Bileşik Sözleşme.

CLASSIFICATION OF NAMELESS CONTRACTS

ABSTRACT

As stated in the first article of the Turkish Code of Obligations, the legal transaction formed by the mutual and appropriate declarations of will of the parties is called a contract. Contracts can be classified according to more than one criterion, and they can be divided into two classes according to whether they are regulated by law or not. In the most general definition, if a contract is regulated in the law in sufficient detail, this contract is called a named contract, while contracts that are not regulated at all or in sufficient detail in the laws are called nameless contracts.

The principle of freedom of will is the basis of our Turkish law of obligations. A reflection of this is the freedom of contract regulated in Article 26 of the Turkish Code of Obligations. In accordance with the principle of freedom of contract, the parties may use one of the contract types included in the laws, or they may create a new contract by using various elements of these contracts, or they may create a new contract type with elements that are not included in the laws. Nameless contracts, which have never been regulated in law or are not regulated in sufficient detail, base their existence on the principle of freedom of contract.

Although there are different opinions in the doctrine about the classification of nameless contracts, it is possible to examine the nameless contracts in general by dividing them into three. These are: Mixed Contracts, Sui Generis Contracts, and Compound Contracts. Within this classification, there are also authors who do not accept compound Contracts as nameless contracts in the doctrine. In addition, mixed contracts can be considered in four classes as one-to-one (double-type) mixed contracts, combined (twin - one-to-one-to-many) mixed contracts, jointed mixed contracts, and contracts where elements of various types are mixed together.

Classification of nameless contracts is important in terms of determining which contracts will be considered as nameless contracts, which of the equivalents of nameless contracts will be included and subsequently the provisions to be applied to these contracts. Our study is on the classification of nameless contracts and revealing the differences of opinion in the doctrine.

Keywords: Freedom of Contract, Contract, nameless Contract, Mixed Contract, Sui Generis Contract, Compound Contract.

A SUSTAINABLE DESIGN THAT ENHANCE THE QUALITY OF LIFE AND HUMAN BEHAVIOR'S

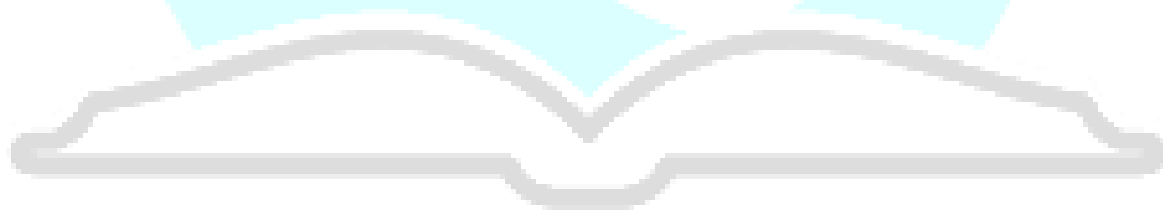
Rania Rushdy Moussa

lecturer at British University in Egypt, Cairo, Egypt

Abstract:

Public parks are placed high on the research agenda, with many studies addressing their social, economic and environment influences in different countries around the world. They have been recognized as contributors to the physical quality of urban environments. Recently, a broader view of public parks has emerged. This view goes well beyond the traditional value of parks as places for more recreation and visual delight, to depict them as valuable contributors to broader strategic objectives, such as property values, place attractiveness, job opportunities, social belonging, public health, tourist development, and improving the overall quality of life. This research examines the role of public parks in enhancing the quality of human life in Egyptian environment. It measures 'quality of life' in terms of 'human needs' and 'well-being'. This should open ways for policymakers, practitioners, researchers and the public to realize the potentials of public parks towards improving the quality of life.

Keywords: Elements of Parks, Human Needs, Quality of Life (QOL), Subjective Well-Being.

KONYA
11 - 12 ARALIK 2021

MOBİL SAĞLIK UYGULAMALARININ TOPLUM TARAFINDAN KULLANIMI

Hasan Fehmi DEMİRCİ¹

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

– 0000-0001-5223-8318

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı Samsun ilinde ikamet eden öğrencilerin mobil sağlık uygulamalarını kullanım farkındalıkları ile mobil sağlık uygulamalarının güvenliğine yönelik algılarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu araştırmada nicel araştırma deseni ve kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış olup, araştırma Samsun ilinde ikamet eden yükseköğrenim öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya toplam 201 öğrenci dâhil olmuştur. Araştırmada, araştırmacı tarafından ilgili literatür taranarak oluşturulan Mobil Sağlık Kullanımı Anket Formu kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %64,7'si kadın, %35,3'ü erkek; %37,8'i evli %62,2'si bekadır. Katılımcıların gelir durumuna bakıldığında %45'ü 0-2500 TL gelire, %21,6'u 2501-5000 TL gelire, %32,8'i 5001 TL ve üzeri gelire sahiptir. Katılımcıların %85,6'sı Sağlık Bakanlığı Mobil Uygulamaları'nı kullanmaktadır. Katılımcıların %53,7'si mobil uygulamalarını randevu almak için kullanmaktadır. Katılımcıların büyük bir kısmı mobil sağlık uygulamalarını faydalı, kolay ve güvenli bulmaktadır. Katılımcıların %22,4'ü mobil sağlık uygulamalarının mahremiyeti tehdit ettiğini ifade etmekte; %92'si mobil sağlık uygulamalarında yer alan sağlık kayıtlarının doğru olduğunu düşünmektedir.

Sonuç: Bu çalışmada katılımcıların mobil sağlık uygulamalarını kullanım algıları ile mobil sağlık uygulamalarına yönelik güvenlik algıları yüksek düzeyde çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mobil sağlık, kullanım, güvenlik, mahremiyet

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

İSKELETLERİN KİMLİKLENDİRİLMESİNDE OSTEOPATOLOJİLERİN ROLÜ

Havva Ahsen ŞİMŞEK

Ankara Üniversitesi

- 0000-0002-8050-6911

ÖZET

Giriş: Antropologlar, felaket kurbanlarını kimliklendirirken cinsiyet, yaş, boy, soy bilgilerine ulaşabilmek ve bireyin yaşamının sona erme zamanını yorumlayabilmek için birtakım belirteçlere ihtiyaç duyarlar. Kemik patolojileri de bu hedefler doğrultusunda başvurulmuş yardımcı belirteçlerden biridir. Kimliklendirmede yol gösterici olan kemik patolojileri osteoporoz, paget, riket, osteoartrit, legg calve perthes ve ankilozan spondilittir.

Materyal – Metot: Bu çalışmada Ankara Üniversitesi antropoloji laboratuvarından temin edilen, Milas-Belentepe Doğu Roma Bizans insanlarına ait karışık iskelet serileri üzerindeki kemik patolojileri incelenmiş; kemik patolojilerinin cinsiyetler arası farklılıklar, yaygın görüldükleri yaş grupları değerlendirilerek kimliklendirmede izlenilebilecek yol belirlenmiştir.

Bulgular: Osteopatolojilerin görülme insidansı cinsiyet, yaş ve etnik köken etmenlerinden etkilenmektedir. Paget, ankilozan spondilit, legg calve perthes, ve kemik tümörleri erkeklerde, osteoporoz, osteopeni ve osteonekroz patolojileri kadınlarda yaygın görülmektedir. Ankilozan spondilit genç erişkinlerde, osteoporoz, osteonekroz, osteoartrit ve paget patolojileri orta ve geç erişkinlerde gözlenmektedir. Legg calve perthes ve riket yalnızca çocuk kemikleri üzerinde görüldüklerinden karmaşık ya da parçalı iskelet serilerinde yaş aralığı bilgisine direkt erişim sağlamaktadır. Aynı zamanda kemik patolojileri bazı etnik gruplar arasında diğerlerine kıyasla yaygın görülmektedir. Örneğin Afro Amerikanlarda beyaz Americanlara oranla riket tutulumu ile sık karşılaşılmaktadır. Bunun aksine paget, legg calve perthes ve ankilozan spondilit patolojilerine Afrika’da rastlanma düzeyi düşüktür.

Sonuç: Felaket kurbanlarının kimliklendirilmesinde osteopatolojiler tek başına değerlendirildiklerinde hataya neden olabileceklerinden ilk etapta başvurulmuş bir belirteç değildir. Ancak görsel yöntem ile cinsiyetin belirlenmesinde temel bölgeler olan pelvis ve kranyumun bulunmadığı, parçalı kemiklerde, karışık iskelet serilerinde, diğer kemiklerden kimliklendirme yapılamadığı durumlarda, DNA analizinin ekonomik olarak külfetli görüldüğü durumlarda osteopatolojiler yardımcı birer belirteç olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Antropoloji, Kimliklendirme, Osteopatoloji, Paleopatoloji

Abstract

Introduction: Anthropologists need some markers in order to access gender, age, height, genealogy information and to interpret the time of the end of an individual's life when identifying victims of disasters. Bone pathologies are one of the auxiliary markers used in line with these goals. Bone pathologies that guide identification are osteoporosis, paget, rickets, osteoarthritis, legg calve perthes and ankylosing spondylitis.

Material – Methods: In this study, bone pathologies on the skeletons of Milas-Belentepe people obtained from Ankara University Anthropology laboratory were examined; the path to be followed in identification was determined by evaluating the sex differences of bone pathologies and the age groups in which they are common.

Results: The incidence of osteopathologies is affected by gender, age and ethnicity. paget's, ankylosing spondylitis, legg calve perthes and bone tumors are common in men, while osteoporosis, osteopenia and osteonecrosis pathologies are common in women. Ankylosing spondylitis occurs in young adults. Osteoporosis, osteonecrosis, osteoarthritis, and paget's pathologies are common in middle and late adults. Legg calve perthes and ricket are only seen on children, therefore gives direct age information in complex skeletal series. At the same time, bone pathologies are common among some ethnic groups compared to others. For example, rickets involvement is more common in African Americans than in white Americans. on the contrary, the incidence of Paget, legg calve perthes and ankylosing spondylitis pathologies is low in Africa.

Conclusion: Osteopathologies are not a first marker for the identification of disaster victims, as they may cause errors when evaluated alone. However, osteopathologies can be used as an supporting in skeletal series in which the without pelvis and cranium, which are regions that enable sex determination by visual method, in cases where identification cannot be made from other bones, in cases where DNA analysis cannot be performed.

Keywords: Anthropology, Identification, Osteopathology, Paleopathology

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

خير الدين شمسي باشا وكتابه معجم الأمثال العربية

د. رمضان سومنز / Dr. Öğr. Üyesi Ramazan SÖNMEZ

KTO Karatay Üniversitesi

ORCID:0000-0001-9406-888X

المخلص

الأمثال مادة من أغنى مواد اللغة، وأكثرها طرافة وتداولاً وشرفاً، حيث إنَّ المرء يستطيع من خلال المثل التعبير عن معانٍ كثيرة وواسعة بعبارات موجزة قصيرة، تعطي مدلولات أوسع مما تعطيه الجمل الإنشائية الأخرى، وكان للأمثال الأثر الأكبر في حياة العرب وأحوالهم من سائر الأمم.

موضوع البحث: التعريف بكتاب معجم الأمثال لخير الدين شمسي باشا الحمصي المتوفى سنة 2005م، له عدد من الأعمال والمصنفات أشهرها كتاب الأمثال الذي هو موضوع الدراسة جمعه في أربعة عشر مجلداً ويضم واحداً وعشرين ألف مثلاً. وفيها أورد شمسي باشا أصل المثل وشرحه وبيّن أسبابه وجذور حكايته.

أهمية البحث: يُعدُّ هذا الكتاب موسوعة كبيرة في الأمثال العربية غير مسبوقه، فقد جمع المؤلف فيه كل ما وصلت إليه يده من أمثال عربية مدونة في الكتب التي عيّنت بهذا الشأن أولاً، وما اطلع عليه من كتب اللغة والأدب وغيرها من الكتب التي أوردت فيها بعض الأمثال عرضاً، ولم يكتف بذلك، بل عرج على ما دُوّن من أمثال القرآن الكريم، والأحاديث النبوية الشريفة التي جرت مجرى الأمثال.¹

وقد بذل المؤلف في ذلك جهداً مُضنياً استغرق ما يقارب العقدين من الزمان جمع خلالها أكثر من أحد عشر ألف مثلاً، دَوَّنَهَا في هذا الكتاب بترتيب وتبويب يسهل على القارئ الرجوع إلى المثل المطلوب واستخراجه.

وقد جاء الكتاب مرتباً ترتيباً هجائياً يبدأ بحرف الهمزة، وينتهي بحرف الياء، ولا يحتاج القارئ إلى جهد كبير للوصول إلى المثل المطلوب، فقد روعي في ترتيب الأمثال الحرف الأول والثاني وما بعدهما، فما كان مبدوءاً بالألف ثم الياء يأتي قبل ما بُدئ بالألف فتاءً، وهكذا.

¹ معجم الأمثال العربية لخير الدين شمسي باشا، مركز الملك فيصل للبحوث والدراسات الإسلامية، الطبعة الأولى 2002، الرياض.

أسئلة البحث: ما ميزات هذا السفر الضخم، وما منهج المؤلف في إيراد الأمثال، وماذا أضاف للمكتبة العربية، وما هي المصادر التي استقى منها معلوماته.

من النتائج المتوقعة: أن الكتاب تضمن فوائدها، نثرها المؤلف في غضون شرحه للأمثال التي أوردها، ومنها فوائد لغوية وأدبية وتاريخية ودينية وغير ذلك؛ حيث يقع الكتاب في ثلاث مجلدات، تحتوي على 2838 صفحة من القطع الكبيرة.² الكلمات المفتاحية: خير الدين شمسى باشا، معجم، الأمثال.

KONYA

11 - 12 ARALIK 2021

² معجم الأمثال العربية لماذا إسماعيل مروة، مجلة الفيصل العدد 337، ص، 96.

CİNSİYET AYRIMCILIĞININ TEMELİNE İNMEK: EBEVEYNLERİN CİNSİYET ALGISI VE YAPTIĞI AYRIMCILIKLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Müzeyyen ÇATKAFA

Selçuk Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0003-4123-6143

ÖZET

Cinsiyet ayrımcılığı, günümüz dünyasının hemen her toplumunda sıklıkla karşımıza çıkan ve tüm dünyada tartışmalara yol açan bir toplumsal olgudur. Bu ayrımcılık hayatın her alanında etkili olmakta ve başta kadınlar olmak üzere her iki cinsiyet için de olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bu çalışmada bireylerin bir “cins” olmayı ve sahip olduğu cinsiyete dair çoğu bilgileri ilk kez öğrendikleri, cinsiyet ayrımcılığıyla ilk kez karşılaştıkları aile kurumuna odaklanılacaktır. Nitekim dünyaya gelen her birey bir ailenin içine doğmakta ve aile sahip olduğu biyolojik özellikleri doğrultusunda bireylerin cinsiyet algısının oluşmasında etkin bir rol oynamaktadır. Bu noktada hem erkek hem kız çocuğu bulunan ebeveynlerin iki cinsiyet arasında ayrımcı tutumları söz konusu olmaktadır. Bu çalışma hem kız hem erkek çocuğa sahip ebeveynlerin cinsiyete yönelik algılarını ve çocuklarını bu doğrultuda yetiştirirken yaptığı, yapması gerektiğini düşündüğü ayrımcılık düzeylerinin ebeveynlerin yaş grubuna göre ne derece farklılık gösterdiğini ve ne tür bir değişim-dönüşüm potansiyeli barındırdığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda 60 yaş ve üzeri birinci (yaşlı) kuşak, 40-59 yaş arası ikinci (orta) kuşak ve 20-39 yaş arası üçüncü (genç) kuşak olarak belirlenmiş ve her kuşaktan 10 kişi olmak üzere Konya’da ikamet eden toplam 30 ebeveynle yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak nitel bir çalışma yapılmıştır. Görüşmelerde ebeveynlere demografik sorular, yaşam öyküsü, cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet, çocuklarını yetiştirirken cinsiyet faktörüne göre sergiledikleri/sergileyecekleri tutum ve davranışlar, kız ve erkek çocuklarından beklentileri ve onlarla kurdukları ilişkilerin nasıl olduğu/nasıl olması gerektiğini düşündükleri, çocuklarına sağladıkları imkân ve özgürlüklerin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı üzerine sorular sorulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre birinci kuşağın, bizzat kendi ailesinden de cinsiyet ayrımcılığına en çok maruz kalmış kuşak olarak, kendi çocuklarını yetiştirirken de bu ayrımcılığı aynı katılıkla sürdürme eğiliminde olduğu görülmektedir. İkinci kuşak, tıpkı birinci kuşak gibi ebeveynlerinden cinsiyet ayrımcılığı görmüş ancak kendi çocuklarına bu ayrımcılığı yapma noktasında nispeten daha esnekler. Üçüncü kuşak ise kendi ebeveynlerinden cinsiyet ayrımcılığına en az maruz kalan kuşak olmakla birlikte kendi çocuklarına herhangi bir konuda cinsiyet ayrımcılığı uygulamayacağını, uygularsa bile bunun kız çocuklarına pozitif ayrımcılık şeklinde olacağını dile getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyet Ayrımcılığı, Cinsiyet Algısı, Çocuk Yetiştirme.

GETTING TO THE BOTTOM OF GENDER DISCRIMINATION: AN EXAMINATION ON THE GENDER PERCEPTION OF PARENTS AND THEIR DISCRIMINATE

ABSTRACT

Gender discrimination is a social phenomenon that is frequently encountered in almost every society of today's world and causes debates all over the world. This discrimination is effective in all areas of life and has negative effects for both genders, especially women. In this study, will focus to the family institution, where individuals learn about being a "sex" and most of the information about their gender for the first time, and where they encounter gender discrimination for the first time. As a matter of fact, every individual who come to the world born into a family, and this family plays an active role in the formation of the gender perception of individuals in the direction of their have biological characteristics. At this point, between two gender discriminatory attitudes of parents who have both boy and girl be at stake. This study aims to reveal the gender perceptions of parents who have both girls and boys, and to what extent the discrimination levels they make or think they should make while raising their children in this direction differ according to the age group of the parents, and what kind of change-transformation potential they have. For this purpose, a total of 30 people residing in Konya, 10 from each generation, were determined as the first (old) generation aged 60 and over, the second (middle) generation aged 40-59, and the third (young) generation aged 20-39. A qualitative study was conducted using the semi-structured interview technique with the parents. In the interviews, parents were asked about demographic questions, life history, perception of gender perception and gender, the attitudes and behaviors they exhibited/will exhibit according to the gender factor while raising their children, their expectations from girls and boys and how they thought the relations they had with them should/should be, and the opportunities and freedoms they provided for their children according to gender. Questions were asked about whether it differed or not. According to the results of the research, it is seen that the first generation, as the generation most exposed to gender discrimination from their own families, tends to continue this discrimination with the same severity while raising their own children. The second generation, like the first generation, has experienced gender discrimination from their parents, but is relatively flexible in making this discrimination to their own children. The third generation, however stated that although they are the generation least exposed to gender discrimination from their own parents, they will not apply gender discrimination to their own children in any matter, and even if they do, it will be in the form of positive discrimination for girls. The third generation, as well as stated that although they are the generation least exposed to gender discrimination from their own parents, they will not apply gender discrimination to their own children in any matter, and even if they do, it will be in the form of positive discrimination for girls.

Keywords: Gender, Gender Discrimination, Gender Perception, Childrearing.